

REPUBLIKA SRBIJA
NARODNA SKUPŠTINA
ČETVRTO VANREDNO ZASEDANJE
Prvi dan rada
24. avgust 2017. godine

(Sednica je počela u 10.10 časova. Predsedava Maja Gojković, predsednik Narodne skupštine.)

*
* *

PREDSEDNIK: Poštovane dame i gospodo narodni poslanici, otvaram sednicu Četvrtog vanrednog zasedanja Narodne skupštine Republike Srbije u Jedanaestom sazivu.

Pozivam vas da minutom ćutanja odamo poštu preminulom narodnom poslaniku Miroljubu Stankoviću.

Neka mu je večna slava.

Slava mu.

Na osnovu službene evidencije o prisutnosti narodnih poslanika konstatujem da sednici prisustvuje 120 narodnih poslanika.

Radi utvrđivanja broja narodnih poslanika prisutnih u sali, molim narodne poslanike da ubace svoje identifikacione kartice u poslaničke jedinice elektronskog sistema za glasanje.

Hvala.

Konsultovala sam se sa stručnim službama, koje kažu da imamo potreban kvorum jer se ne utvrđuje dnevni red.

(Poslanici Dveri se naglas smeju.)

Smešno? Meni je stvarno tragično kad se smeje neko ko je petnaest, dvadeset godina vodio Parlament Republike Srbije, pa je mogao da nauči barem osnovne stvari. Ja vodim tek četvrtu godinu, tako da za mene ima nade. Za neke nema nade.

Konstatujem da je primenom elektronskog sistema za glasanje utvrđeno da su u sali prisutna 122 narodna poslanika, odnosno da je prisutna većina od ukupnog broja narodnih poslanika i da postoje uslovi za rad Narodne skupštine.

Da li neko od predsednika, odnosno ovlašćenih predstavnika poslaničkih grupa želi da zatraži obaveštenje ili objašnjenje u skladu sa članom 287. Poslovnika? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Vojislav Šešelj.

Izvolite.

VOJISLAV ŠEŠELJ: Dame i gospodo narodni poslanici, ja postavljam pitanje premijeru Republike Srbije Ani Brnabić – zašto do sada već nije podnela zahtev Narodnoj skupštini da se razreši ministar Zorana Mihajlović, koja je pre neki dan izazvala težak incident u međudržavnim odnosima Republike Srbije i Narodne Republike Kine?

Taj incident je napravila tako što je, smišljeno, 19. avgusta, na Preobraženje, kad je znala da nijedna domaća firma kao podizvođač ne radi, jer nijedan naš radnik ne radi na Preobraženje, otišla u navodnu inspekciju dela gradilišta auto-puta od Beograda do Užica i pretila javno da će prekinuti ugovor sa kineskom firmom.

U veoma delikatnom trenutku je to uradila, kad Srbija čini napore da se privoli kineska strana da preuzme RTB Bor i kad postoje veliki izgledi da moćna kineska kompanija kupi „Fijatovu“ fabriku u Kragujevcu, koja je zapravo pred izdisajem, pred napuštanjem od strane „Fijata“. Podsećam vas koliko nam je pomogla Narodna Republika Kina kupovinom smederevske železare, dajući dva puta više novca nego što su dali Amerikanci dve hiljade i neke godine. Naknadnim proračunima saznali smo, o tome danas držim konferenciju za štampu, da su nam Amerikanci ostavili dugove od 384.000.000 dolara. Ti dugovi su pali na državu. U takvim trenucima ona čini potez koji se ničim ne može nazvati osim veleizdajom. Nije to više ni glupost ni budalaština, nema tu više drugog naziva. Pod hitno ministar mora biti razrešen.

Ovom prilikom želim da pohvalim premijera Anu Brnabić zbog izjave koju je dala 21. avgusta, kada je rekla – sve što radimo, radimo da bi se rađalo više dece i da bi mladi ljudi ostajali u Srbiji. Ja to iz petnih žila podržavam, ali želeo bih i da premijer Ana Brnabić obavesti Narodnu skupštinu šta misli da lično uradi da bi doprinela tom našem velikom poduhvatu da popravimo natalitet u Srbiji.

Treće, Vlada je pokazala potpunu indolentnost prema problemima koje imaju proizvođači malina. O tome su naši predstavnici već govorili na nekoj od proteklih sednica. Podsećam vas da je proizvodnja malina postala toliko masovna u Srbiji da je to zapravo srpski strateški izvozni proizvod. Ne zalažem se za kontrolu proizvodnje i izvoza i da sve u svoje ruke preuzima država, ali Ministarstvo poljoprivrede mora uvek da bude budno, i kada proceni da postoji izražen monopolizam otkupljivača i izvoznika malina, da odmah interveniše i pravi odgovarajuću razmeru između prodajne cene maline na evropskom tržištu i

otkupne cene u Srbiji. Tu mora biti značajna razlika, ali ne preterana i ne dvaput ili triput veća.

Dakle, tražim da nam premijer Ana Brnabić odgovori zašto je Vlada indolentna prema problemima nekadašnjih velikih sistema u Srbiji, giganata srpske privrede, poput „Goše“, gde radnici već dugo gladuju, štrajkuju glađu, a i nemaju šta da jedu, prinuđeni su na taj štrajk, dok država ne preduzima ni ono što bi mogla da im pomogne u sadašnjoj situaciji.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima Đorđe Vukadinović.

ĐORĐE VUKADINOVIĆ: Zahvaljujem.

Imam nekoliko pitanja. Prvo pitanje upućeno je Ministarstvu spoljnih poslova, a tiče se ovog najnovijeg incidenta, rekao bih i skandala, u odnosima sa Republikom Makedonijom.

Pitanje otprilike glasi, i molba, da Ministarstvo spoljnih poslova na jedan iscrpan i korektan način (kao što su činili nekoliko puta) objasni šta je to što je navelo pre svega Ministarstvo spoljnih poslova, jer ministar donosi tu odluku, a onda i državni vrh, da povuče takav drastičan i neuobičajen potez kao što je povlačenje kompletnog diplomatskog osoblja iz ambasade u Skoplju.

Jako je dobro brinuti o dostojanstvu zemlje, i podržavam svaki akt, svaki potez koji ide u pravcu očuvanja dostojanstva države, ali ovo je – to će vam reći svako ko se iole razume u diplomatsku praksu – krajnje neuobičajena mera. Naša država nije povlačila takve poteze ni prema zemljama koje su priznale Kosovo, nije povlačila takve poteze ni prema zemljama koje aktivno rade na implementaciji nezavisnosti Kosova. Štaviše, ima mnogo primera vrlo snishodljivog i udvoričkog odnosa prema najmoćnijim, pre svega zapadnim ali najmoćnijim, zemljama koje su sponzori nezavisnosti Kosova. Istovremeno, prema jednoj zemlji koja je u suštini prijateljska, sa svojim problemima, sa svojim mukama koje su u nekim stvarima čak i veće od naših, povlače se takvi drakonski potezi.

Uostalom, samo u slučaju neposredne ratne opasnosti, čak ne uvek ni tada, u slučaju rata između dve zemlje, povlači se mera ovog tipa. Može da se povuče ambasador na konsultacije, može da se protera ili zamoli ambasador zemlje da napusti zemlju, mogu neki diplomatski predstavnici da se povuku ili proglase nepoželjnim – to je ono što se uobičajeno radi. Povlačenje, ponavljam i naglašavam, kompletnog personala ambasade u Skoplju liči na meru nakon koje sledi bombardovanje i rat. To je ili veštačko izazivanje panike u domaćoj javnosti, u srpskoj javnosti, ili postoje neke stvari, neke informacije koje mi ne znamo. Zato bih molio Ministarstvo da ih podeli sa javnošću ili barem sa narodnim poslanicima, po mogućstvu na sednici Skupštine Srbije, ali makar onda u internoj informaciji zainteresovanom narodnom poslaniku.

Dakle, ovako kako je, bar ono što je iz javnosti vidljivo, sa svim pratećim tabloidnim naslovima: „Nož u leđa“, „Zaev objavio rat Srbiji“ itd., deluje, najblaže rečeno, neumesno i neukusno, te imam utisak da smo kao zemlja, ne branili dostojanstvo, nego smo se blamirali, tim pre što se danas i juče najavljuje već povratak naših diplomatskih predstavnika.

Moje drugo pitanje tiče se i ide na adresu Ministarstva saobraćaja, koje se takođe jednom prilikom dosta potrudilo da odgovori, kada je bilo reči o autoputu prema Temišvaru, pa se nadam da će i ovog puta biti upola toliko iscrpno.

Pitanje se tiče rada našeg nacionalnog avio-prevoznika, odnosno „Er Srbije“, i informacija koje postoje u javnosti – da on već treću godinu posluje sa gubitkom, odnosno da se veštački neki mali profit prijavljuje, a da je cena tog profita enormno visoka, u vidu direktnih i indirektnih davanja države Srbije.

Predsednik Nadzornog odbora „Er Srbije“, gospodin Siniša Mali, ranije je nekoliko puta, kada je naglašavao zašto „Jat“ mora da se likvidira i zašto su morale biti neke mere preduzete, naglašavao kako je država po trideset miliona evra ulagala u „Jat“. Prema ovim informacijama relevantnih stručnjaka i eksperata, davanja države Srbije, bilo direktno, bilo preko aerodroma, bilo preko odricanja od dobiti od takse, jesu gotovo šezdeset miliona evra godišnje. Dakle, „Er Srbija“, kao zajedničko preduzeće sa „Etihadom“, košta državu Srbiju između pedeset i šezdeset miliona evra godišnje. Stoga bih voleo da vidim izveštaj Ministarstva saobraćaja da li su ti podaci tačni i šta namerava da učini tom prilikom.

Poslednje pitanje, nažalost, ide na adresu Kancelarije za Kosovo i Metohiju – ja bih lično voleo da je ministarstvo, ali svejedno – koje glasi: koja je to državna procena, koja je to ekspertska procena dovela do zaključka da Srpska lista treba na Kosovu i Metohiji, odnosno u parlamentu Kosova, samozvanog, samoproglášenog Kosova, da glasa za Ramuša Haradinaja? Hvala.

PREDSEDNIK: Vreme, hvala.

Reč ima Zoran Živković.

Izvolite.

ZORAN ŽIVKOVIĆ: Hvala lepo.

Ima puno pitanja koja su ostala bez odgovora i mislim da je dobro da se ponove. Možda će to da dovede do toga da oni koji treba da daju odgovore počnu da ih daju. Ovo je samo petnaestak pitanja koja sam postavio u pisanoj formi, a na koja nisam dobio odgovor u poslednjih godinu dana. Dva su moguća razloga za to: jedan je da su to teška pitanja, na koja nema ko da da odgovor, zato što nema znanja, hrabrosti ili iskustva za tako nešto; druga stvar je da su to pitanja za koja nema interesovanja u Vladi, pa ću ja da ih ponovim.

Prvo pitanje i sva druga pitanja postavljam predsednici Vlade, a pored nje svako pojedinačno pitanje biće postavljeno i jednom od ministara.

Prvo pitanje je predsednici Vlade – kojim aktom je ona svoje nadležnosti predsednice Vlade Srbije prenela predsedniku SNS-a Aleksandru Vučiću? Da li postoji takav akt? Jer, svakog dana svedoci smo da se predsednik Srpske napredne stranke bavi spoljnom politikom države, privredom ove države, saobraćajem, poljoprivredom, zaštitom životne sredine i ne znam čega sve. Po Zakonu o Vladi i Ustavu Srbije, to su nadležnosti Vlade Srbije. Samo odlukom same Vlade, ili možda u nekim slučajevima i predsednice Vlade, to može da se prenese na nekog drugog; da li je to neki akt koji je donet na tajnoj sednici Vlade, ili na nekom drugom mestu, ili je to predaja vlasti bez ustavnog osnova ili je to otimanje vlasti. Pa, ako je to situacija, da nađemo načina da pomognemo predsednici da vrati svoje nadležnosti u svoje ruke.

Pitanje ministru privrede i predsednici Vlade – kako napreduje izgradnja fabrike čipova, koliko se sećam, u Pančevu, koju je predsednik Srpske napredne stranke Aleksandar Vučić najavio pre tri i po godine? Da li su rešeni imovinskopravni odnosi, da li je dobijena potrebna dokumentacija, građevinska i urbanistička, i da li su počeli radovi? Pre tri i po godine je najavljena fabrika čipova, firma je „Mubadala“, ako se ne varam, koja je bila sigurna, po rečima predsednika SNS-a, da će da počne tu izgradnju.

„Asomakum“, još uvek ne znamo ko stoji iza te velike kriminalne afere. Čuli smo navodno ko ne stoji iza nje, ali da vidimo ko stoji. Neki ljudi su bili hapšeni, privođeni, držani u pritvoru. Da li su započeti postupci prema njima ili ne? To je pitanje za ministarku pravde i, takođe, za predsednicu Vlade Srbije.

Da li je rešen – ovo je pitanje za ministra policije, ministarku pravde i predsednicu Vlade Srbije – pokušaj atentata na predsednika Srpske napredne stranke u Jajincima? To smo, mislim, pre godinu dana imali, dane i dane o tome: pa da li je nađeno nešto tamo, pa da li nije, pa da li je „bazuka“, pa da li su puške, da li je, šta je... Nemamo ništa od toga, a to je vrlo čudno za državu koja se hvali svojom velikom borbom protiv kriminala i svojim velikim statističkim dokazima da smo jedna od najbezbednijih država u svetu.

Šta je sa Cvetanom Vasilevom, koji je već tri godine, tačno tri godine neki dan, sada, na poternici, na crvenoj poternici Interpola zbog pronevera u Bugarskoj vrednih milijardu. Na zahtev bugarskih organa, već tri godine ga čuvaju nadležni, ili nenadležni, u ovoj državi. Da li je to predsednik države, da li je to predsednik Vlade, ministar unutrašnjih poslova, ministar pravde, ko god, ali to je bruka za ovu državu, da mi krijemo kriminalca, odnosno osumnjičenog za kriminal, tri godine. A on se istovremeno fotografije sa raznim nosiocima vlasti i takođe je jedan od kupaca Srpske fabrike stakla Paraćin, koja je naravno dužna, trenutno, jedno trideset miliona evra državi.

I, konačno, ova situacija sa Makedonijom, šta se tu desilo? Koja mudrost se desila od nedelje do juče u podne?

I, vezano za to, predsednice Vlade i ministre inostranih poslova, tražim informaciju o efektima naših mera protiv Francuske koje su uvedene pre par meseci, gde smo im oštro zapretili, više se ne sećam zbog čega, i kako je to doprinelo ugledu i bezbednosti Srbije.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima Boško Obradović.

BOŠKO OBRADOVIĆ: Poštovani građani Srbije nezadovoljni aktuelnom vlašću Srpske napredne stranke i njenih koalicionih partnera, želeo bih da danas postavim u vaše ime pitanje, pre svega, predsedniku Vlade Republike Srbije, koji to nije, i nadležnim ministrima za rad i privredu, a tiče se objašnjenja kako to oni više nisu nadležni i na koji način ne mogu ništa da pomognu radnicima „Goše“ iz Smederevske Palanke, koji su apsolutno opravdano u štrajku i zahtevaju da im se isplate zarađene plate i sve drugo što im sleduje iz prethodnih godina, a što im ne isplaćuje jedan od famoznih stranih investitora, kojima se inače toliko hvale i sadašnja i bivša vlast.

Kako je, dakle, moguće da država pere ruke od radnika koji rade u ovoj državi? Kako je moguće da država stane na stranu tajkuna, bilo stranih, bilo domaćih? Kako je moguće da država nekome toleriše neplaćanje poreza i doprinosa? I kako je moguće, konačno, da država ne zaštiti radnike koji su na ovaj način oštećeni, poniženi i uvređeni?

Kada o tome govorim, a istovremeno postavljam pitanje, ne mislim samo na radnike „Goše“, oni su simbol tog napaćenog radništva danas u Srbiji, mislim na sve ponižene i uvređene radnike Srbije koji su oštećeni u raznim pljačkaškim privatizacijama, zbog kojih, uprkos obećanjima aktuelne vlasti za ovih šest godina vlasti SNS, niko nije završio u zatvoru sa pravosnažnom presudom, na višegodišnjoj robiji, zbog pljačke ovog naroda i države u prethodnih trideset godina.

Kada to govorim, govorim posebno o beogradskim radnicima, radnicima nekadašnjih velikih beogradskih giganata, od IKL-a, IMT-a, radnika „Ce marketa“ i drugih, koji su oštećeni kao mali akcionari u raznim stečajevima, u raznim pljačkaškim privatizacijama, a koji danas po ulicama Beograda pokušavaju da reše svoj problem. Dakle, tražim konkretan odgovor i objašnjenje dokle je stigao njihov slučaj. To nije samo slučaj beogradskih radnika, danas radnici na isti način štrajkuju i u Arandelovcu, i u Nišu, i u Priboju i u nizu drugih gradova i opština Srbije, gde je u pljačkaškim privatizacijama nestala državna, društvena, narodna imovina.

Ono što posebno želim da pitam aktuelne pomenute ministre, a dodao bih tu i ministra poljoprivrede, jeste – gde su danas, kada, evo, po ovom vanrednom i

hitnom postupku moraju da usvajaju zakone po nalogima EU, da urade nešto za poljoprivrednike koji su u ovoj godini ovoliko oštećeni?

Moj kolega uvaženi profesor dr Miladin Ševarlić izračunao je da je šteta u poljoprivredi najmanje milijardu evra i da naši poljoprivrednici jednostavno ne mogu da dočekaju jesen i prežive katastrofalne ovogodišnje elementarne nepogode, koje su počele sa onim mrazovima pa preko grada stigle do sadašnje ogromne suše.

Dakle gde je Ministarstvo poljoprivrede, gde je Vlada Republike Srbije da mi danas po hitnom postupku usvajamo jednu takvu vrstu podrške poljoprivrednicima u Srbiji?

Ja razumem da su za vas prioritet migranti, kako ćete njih da smestite, da im napravite kuće i stanove, da ih uključite u školski sistem, jer je to još jedan od naloga vaših prijatelja iz EU, ali vas molim, podsećam i apelujem na ministre da konačno prioritet u ovoj državi postanu naši građani. Ne gej-parade, ne migranti, ne prazne priče o stranim investitorima, koji dobijaju pare iz našeg budžeta, nego naši građani, naši policajci i vojnici koji štrajkuju, naši prosvetni radnici koji štrajkuju, naši radnici koji štrajkuju i svi drugi koji danas u Srbiji žive teško pod ovom pogubnom i katastrofalnom vlašću Aleksandra Vučića i Srpske napredne stranke.

Dakle, moj poziv ministrima jeste da nam odgovore na pitanje – kada ćemo ovde u Narodnoj skupštini Republike Srbije dobiti zakone koji su u interesu naših građana, a ne MMF-a, Svetske banke, NATO-a, Evropske unije ili stranih firmi za koje zapravo ova vlast sve vreme radi? Da li ćemo konačno nešto uraditi za domaću privredu, za domaću poljoprivredu, to je moje pitanje za nadležne ministre. Siguran sam da na to pitanje nemaju odgovore jer moraju prvo da pitaju Brisel.

PREDSEDNIK: Hvala, prošlo je vreme.

Molim poslanike da postavljaju pitanja u skladu sa predviđenim odredbama člana 287, te vas molim da se pre postavljanja pitanja upoznate sa sadržinom.

Reč ima Enis Imamović.

ENIS IMAMOVIĆ: Hvala, uvažene predsednice.

Koleginice i kolege narodni poslanici, prošlo je više od mesec dana od kako smo uputili pitanje ministru policije, ministru pravde i republičkom javnom tužiocu u vezi s pronalaskom masovne grobnice u dvorištu Doma zdravlja u Novom Pazaru. Svi državni organi, mediji, pa i javnost potpuno su ignorisali činjenicu da je 15. jula ove godine u širem centru jednog od najvećih gradova u Srbiji pronađena masovna grobnica sa velikim brojem posmrtnih ostataka ljudi, za koje osnovano sumnjam da su posmrtni ostaci uglednih Bošnjaka streljanih na Hadžetu.

Meni je prosto neshvatljivo, u 21. veku, da se pronađe masovna grobnica i da svi o tome čute, i da se pronađene kosti nekada živih ljudi smeštaju u kartonske kutije od čipsa, u zemlji koja je kandidat za članstvo u EU. S obzirom na to da je ekshumacija sprovedena neadekvatno, nestručno i krajnje neprimereno i ponižavajuće kako za žrtve tako i za njihove porodice, mi smo od nadležnih državnih organa tražili da nam u najkraćem mogućem roku dostave sve informacije u vezi s ovim postupkom.

Zbog izuzetne osetljivosti ovog slučaja, u skladu sa zakonima i propisanim zakonskim rokovima, mi ponovo tražimo od ministra pravde, ministra policije i republičkog javnog tužioca da nam bez odlaganja dostave odgovore na pitanja: ko je i pod kojim okolnostima otkrio masovnu grobnicu i posmrtnu ostatke na Hadžetu? Ko je dao nalog za ekshumaciju posmrtnih ostataka? Gde su smešteni posmrtni ostaci nakon ekshumacije i u čijoj su nadležnosti? Ko su izvršioci i koja ustanova je izvršila ekshumaciju? Ko je nadgledao ekshumaciju i ko je odgovorno lice u ovom postupanju? Da li su na lokalitetu pronalaska masovne grobnice sprovedene sve procedure propisane zakonom? Da li je ekshumacija potpuno obavljena, do pronalaska svih posmrtnih ostataka koji se nalaze u ovoj masovnoj grobnici? Ko je nadležan da utvrdi identitet ljudi kojima pripadaju pronađeni posmrtni ostaci i koja je dalja procedura koju ti nadležni organi planiraju da preduzmu?

Ovo je samo još jedan u nizu dokaza koliko je neophodno da se hitno izvrši revizija Akcionog plana za manjine i u njega konačno uvrsti pitanje rešavanja nerešenih zločina počinjenih nad Bošnjacima, te pitanja nestalih, otetih, mučenih i ubijenih Bošnjaka. Ovakav Akcioni plan ne pruža Bošnjacima nikakvu nadu i perspektivu za rešavanje njihovih nagomilanih problema.

Bošnjački narod, koji čini brojčanu manjinu u Republici Srbiji, ima mnogo nagomilanih problema i veliki broj nerešenih pitanja, kao što je i ovo pitanje nestalih, ubijenih i prognanih Bošnjaka, kao i status Bošnjaka kao naroda i status Sandžaka. Legitimni predstavnici Bošnjaka aktivno su učestvovali u procesu, u pokušaju izrade Akcionog plana za manjine, međutim, Vladina radna grupa je ignorisala sve zahteve legitimnih predstavnika Bošnjaka da se u ovaj akcioni plan uvrste sva pitanja koja su od vitalnog značaja i koja imaju suštinski značaj za poboljšanje socijalno-ekonomskog položaja Bošnjaka u Republici Srbiji. Akcioni plan nije razmatran ni u nacionalnom savetu, Republičkom nacionalnom savetu za manjine i time nije stekao potreban legitimitet koji je neophodan za njegovo usvajanje.

Zbog toga od ministarke, odnosno od premijerke Brnabić tražim objašnjenje zašto još uvek nije pokrenut postupak za reviziju Akcionog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina. Ujedno tražimo da se pokrene postupak da se iz procedure povuku predlozi zakona o savetima nacionalnih manjina i

zakona o pravima i slobodama nacionalnih manjina i da se usvoji jedan legitiman predlog, da se formiraju nove radne grupe, u kojima će predložiti legitimnih predstavnika manjina biti uvaženi i izvršeni u krajnja dokumenta i, na kraju, da se pokrene postupak za smenu šefice Pregovaračkog tima zbog prikrivanja svih ovih činjenica u pregovorima sa EU. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala, narodni poslanice. Postavili ste pitanje.

Reč ima Predrag Jelenković.

PREDRAG JELENKOVIĆ: Hvala, predsedavajuća.

Uvažene kolegice i kolege, pitanje je upućeno Ministarstvu za državnu upravu i lokalnu samoupravu. Naime, grupa građana iz naselja Ostrovica Gradske opštine Niška Banja podnela je inicijativu još 2014. godine Skupštini Grada Niša za dobijanje statusa naseljenog mesta i vraćanje starog naziva Sveta Petka. Nakon pozitivnog mišljenja koje je dala Uprava za planiranje i usvajanja odluke na sednici Skupštine Grada 14. oktobra 2014. godine, a na osnovu člana 8. Zakona o teritorijalnoj organizaciji, prosleđeno je Ministarstvu za državnu upravu i lokalnu samoupravu na verifikaciju, odnosno davanje saglasnosti.

Kako do dana današnjeg nije dobijena saglasnost niti bilo kakav odgovor, moje pitanje je – šta je još potrebno da lokalna samouprava učini i koje aktivnosti su potrebne kako bi najzad ova odluka, pre svega, i ova aktivnost bila praćena od strane Ministarstva i data saglasnost? Hvala vam.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Balša Božović.

BALŠA BOŽOVIĆ: Zahvaljujem, predsednice.

Dakle, osnovno pitanje koje postavljam predsednici Vlade, predsedniku Republike Srbije jeste – da li će narodni poslanici biti upoznati sa ozbiljnim delovanjem protiv države Srbije od strane Republike Makedonije? Mislim da je to veoma važno pitanje i da narodni poslanici i građani Srbije imaju pravo da znaju šta se to tako dramatično dogodilo pa smo morali da na konsultacije pozovemo ambasadorku i osoblje ambasade Srbije. Šta je to što je izazvalo takvu reakciju ministra inostranih poslova? Da li je predsednica Vlade uopšte upoznata sa tim delovanjem protiv Republike Srbije? Zašto predsednik Republike Srbije određene informacije taji i drži samo za sebe?

Nikola Gruevski, kao veliki prijatelj Srpske napredne stranke i Aleksandra Vučića, podržao je nezavisno Kosovo, sa sve Demokratskom partijom Srba u svojoj koaliciji, koja nakon toga nije izašla iz te koalicije. Isto tako su glasali i da Kosovo uđe u Unesko.

Sada me zanima zbog čega je ovakav stav Vlade Republike Srbije prema Zoranu Zaevu, koji je prvo izjavio da će biti uzdržan po pitanju ulaska Kosova u Unesko, a onda i po pitanju odnosa Makedonije prema Srbiji kada je u pitanju, pardon, Kosovo i Metohija. Zbog čega je i na osnovu kojih informacija, iako smo

tražili sednice odbora za bezbednost i odbranu i unutrašnje poslove, predsednik Republike uzburkao javnost Srbije kada je rekao da se vrše ozbiljne neprijateljske delatnosti od strane Makedonije prema našem narodu i našoj državi?

Kome, na kraju, služi taj diplomatski rat? Da li služi da se skrene pažnja građanima Srbije sa obećanja da će Srbija ove godine imati 4% rast BDP-a? Da li su to veće plate koje su obećavane u poslednjih šest godina? Od 2012. do danas smo imali nekoliko desetina puta veće plate i obećanja tih većih plata, a nikako da građani to osećaju na svojoj koži. Prvog septembra najmlađi kreću u škole. Komplet udžbenika za dvoje dece košta preko 30.000 dinara, a sa pernicama i ostalim priborom je 45.000 dinara.

Da li diplomatski rat sa Makedonijom znači da treba danas javnost Srbije da se bavi svim pitanjima, samo ne onim najvažnijim životnim pitanjima? Da li je u pitanju diplomatski rat sa Makedonijom da bi se skrenula pažnja javnosti sa koalicije koju Srpska lista na Kosovu pravi sa Haradinajem, koji je optužen za ratne zločine?

Da li se diplomatskim ratom sa Makedonijom skreće pažnja kada su u pitanju radnici i njihova prava, radnici „Goše“, koji se danas u Srbiji smatraju robovima a ministar za rad govori da ne može da im pomogne pošto je u pitanju privatna firma u Srbiji? Da li se skreće pažnja sa bankrota „Er Srbije“, koja postaje loukost kompanija? Da li se skreće pažnja sa današnjeg pokušaja vladajuće većine da strancima prodaje zemlju? Da li se skreće pažnja sa korupcije i tajnih i mutnih ugovora kada je u pitanju Stari savski most u Beogradu, koji košta građane Srbije i građane Beograda? Da li se skreće pažnja sa toga ko je tukao novinare u Srbiji i kako se danas u Srbiji živi? To je pitanje za predsednika Republike, pre svega. Naravno, i za predsednicu Vlade, ako je uopšte upoznata sa nekim od ovih pitanja.

Nama je takođe važno da kao narodni poslanici imamo pravo da čujemo informacije ko je i na osnovu čega došao do saznanja da Makedonija vrši neprijateljske mere prema našoj državi i našem narodu. Mislimo da je sve vreme u pitanju jedan izrežirani scenario kako bi se građanima skrenula pažnja sa osnovnih životnih pitanja.

Mislim da vam to ni danas neće poći za rukom kada je u pitanju „Tenis“ i kada su u pitanju tajkuni kojima pokušavate da prodate srpsku zemlju, jednom zauvek, kako biste osiromašili srpske seljake a vašim tajkunima obezbedili sve veći i veći profit.

PREDSEDNIK: Hvala vam, poslaniče.

Molim poslanike da postavljaju pitanja u skladu sa članom 287.

Što se tiče zakazivanja, to naravno ne može da vam odgovori ni predsednik ni predsednica Vlade. Ingerencije.

Želite odgovor, poslanice Božoviću? Da li želite odgovor o zakazivanju sednice odbora? A koga ste pitali u vezi s Parlamentom i radom Parlamenta pošto predsednik Vlade i predsednik države ne mogu ništa da vam odgovore u vezi s radom Parlamenta? Inače, vi biste se bunili kada bi odgovorili.

Hoću samo da vas uputim da je za zakazivanje sednice odbora potreban, po članu 71, zahtev jedne trećine poslanika od ukupnog broja članova. Ako imate ozbiljnu nameru da se sazove taj odbor, molim vas da uskladite sa Poslovníkom vaš zahtev, ako to nije bilo reda radi i radi postavljanja teme radi teme. Znači, ako želite sadržinski zaista da se zakaže odbor, molim, u skladu sa članom 71, da potreban broj poslanika potpiše taj zahtev, navede datum i da navedete konkretnu temu u okviru nadležnosti rada nadležnog odbora.

Niste nijedno od toga uradili od svoja dva zahteva, te vas molim da se posvetite tome i uskladite vaše zahteve sa Poslovníkom. Na to vam ne mogu odgovoriti predsednik države i predsednik Vlade. U ostalo se ne mešam, jer nije moja nadležnost. Hvala.

Reč ima Saša Radulović.

SAŠA RADULOVIĆ: Hvala.

Prvo pitanje ide za ministra rada Đorđevića – ko je vlasnik „Goše“? Da li je Ministarstvo rada pokrenulo inspekciju u „Goši“? Da li Zakon o radu predviđa da zaposleni primaju platu ili ta odredba zakona ne važi za radnike „Goše“?

Drugo pitanje je za ministra obrazovanja Šarčevića – da li zna da su prosečna primanja domaćinstva u Srbiji 57.000 dinara, a da je za opremanje đaka potrebno između 15.000 i 20.000 dinara? Da li zna da ozbiljne zemlje u svetu vode računa o natalitetu i obrazovanju i deci nabavljaju udžbenike? Recimo, moja deca su išla u školu u Kanadi, u Americi i tamo su dobila sve udžbenike. Zbog čega toga nema u Srbiji? To nije velika stavka u budžetu, a jako je važna za sve roditelje u Srbiji, posebno važna za podsticanje nataliteta i roditeljstva.

Treće pitanje, ministarki saobraćaja Mihajlović – da li zna da je „Er Srbija“ od 2014. do 2016. godine dobila preko 160.000.000 evra subvencija iz budžeta, poklon, da je to višestruko više nego što je „Jat“ ikada dobijao? Da li zna, da nije dobila taj poklon, „Er Srbija“ bi napravila gubitke od preko 150.000.000 evra, tako da fiktivno prikazuje dobit? Da li zna da i Aerodrom, pored ovog novca, indirektno subvencionira „Er Srbiju“ tako što je oslobađa plaćanja taksi, oslobađa je dugova itd. Kada će ovu praksu prekinuti?

Četvrto pitanje ide predsedniku Odbora za bezbednost Skupštine Republike Srbije – Poslanička grupa DJB je podnela zahtev za hitnu sednicu Odbora za bezbednost, na koju bi bili pozvani ministar inostranih poslova Dačić i direktor BIA Gašić, gde bi se diskutovalo o bezbednosnim pretnjama koje stižu iz Makedonije o kojima čujemo samo preko medija? Mesto za raspravu o ovakvim stvarima jeste Odbor za bezbednost, da čujemo odakle potiču pretnje,

koliko su velike i zbog čega je Vlada povukla tako važan, ozbiljan potez kao što je povlačenje cele ambasade iz Skoplja. Moramo poštovati institucije sistema. Ovo je institucija koje treba da vrše nadzor nad radom Vlade.

Peto pitanje ide ministru odbrane. Za vreme čitanja ekspozea pročitao sam biografije ministara i pitao ministarku, tadašnju mandatarku, o kvalifikacijama ministara. Nisam dobio odgovor. Pitanje ću ponoviti, recimo, za Aleksandra Vulina. Bio je pomoćnik direktora marketinga u firmi „Super pres“, zatim direktor marketinga u firmi „Kolor pres“, zatim odgovorni urednik nedeljnika „Pečat“ i kolumnista u više dnevnih i nedeljnih listova; završio je Pravni fakultet u Kragujevcu, tako piše u njegovoj biografiji. Pitanje za ministra je – kada je završio Pravni fakultet u Kragujevcu i šta ga, po njegovom mišljenju, na osnovu ove biografije koju je sam dostavio Skupštini, kvalifikuje da bude ministar odbrane?

Šesto pitanje ide ministru trgovine Ljajiću – da li je istina da je vlasnik „Informera“ suvlasnik u firmi za preprodaju malina? Da li ministar zna da prekupci i nakupci ubijaju malinare i šta će uraditi da to spreči, da sav profit od rada koji malinari ulažu ide prekupcima i nakupcima?

Sedmo pitanje je pitanje za ministra poljoprivrede Nedimovića. Poljoprivrednike u Srbiji je pogodila velika suša, koja će imati nesagledive posledice po njih. Mnogi su uzeli kredite, zadužili se, imaće veliki problem da nastave da posluju dalje. Pitanje je – šta je sa velikim projektima za navodnjavanje koji su najavljeni, koji je tobože trebalo da dođu od investicija arapskih investitora? Šta će uraditi po pitanju suše i kako će pomoći našim poljoprivrednim gazdinstvima?

Osmo pitanje ide ministru finansija Vujoviću – koliko je dana od početka godine ministar bio u Srbiji, a koliko u inostranstvu i koliko je bio u Srbiji na svom radnom mestu? Drugo pitanje je – privredni rast u prvih šest meseci je ispod 1,3%, budžet je najavio tri posto; kako očekuje da do kraja godine rast bude oko pet posto, iz kojih sektora i koje su to nove projekcije rasta budžeta Republike Srbije?

Zatim, 24 puta dosada smo postavljali pitanje predsedniku Republike, bivšem premijeru i postavili smo 16 puta pitanje predsednici Skupštine, na koja nijednom nismo dobili odgovor. Član 287. Poslovnika kaže da se odgovori dostavljaju u pisanom obliku.

Pitanje za predsednicu Skupštine je kada će zakazati sednicu...

PREDSEDNIK: Drugi put, prošlo je pet minuta. Zapamtite gde ste stali, pa sledeći put meni pitanje.

Sada mogu samo da vam odgovorim u vezi s vašim zahtevom za održavanje sednice odbora. Molim da ga uskladite sa članom...

(Narodni poslanik Saša Radulović dobacuje s mesta.)

Ma, nemate pojma.

... U skladu sa članom sedamdeset ...

(Saša Radulović: To me ne interesuje.)

Znam da vas ne interesuje. Vi pričate zbog medija, ne zbog suštine.

(Saša Radulović: To nije u skladu sa Poslovníkom.)

Dobro, nemojte da vičete na mene. Nismo dugo radili. Prema tome, ima vremena za viku.

Član 71. govori o tome kako, na koji način i šta je potrebno da se navede u zahtevu za održavanje sednica odbora. Dakle, morate imati potrebnu jednu trećinu potpisnika članova odbora, morate navesti dnevni red i morate navesti rok u kome tražite da se održi sednica odbora. Vi ste tražili neke tačke dnevnog reda, a ostale uslove niste ispunili. Morate takođe navesti na koje ste izveštaje mislili pošto su izveštaji koje nam podnose ministar inostranih poslova i ...

(Saša Radulović: Kršite član 287. Poslovníka.)

Jeste, da.

Predviđeno je koji izveštaji mogu da se razmatraju na odborima te vas upućujem na član 171, da, kada uredite vaš zahtev, podnesete ponovo zahtev predsedniku Parlamenta ili predsednicima nadležnih odbora.

Eto, toliko mogu da učinim za vas, da vas uputim kako se pišu predlozi za održavanje sednice. A na ostala pitanja, kada budete imali nešto konkretno da me pitate, ja ću vam svakako odgovoriti. Za sada, moram da priznam, nisam znala da vam odgovorim na pitanja koja ste mi postavljali, jer ne znam o čemu se radi.

(Saša Radulović: Kršite član 287. Poslovníka.)

Vi kršite član 171. stav 1. Poslovníka Narodne skupštine, ali vas neću kazniti.

Reč ima narodni poslanik Aleksandar Martinović.

ALEKSANDAR MARTINOVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, nema potrebe da se građanima Srbije skreće pažnja na činjenicu da je „Gošu“ prodala Demokratska stranka i da za četiri godine koliko je trajao monitoring Agencije za privatizaciju ništa nisu uradili da provere da li kupci „Goše“ ispunjavaju svoje obaveze prema radnicima, pa upućujem radnike „Goše“ da malo pitaju ove iz Demokratske stranke šta su oni uradili povodom njihovih prava iz radnog odnosa u njihovom preduzeću.

Ovih dana nam drže predavanja o diplomatiji i spoljnoj politici lideri DOS-a, nekadašnjeg DOS-a, pa evo, ja želim da iskoristim ovo vreme da postavim pitanje Vladi Republike Srbije, Ministarstvu spoljnih poslova, Bezbednosno-informativnoj agenciji, Vojnobebednosnoj agenciji, Vojnoobaveštajnoj agenciji – kakva je bila uloga lidera DOS-a, poput, na primer, Zorana Živkovića, u razbijanju Savezne Republike Jugoslavije, kakva je bila

uloga lidera DOS-a u razbijanju državne zajednice Srbija i Crna Gora? Šta su preduzeli lideri DOS-a koji su vodili Srbiju 2008. godine, kada je veliki broj zemalja u svetu, navodno njihovih prijatelja, priznao samoproglašenu nezavisnost Kosova i Metohije? Šta su uradili lideri DOS-a, šta su uradili poslanici koji su u Narodnu skupštinu Republike Srbije izabrani sa liste dosovskih partija, poput Demokratske stranke, Demokratske stranke Srbije itd., inače sve veliki junaci, kada su martu 2004. godine Šiptari izvršili pogrom nad srpskim narodom na Kosovu i Metohiji i spalili na desetine srpskih pravoslavnih crkava i manastira?

Dalje, postavljam pitanje ovim nadležnim državnim organima – kako je moguće da ovi veliki poznavaoци diplomatije, ovi koji drže predavanja o dobrosusedskim odnosima, ovi koji nam govore kako treba da vodimo spoljnu politiku... Kako je moguće da su 2008. godine, a najveći broj zemalja koje su priznale nezavisnost KiM je to učinio baš te godine, iz Beograda, zamislite tog junaštva i te sile, proterana, slovom i brojem, samo dva ambasadora? Postavljam pitanje ministru spoljnih poslova – kako je moguće da se to desilo? Proteran je samo ambasador Makedonije gospodin Aco Vasilevski i proterana je ambasadorica Crne Gore gospođa Anka Vojvodić. To je bilo u oktobru 2008. godine, dan nakon što je Generalna skupština Ujedinjenih nacija donela odluku da na Međunarodni sud pravde ide pitanje koje su formulisali Boris Tadić i Vuk Jeremić, vezano za legalnost proglašenja nezavisnosti Kosova i Metohije. Pa kada smo dobili odgovor od Međunarodnog suda pravde, koji je bio krajnje nepovoljan za Republiku Srbiju, onda se povećao broj zemalja u svetu koje su priznale nezavisnost Kosova i Metohije.

Takođe, pitam nadležne državne organe, a to sam već pitao mnogo puta dosada – ko je naredio da se u Beogradu u leto 2008. godine ubije Ranko Panić? Ko je naredio da se zapale džamije u Beogradu?

Dakle, mi danas nemamo u Srbiji nikakvih sukoba, niko ne gine, nema nikakvih incidenata, vlada mir u Srbiji, vlada mir u regionu, a za vreme njihove vladavine, za vreme onih koji su upropastili Srbiju u periodu od 2000. do 2012. godine desile su se mnoge katastrofe, između ostalog i na planu spoljne politike.

Kako je moguće da nijedan drugi ambasador nije proteran iz Beograda i proglašen personom non grata, sem ambasadora Makedonije, koja je, kaže nam Balša Božović, sad naš veliki prijatelj? I kako je moguće da je za personu non grata proglašena samo Anka Vojvodić i niko drugi od 86 država koje su u periodu od 2008. do 2012. godine, dakle za vreme njihove vladavine, priznale nezavisnost Kosova i Metohije?

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Marijan Rističević.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Zahvaljujem.

(Saša Radulović: Povreda Poslovnika.)

Dame i gospodo narodni poslanici, samo da Saša Radulović sazna da ne može da reklamira Poslovnik za vreme postavljanja pitanja.

Postavio bih nekoliko pitanja ukoliko bivši režim i njihov pomagač koji diže ovaj poslovnik dozvole.

Moje prvo pitanje odnosi se na gospodina Šutanovca, koga u narodu popularno zovu „Zgrabinovac“. Da li je tačno, a to je pitanje za Agenciju za borbu protiv korupcije, da je na računima gospodina Šutanovca pronađeno 300.000 evra? Tih 300.000 evra pronađeno je posle kupovine i zidanja stana na Vračaru, koji je preko 300 kvadrata. Dakle, to je ostatak nekog novca. Zato postavljam pitanje Agenciji za borbu protiv korupcije – kako je neko ko je imao hiljadu evra platu mogao da stekne stan ili deo zgrade od trista i nešto kvadratnih metara i da mu na računu ostane 300.000 evra?

S tim u vezi, pitanje za Agenciju za borbu protiv korupcije – kako je moguće, i da li je to možda vezano za šverc oružja, da isto lice ima i kolekciju satova koja se procenjuje na nekoliko stotina hiljada evra? Dakle, pitanje je jasno i glasno i glasi na kraju – šta će Agencija za borbu protiv korupcije konačno ozbiljno preduzeti protiv gospodina Šutanovca, koga narod popularno zove „Zgrabinovac“? Ne samo protiv njega već i protiv drugih lica.

S tim u vezi postavljam sledeće pitanje za ove časne i čestite opozicionare, da mi se odgovori, policija da odgovori – da li gospodin Saša Janković, u narodu popularan kao „Prangija“, ima dozvolu za vožnju čamaca i jahti, da nam se ne desi da opet ta dozvola bude retroaktivna kao i pištolj iz koga je usmrćen Gojković? Pitanje je jasno i glasno, policija treba da odgovori da li je pomenuto lice, gospodin Janković, imalo dozvolu za vožnju čamca, odnosno jahte. To je bio skoro kao neki brod, nešto malo duže od nekog običnog čamca.

Sledeće pitanje se odnosi na gospodina Radulovića, koji je u narodu poznat kao stečajni upravnik svih stečajnih upravnika. Da li je tačno da gospodin Radulović i sa njim povezana lica u bankama imaju više stotina hiljada evra? To je pitanje za Agenciju za borbu protiv korupcije, da probaju, bez obzira na rodbinske veze koje njegovi poslanici imaju sa određenim pripadnicima Agencije, da odgovore nepristrasno da li je tačno da on ima bankarske uloge, i sa njim povezana lica, koji su nekoliko stotina hiljada evra, dolara (procenjuje se da je to oko pola miliona) i da nam odgovore šta s tim u vezi misle da preduzmu s obzirom na to da gospodin Radulović u prijavi svoje imovine nema nikakvu finansijsku i drugu imovinu.

Na kraju, da mi se odgovori, a postavio sam pitanje povodom zamene poljoprivrednog zemljišta koje je Miodrag Kostić, odnosno „MK komerc“ i „Agrounija“, čiji je on kupac, zamenio u opštini Inđija – dao je sitne parcele da bi

dobio državne koje su ukрупnjene i velike – da li je to protivzakonito, jer po zakonu to nije moguće, iz više razloga.

I sledeće pitanje je vezano za to zemljište. S obzirom na to da je na delu tog zemljišta izgrađena „Energo–Zelena“, koja vodi spor protiv naše države od 130.000.000 evra, da li je tačno da je ovo zamenjeno državno poljoprivredno zemljište prodato preko opštine Indija 2010. godine „Energo–Zelenoj“ za novac koji je bio deset puta veći od cene poljoprivrednog zemljišta? Zašto država nije „Energo–Zelenoj“ direktno prodala to zemljište, i opština? Zašto je morala da to zameni sa Miodragom Kostićem, pa da Miodrag Kostić to proda opštini, pa onda opština proda „Energo–Zelenoj“? Rezultat svih tih korupcionaških afera je takav da nas danas „Energo–Zelena“ tuži i vodi međunarodni spor od 130.000.000 evra.

S tim u vezi, tražim da se do detalja ispituju kriminalne aktivnosti ovog udruženog zločinačkog poduhvata koji se zove bivši režim, da nam tačno odgovore koje su to sve kriminalne aktivnosti dovele do toga da se danas protiv naše države vodi spor od 130.000.000 evra. Hvala.

PREDSEDNIK: Da li neko još želi da postavi pitanje? (Ne.)

Saglasno članu 86. stav 2. Poslovnika Narodne skupštine, obaveštavam vas da je ova sednica sazvana u roku kraćem od roka utvrđenog u članu 86. stav 1. Poslovnika zbog potrebe da Skupština što pre razmotri Predlog zakona iz dnevnog reda ove sednice.

Poštovane dame i gospodo narodni poslanici, kao što ste obavešteni, za sednicu Četvrtog vanrednog zasedanja Narodne skupštine Republike Srbije u Jedanaestom sazivu određen je sledeći

D n e v n i r e d:

1. Predlog Zakona o izmeni i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu.

Prelazimo na rad po dnevnom redu.

Prelazimo na 1. tačku dnevnog reda – PREDLOG ZAKONA O IZMENI I DOPUNAMA ZAKONA O POLJOPRIVREDNOM ZEMLJIŠTU (načelni pretres).

Saglasno članu 90. stav 1. Poslovnika Narodne skupštine, obaveštavam vas da sam pozvala da današnjoj sednici prisustvuju: ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Branislav Nedimović; v. d. pomoćnika ministra poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Danijela Milosavljević; Dragana Godevac, v.d. direktora Uprave za poljoprivredno zemljište u Ministarstvu;

Ružica Tripić, načelnik u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i prof. dr Dragan Milić, posebni savetnik u nadležnom ministarstvu.

Molim poslaničke grupe, ukoliko to već nisu učinile, da odmah podnesu prijave za reč sa redosledom narodnih poslanika.

Saglasno članu 157. stav 1. Narodne skupštine, otvaram načelni pretres o Predlogu zakona o izmeni i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu.

Da li predstavnik predlagača, ministar Nedimović, želi reč?

(Da.)

Reč ima ministar Branislav Nedimović.

Izvolite.

BRANISLAV NEDIMOVIĆ: Poštovana predsednice Parlamenta, poštovani narodni poslanici, imam veliko zadovoljstvo da danas pred vama mogu da izložim izmene Zakona o poljoprivrednom zemljištu, jednog zakona koji je u prethodnih nekoliko godina budio dosta veliko interesovanje, naročito u pogledu stvari o kojima ćemo danas pričati, a to je pre svega liberalizacija tržišta poljoprivrednog zemljišta.

Da bismo uopšte došli na teren zakonskih rešenja, mislim da je jako važno da u startu ukažemo na neke stvari koje su se dešavale u prethodnih devet godina, od trenutka prihvatanja SSP-a, činjenice koje su proistekle iz toga i obaveze koje teku od 1. septembra 2013. godine u okviru četvorogodišnjeg roka koji nam je ostavljen da prilagodimo naše propise i izađemo u susret međunarodnim sporazumima.

Moram reći da smo mi jedina zemlja koja u toku pregovora nije uspela, tada, 2008. godine, da izdejstvuje za sebe prelazni period nakon ulaska u EU. To su činjenice i fakti od kojih ne možemo da pobegnemo. Razlozi zbog kojih je to došlo... Možemo pričati o svakom od njih, ali bojim se da bismo morali ovde mnogo dugo da ostanemo. Činjenica je da mi nemamo tu privilegiju kao što su imale druge zemlje.

Izmenama ovog zakona i uslovima koje postavljamo mi u stvari popravljamo ono što je Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju definisano, stvarajući i štiteći interese Srbije i srpskih poljoprivrednika, kako bismo na jedan pravno utemeljen način, Ustavom i zakonom dozvoljen, u skladu sa praksom koja egzistira u EU, zaštitili srpske oranice, pre svega zbog velikog interesovanja poljoprivrednih proizvođača, velikog interesovanja koje postoji u javnosti. Na ovaj način, izmenama ovog zakona, mi pravimo novi prelazni period u okviru kog moraju da se ispune uslovi da bi uopšte došlo do bilo kakvog pravnog prometa od strane fizičkih lica, stranaca, a vezano za privatnu svojinu.

Moram da kažem da ustavni osnov imamo u članu 85. i članu 97. Ustava Republike Srbije. Pojedinci su ukazivali na to da nemamo utemeljenost u Zakonu

o osnovama svojinskopравnih odnosa. Imamo, naročito u pogledu reciprociteta. Zakon koji je definisao, koji je ratifikovao SSP, isto govori tome u prilog.

Ono što je nesumnjivo i što je činjenica, na ovaj način, ovim izmenama Zakona o kojima ću govoriti u narednim minutima, zaštitili smo pre svega interese Srbije i interese srpskih poljoprivrednih gazdinstava, srpskih oranica.

Šta zakon u stvari govori? Deset godina je predviđeni rok od trenutka donošenja zakona, odnosno usvajanja zakona, u okviru koga fizička lica koja su državljani EU moraju da imaju nastanjenje da bi uopšte došla u situaciju da mogu da kupuju poljoprivredno zemljište u privatnoj svojini. Još jednom naglašavam, poljoprivredno zemljište u privatnoj svojini. Poljoprivredno zemljište u državnoj svojini uopšte nije ovde predmet, nije predmet rasprave i ne može o njemu da se govori. Postoje razlozi zašto je to tako. Mi nemamo dovršene postupke restitucije. Imamo još neke druge zakone, koji još od 1992. godine nisu završeni. To je pre svega zakon o tzv. PZF-u, odnosno povraćaju poljoprivrednog zemljišta, iz 1992. godine.

Mi na ovaj način uvodimo rok od deset godina, koliko neko mora biti nastanjen na teritoriji jedinice lokalne samouprave gde želi da kupi poljoprivredno zemljište. Dosta uzak okvir. Rok, još jednom kažem, počinje da teče od dana donošenja zakona, tako da bilo koje priče koje se tiču toga da neko ko ima nastanjenje po Zakonu o strancima već nekoliko godina, da mu se uračunava taj rok... To nije tačno.

Druga stvar koja je jako važna, o kojoj treba reći nekoliko reči, jeste da lice koje želi da kupi poljoprivredno zemljište mora da obrađuje poljoprivredno zemljište koje je predmet pravnog posla najmanje tri godine. Sada će se postaviti pitanje kako je to uopšte moguće. Pa, moguće je preko zakupa. Dakle, ovde moramo jasno razlikovati pravo svojine od prava zakupa. Pojedinci vrlo često, iz različitih političkih pobuda, mešaju pravo zakupa i pravo svojine. To su nebo i zemlja, kada pričate o različitom kvalitetu prava koje neko ima.

Isto tako, reč je o kumulativnim uslovima, to moram reći, dakle moraju svi biti ispunjeni, ne samo jedan od njih. To lice mora da ima registrovano poljoprivredno gazdinstvo u aktivnom statusu, u trajanju od deset godina neprekidno. Time želimo da, ukoliko i dođe do takvog pravnog prometa za deset ili više godina, to lice pokaže ozbiljnost u obavljanju poljoprivredne proizvodnje, pored ovog opšteg uslova da mora imati u svojoj svojini alate, mašine za obrađivanje poljoprivrednog zemljišta; ne da ima nešto u zakupu, ne da ima nešto po osnovu ugovora o poslovno-tehničkoj saradnji, koji se često koriste kao instrument u obrađivanju poljoprivrednog zemljišta.

I, kad se svi ti kumulativni uslovi ispune, ima još jedna stvar koja je ograničenje i pokušaj da se ova stvar reši, da se popravi, koliko god je to

moguće, da ne bi došlo do automatske liberalizacije – to je kupovina maksimum dva hektara poljoprivrednog zemljišta.

Moram jasno, isto tako, reći da predmet kupovine, predmet pravnog posla ne može biti ni poljoprivredno zemljište koje je, u skladu sa posebnim zakonom i planskim aktima, definisano kao građevinsko zemljište.

Mnogo je ljudi ovde u sali koji su upravljali lokalnim samoupravama, bavili se poslom u lokalnim samoupravama. Postoje i poljoprivredna zemljišta koja su planskim aktom definisana kao građevinska zemljišta, ali se koriste u poljoprivredne svrhe do trenutka privođenja nameni, odnosno izgradnje objekata građevinske prirode. Dakle, i o tome smo vodili računa.

Isto tako, kada je reč o zaštićenim prirodnim dobrima, apsolutno to ne može biti predmet.

Vodili smo računa i o bezbednosti Srbije, da ne mogu biti predmet pravnog posla, predmet kupoprodaje ni one parcele koje se nalaze u blizini vojnih kompleksa, koje se nalaze unutar samih poligona, a ima takvih slučajeva. Ima, evo, nalazi se nedaleko od nas, na poligonu koji je u blizini Rume, imamo privatne svojine u okviru poligona. To ne može biti predmet prodaje nikako.

Isto tako, želim jednu stvar da kažem – što se tiče restitucije, ovaj zakon izuzima restituciju. Jer ovo je stvar koju je ova Narodna skupština, dakle restituciju i taj zakon koji reguliše tu materiju usvojila i ona je izuzeta iz ovog postupka o kome smo pričali.

Imamo još jedan kontrolni mehanizam u nizu kontrolnih mehanizama, a to je pravo preče kupovine od strane Republike Srbije. Čak i kad neko želi da kupi, ostvari za 10, 11, 12 godina ove kumulativno propisane uslove, stoji tu Republika Srbija sa pravom preče kupovine. Postoji mehanizam koji je razrađen za ove namene i ja se nadam da ćemo ga mi i koristiti. Svaki pravni posao koji je suprotan svemu ovome je automatski ništav.

Želim jednu stvar da kažem, koja je jako važna i o kojoj se dosta u ovom periodu, nekoliko dana, pričalo. Dve teme su bile, jer očigledno da iako udruženja poljoprivrednika kažu „zadovoljni smo“, veliki broj, najveći broj političkih stranaka kaže „da, to je to“, mnogi su o tome pričali svih prethodnih godina, postavljaju pitanje – zašto niste to ranije rešili?

(Radoslav Milošević: Kada ste vi bili na vlasti.)

Ja sad postavljam jedno kontrapitanje – da smo godinu dana ranije to uradili ili kad ste vi, gospodine Keno, bili u prilici da donosite to...

PRESEDAVAJUĆI (Vladimir Marinković): Nemojte, molim vas, da se obraćate direktno – narodni poslanici gostima, a i gosti narodnim poslanicima. Hvala.

Nastavite, ministre.

BRANISLAV NEDIMOVIĆ: ... Ili novoj prilici, kako ste rekli... Da smo doneli pre godinu dana, optužili bi nas da smo mi pre vremena hteli da uđemo u ovaj proces. Sada kada to radimo u rokovima, sada opet ne valja i kaže – što to sada donosite? Šta god da uradite, uvek će neko naći zamerku, ali ono što mene posebno raduje jeste da je javnost o ovome dala svoj sud i rekla da je ovo u skladu sa interesima Republike Srbije.

Još jednu stvar želim da kažem: priča se dosta o pravnim licima, strana pravna lica ne mogu uopšte da budu u prilici da kupe poljoprivredno zemljište. To piše u zakonu.

Postavljaju se pitanja od pojedinaca – šta u situaciji kada je reč o pravnim licima koja su srpska, dakle osnovala su ih druga lica, ali ona se osnivaju po Zakonu o privrednim društvima i to su srpska pravna lica. Oni plaćaju ovde dobit, sve svoje poreske obaveze ispunjavaju ovde; to su privredni subjekti koji su privredni subjekti Republike Srbije.

Znam da će danas u toku rasprave, iskoristiću to svoje pravo, biti još diskusija na ovu temu, ali postoji tu jedna opasnost u pogledu ograničavanja. Ako ograničite pravo da ono što je ostalo od poljoprivrednih subjekata prođe proces vlasničke transformacije, da bi dobili nova tržišta, da bi dobili nove tehnologije, da bi dobili nove investicije, ako bude kako neki predlažu u javnosti, što sam čuo ovih dana, doći ćete u situaciju...

Jer, najveći broj poljoprivrednih dobara je prodat po Zakonu o privatizaciji. Prodat, gotova stvar, prošlo. Ali ako bude ograničenja za kakva se neki zalažu, to znači da žele da suze krug lica koja sutra mogu da učestvuju na međunarodnim tenderima, kako bismo pribavili nove investicije, nove tehnologije, nova tržišta, i da ih skoncentrišu samo na uzak krug ljudi – a vi znate ko je posle 2003. godine kupovao poljoprivredna dobra, da je tu bilo „Delte“, da je bilo „MK grupe“, da je bilo još drugih subjekata – i ako se uvede to za šta se neki zalažu, to praktično znači da bismo samo njima dozvolili to da rade. Ne bismo imali međunarodni karakter i ne bi mogle da dođu investicije sa druge strane.

Treba voditi računa i o ovome. Da li je to zaštita srpskih interesa? Kada suzite prostor i omogućite nekome za jeftine pare da dođe, uskom krugu ljudi, čovek iz Koceljeve nema pravo, poljoprivredno gazdinstvo ili neka zadruga iz Arilja.

Dakle, vodite računa, ovo su osetljive stvari. Vladi Republike Srbije je interes da zaštiti srpsko poljoprivredno zemljište. Isto je tako važno da razvijemo našu srpsku poljoprivredu na način da imamo moderne tehnologije, moderne prerađivačke industrije. Ovo je jako važno pitanje, o kome moramo govoriti.

Često će reći da je SSP mogao da se promeni. To je bukvalno zaludivanje ljudi. To zahteva jednu veliku proceduru i ne bismo stigli da

zaštitimo svoje interese. Na ovaj način, kroz ove izmene Zakona, mi smo predložili, ukoliko to Narodna skupština prihvati, ja bih vas zamolio za podršku, jer ovo je važno zbog Srbije i zbog zaštite poljoprivrednog zemljišta u Republici Srbiji. Hvala vam puno.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, ministre.

Reč ima narodni poslanik Arpad Fremond.

ARPAD FREMOND: Poštovani predsedavajući, poštovano predsedništvo, poštovani ministre, saradnici, dame i gospodo narodni poslanici, na dnevnom redu se nalazi jedan od najvažnijih zakona kada je poljoprivreda u pitanju. Zakon o poljoprivrednom zemljištu je značajan za sve naše poljoprivrednike, a i za građane Republike Srbije, i u ime Poslaničke grupe Saveza vojvođanskih Mađara i Partije za demokratsko delovanje želim da iznesem naše stavove o ovom važnom pitanju.

Pre dve godine smo u ovom visokom domu menjali Zakon o poljoprivrednom zemljištu, kada su glavni razlozi za promenu Zakona bili da se otklone određeni problemi, nedostaci u primeni Zakona. Tada su uvedena nova rešenja kojima se omogućilo bolje upravljanje poljoprivrednim zemljištem u javnoj svojini Republike Srbije. Tada smo rekli da je poljoprivredno zemljište prirodno bogatstvo i dobro od opšteg interesa za Republiku Srbiju. Smatram da zbog toga ima izuzetno veliku ulogu i značaj.

Kod poljoprivrednih proizvođača ova tema izaziva najveće interesovanje. Pitanje vlasništva poljoprivrednog zemljišta, odnosno korišćenja zemljišta uvek izaziva najveće interesovanje kod proizvođača. Ako kažem da je u mom okruženju, u Vojvodini, 50% građana na neki način povezano s ovom oblašću, onda je svima jasno da je ova tema ozbiljna i jako važna.

Donošenje Predloga zakona je važno zato što predstavlja pitanje odgovornosti i moralnog prava naše generacije da raspolaže poljoprivrednim zemljištem, koje predstavlja bazu za održivi razvoj narednih generacija. Postavlja se pitanje vrednosti koje želimo sačuvati kada je u pitanju poljoprivredno zemljište. Za formiranje 60 centimetara zemljišta potreban je jedan i po milion godina, što znači 20.000 generacija prosečne starosti od 75 godina. Poljoprivredno zemljište je proizvodno i ekonomski najvažnija kategorija raspoloživog zemljišta, koje predstavlja praktično neobnovljivi prirodni resurs.

Moramo biti pažljivi i osetljivi kada je poljoprivredno zemljište u pitanju, jer od zemljišne politike mnogo zavisi. Moramo svi mi zajednički da mislimo unapred, jer, jednostavno, ne znamo kakvi izazovi nas čekaju u predstojećim decenijama, ne znamo da li će biti dovoljno hrane, na primer, za par decenija; nije svejedno šta i na koji način proizvodimo i nije svejedno ni to ko upravlja ovim prirodnim resursom i na koji način.

Poslanička grupa SVM već godinama prati situaciju vezanu za zemljišnu politiku. Balint Pastor, šef naše poslaničke grupe, pre četiri godine, 26. decembra 2013. godine, u svom pitanju predsedniku i potpredsedniku Vlade već je spomenuo da se možda na prvi pogled može pomisliti da se radi o pitanju iz oblasti poljoprivrede, ali se radi o strateškim pitanjima, o političkim pitanjima kada je zemljište u pitanju. Balint Pastor je već tada rekao da, po Savezu vojvođanskih Mađara, treba predvideti da poljoprivredno zemljište može da kupuje samo neko ko je registrovani poljoprivredni proizvođač, ko ima prebivalište određeni broj godina na području katastarske opštine itd.

Pitanje je tada glasilo šta želi da učini Vlada Republike Srbije, jer po Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, članu 63. Sporazuma o stabilizaciji i asocijaciji, državljani država članica EU od 1. septembra 2017. godine mogu da stiču pravo svojine nad poljoprivrednim zemljištem u Republici Srbiji, uz uslove pod kojima to mogu učiniti i državljani Republike Srbije. To treba nekako sprečiti, odnosno ograničiti.

Nije tadašnja vlada, kao ni ova vlada, kriva za nastalu situaciju, međutim, na nama je da na neki način ovo ipak ograničimo, odnosno da zaštitimo naše interese, da sačuvamo naše prirodno bogatstvo. Nijedna država koja je želela da postane članica EU to nije dopustila državljanima država članica EU nekoliko godina pred pristupanje EU, nego su to učinili nekoliko godina nakon punopravnog članstva. Izneo bih samo nekoliko primera: Republika Poljska je ispregovarala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju na način da tu mogućnost mogu da stiču državljani EU dvanaest godina nakon pristupanja Republike Poljske EU; u Češkoj je to deset godina nakon pristupanja, kao i u Letoniji, Litvaniji, Mađarskoj, Slovačkoj itd. U slučaju Srbije, za par dana stupa na snagu ovaj deo Sporazuma, a mi smo još daleko od punopravnog članstva u EU.

Naravno, Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju se ne može menjati, to je prihvaćeno i mi se moramo držati toga. Međutim, uvek treba paziti da, ne kršeći Sporazum, nađemo mesto za interese naših poljoprivrednih proizvođača.

Pre dve godine, kada smo menjali Zakon, pričali smo o ovom problemu i predložili slična rešenja koja sada stoje u Predlogu zakona. Inače, tada su pitanja poljoprivrednih proizvođača najviše bila vezana za prava prvenstva zakupa poljoprivrednog zemljišta, jer se nije znalo kakve će posledice imati na njih sama odredba kroz koju se daje mogućnost investitorima da uzmu u zakup poljoprivredno zemljište na 30 godina. Tada smo rekli da je bitno da Republika Srbija ni u kom slučaju ne izgubi pravo vlasništva nad poljoprivrednim zemljištem, jer je poljoprivredno zemljište prirodno bogatstvo, koje će biti prirodno bogatstvo i za 350 godina ako se njime upravlja na način kako treba.

Svaka država u okruženju čuva svoje prirodno bogatstvo, svoje poljoprivredno zemljište, znajući da će hrana biti najveća vrednost u sledećim

decenijama. Smatram da država Srbija to isto treba da ima na umu i drago nam je da ova vlada, na čelu sa gospođom Brnabić, i ministar poljoprivrede gospodin Nedimović drže reč i vode brigu o tome šta je obećano u ekspozou. Obećano je da će država Srbija sačuvati svoje prirodno bogatstvo i to sada upravo i činimo.

Treba da naglasim da mi poslanici Saveza vojvođanskih Mađara nismo nikada bili, niti ćemo ikada biti protiv bilo kog stranog investitora, jer smatramo da su investicije dobrodošle, da su neophodne i da bismo bez spoljne infuzije kapitala, bez razvoja privrede i poljoprivrede tapkali u mestu još decenijama. Međutim, uvek smo naglašavali u ove četiri godine, od kada je Sporazum stupio na snagu, ovaj deo Sporazuma, da treba da preciziramo ko i na koji način može steći pravo vlasništva nad zemljištem, na prvenstvo zakupa, odnosno da preciziramo koje zemljište i na koji način može da se da strancima.

Pre dve godine smo podržali kupovinu zemljišta u državnoj svojini za naše proizvođače, i to za mala poljoprivredna gazdinstva koja gazduju na do 30 hektara poljoprivrednog zemljišta. Do tada ovakvu mogućnost nisu imali naši proizvođači. Smatramo da je u budućnosti izuzetno važno da ovu mogućnost imaju i dalje, naravno, naši proizvođači koji gazduju na manjim površinama, jer oni samo tako mogu da opstanu. Istovremeno, kroz izmene Zakona sada ih dodatno štitimo jer u praksi ograničavamo strancima kupovinu zemljišta.

Pre dve godine su prihvaćeni naši amandmani koji su išli u pravcu da se vodi računa i o tome ko i na koji način može da uzme u zakup poljoprivredno zemljište, znači da u roku od tri godine neko ima aktivan status, odnosno da živi u istoj katastarskoj opštini, katastarskoj jedinici gde se zemljište uzima u zakup. Kod kupovine, to je povećano na pet godina, što je isto jako dobro. Ovim predlogom zakona koji se nalazi na dnevnom redu štitimo ne samo državno, nego i zemljište u privatnom vlasništvu.

Naravno, kada je poljoprivredno zemljište u pitanju, ne smemo da ne govorimo i o problemima oko restitucije istog, o čemu se, nažalost, ne govori dovoljno. Poslanička grupa SVM–PDD otvoreno se zalaže za to da država vrati oduzetu imovinu i, ako može, da to uradi što brže. Zna se za koliko hektara su predati zahtevi i zna se koliko hektara ima država u svom vlasništvu. Treba otvoreno da kažemo da je znatno manje traženo nazad nego što država ima, pa treba sve vratiti pravim vlasnicima i neka oni odluče šta će sa njime, da li će obrađivati, da li će prodavati ili izdati. Treba da kažem da poslanici SVM smatraju da se zemljište koje je predmet restitucije ni u kom slučaju ne sme prodavati. Naravno, to stoji u Zakonu i to maksimalno podržavamo.

Da se vratimo na Predlog zakona koji se nalazi na dnevnom redu i Sporazum o stabilizaciji. Šta piše u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju? Naime, članom 63. stav 2. Zakona o potvrđivanju Sporazuma uređeno je da će po stupanju na snagu ovog sporazuma Srbija da dopusti državljanima država članica

EU da stiču svojinu nad nepokretnostima u Srbiji, uz potpunu i celishodnu primenu postojećih postupaka. U periodu od četiri godine od stupanja na snagu ovog sporazuma Srbija će postepeno usklađivati svoje zakonodavstvo koje se odnosi na sticanje svojine nad nepokretnostima u Srbiji kako bi državljanima članica EU osigurala isti tretman kao i svojim državljanima.

Ukoliko pogledamo evropska iskustva u oblasti prodaje poljoprivrednog zemljišta, vidimo da različita zakonodavstva uglavnom uvode tri vrste ograničenja. Prva se tiču vrste zemljišta i propisuju da je zabranjeno prodavati nacionalne resurse, poput mineralnih izvora i sličnih strateških resursa. Druga se tiču načina korišćenja: na primer, u Nemačkoj se raskida ugovor o kupoprodaji ako se ne obrađuje zemlja. Treće se odnosi na kupca poljoprivrednog zemljišta: ograničenja se tiču maksimalnog broja hektara koje neko može kupiti, preko obaveznog prebivališta, do neophodnog prethodnog iskustva u poljoprivredi.

Treba da kažem još jednom zbog javnosti da, nažalost, Srbija po ovom pitanju nema prostora za drugačiju primenu Sporazuma; mi kao država moramo to da poštujemo. Međutim, kroz zakonske odredbe možemo da pooštrimo kriterijume za sticanje prava kupovine zemljišta i u ovom zakonu je upravo to i urađeno.

Imajući u vidu da uslovi za sticanje svojine nad nepokretnostima, poljoprivrednim zemljištem državljanina država članica EU, u skladu sa navedenim sporazumom, predstavljaju materiju koju je moguće urediti samo zakonom, izrađen je ovaj predlog zakona i predloženo njegovo donošenje. Kroz ova rešenja ćemo u praksi uspeti da, na primer, do 2027. godine odložimo kupovinu poljoprivrednog zemljišta za građane EU. Naravno, slična praksa postoji i u raznim državama članicama EU, svako čuva svoje na sve moguće načine. Smatramo da to treba da uradimo i mi.

Izmena se odnosi na član 1. stav 4. važećeg Zakona, kojim je propisano da vlasnik poljoprivrednog zemljišta ne može biti strano fizičko, odnosno pravno lice. U cilju usklađivanja sa odredbama Zakona o potvrđivanju Sporazuma, pomenuti stav 4. propisuje da strana fizička i pravna lica ne mogu da budu vlasnici poljoprivrednog zemljišta, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno u skladu sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju.

Međutim, ovim zakonom nisu navedeni uslovi pod kojima pravno lice može biti vlasnik poljoprivrednog zemljišta, već samo uslovi za fizička lica.

Šta stoji u Predlogu zakona? „Državljanin države članice EU poljoprivredno zemljište u privatnoj svojini može steći pravnim poslom uz naknadu ili bez naknade pod uslovima propisanim ovim zakonom. Poljoprivredno zemljište u privatnoj svojini lice može steći ako: 1) je najmanje deset godina stalno nastanjeno u jedinici lokalne samouprave u kojoj se vrši promet poljoprivrednog zemljišta; 2) obrađuje najmanje tri godine

poljoprivredno zemljište koje je predmet pravnog posla uz naknadu ili bez naknade; 3) ima registrovano poljoprivredno gazdinstvo u aktivnom statusu kao nosilac porodičnog poljoprivrednog gazdinstva, u skladu sa zakonom kojim se uređuje poljoprivreda i ruralni razvoj, bez prekida najmanje deset godina; i 4) ima u vlasništvu mehanizaciju i opremu za obavljanje poljoprivredne proizvodnje.“

Pozitivno je i to da, po predlogu, Republika Srbija ima pravo preče kupovine poljoprivrednog zemljišta u privatnoj svojini koje je predmet pravnog posla, gde pravo preče kupovine odobrava Vlada na predlog Komisije, u skladu s ovim zakonom.

Dobro je i to da lice može steći svojinu najviše na dva hektara poljoprivrednog zemljišta u privatnoj svojini, ako su ispunjeni uslovi propisani ovim zakonom.

Pozdravljamo predlog da se odredbe ovog zakona koje se odnose na uslove za sticanje poljoprivrednog zemljišta u privatnoj svojini od strane državljana država članica EU ne primenjuju u slučaju povraćaja imovine koji se vrši u skladu sa zakonima kojima se uređuje vraćanje oduzete imovine bivšim vlasnicima.

Mišljenja smo da će predložena izmena Zakona o poljoprivrednom zemljištu imati smisla samo u svetlu dugoročnog planiranja i otvaranja novih ekonomskih perspektiva, te strateškog promišljanja daljeg razvoja ne samo poljoprivrede, već celog društva.

Stav Poslaničke grupe SVM – Partija za demokratsko delovanje jeste da su predložena rešenja o uslovima sticanja poljoprivrednog zemljišta u duhu postojećih evropskih rešenja, kao i da će dolazak jednog broja novih vlasnika doneti nove tehnologije i znanja i doprineti poboljšanju konkurencije u Srbiji.

Činjenica je i da se u poljoprivredi pozitivan trgovinski bilans značajno povećao u poslednje dve godine, i pored brojnih sumnji koje su iskazane zbog politike liberalizacije koja se sprovodi shodno SSP-u. U 2016. godini pozitivan trgovinski bilans Srbije sa EU za osnovne poljoprivredne proizvode iznosio je više od 440.000.000 evra, 12% više nego u 2015. godini.

Poslanička grupa SVM – Partija za demokratsko delovanje podržava predložene izmene i dopune Zakona o poljoprivrednom zemljištu polazeći od činjenice da suština problema koje treba da rešimo nije samo pitanje prodaje zemlje stranim državljanima već pitanje perspektive kako osnažiti ekonomski položaj poljoprivrednika, kako rešiti problem depopulacije sela, demografskog starenja.

Ono što je najbitnije jeste da kroz ovo zakonsko rešenje Srbija ispunjava obaveze iz Sporazuma, a ujedno štiti interese naših državljana, odnosno

poljoprivrednih proizvođača, što stoji i u našem koalicionom sporazumu sa Srpskom naprednom strankom.

Na kraju samo još želim dve teme da spomenem ministru i da iskoristim priliku da postavim neka pitanja. Prvo pitanje je vezano za sušu. Ono što me interesuje jeste – kad mogu proizvođači da računaju na neke mere koje će u nekom delu smanjiti njihove gubitke, odnosno šta Ministarstvo planira da preduzme i kako želi da pomogne poljoprivrednicima u ovoj ekstremno sušnoj godini?

Drugo pitanje je vezano za penzijsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednih proizvođača. Gospodine ministre, ono što nas interesuje jeste da li postoji šansa da u toku ove godine rešimo problem dugova naših poljoprivrednika i da menjamo Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju, deo koji se odnosi na poljoprivredne proizvođače. Obećali ste, i dosta je urađeno po ovom pitanju, ali nas interesuje kad možemo da očekujemo dalje pomake.

Na kraju treba da ponovim još jednom da u vezi s Predlogom zakona o izmeni i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu možete da računate na podršku Saveza vojvođanskih Mađara i Partije za demokratsko delovanje. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Fremond.

Reč ima ministar.

Izvolite. Prijavite se ponovo.

Nešto nije u redu sa sistemom, sačekajte samo malo.

Napravićemo pauzu od jednog minuta, da sačekamo novu karticu za ministra kako bi mogao da odgovori kolegi. Hvala.

(Posle pauze – 11.45)

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima ministar Nedimović.

Izvolite, ministre.

BRANISLAV NEDIMOVIĆ: Poštovani predsedavajući, izvinjavam se zbog ovog tehničkog nedostatka. Želeo sam kolegi Fremondu nekoliko stvari da odgovorim, jer osetio sam da su bila postavljena pitanja u nekoliko različitih pravaca.

Vaša prva misao, vezano za strateški interes i poljoprivredno zemljište, to je nesumnjivo, to prevazilazi granice poljoprivrede, izuzetno važna politička tema, tema o jednom resursu jedne zemlje koji je neobnovljiv i o kome jako mora da se vodi računa. Tako da apsolutno stoji to vaše stanovište. I iskustva koja ste pomenuli, u EU, apsolutno govore u prilog onome što smo mi predložili, iako su oni, moram još jednom da kažem, imali prelazni period nakon ulaska u EU, svi. SSP je 2008. godine tako ispregovaran da mi nemamo pravo na to, ali ovim alatima se koristimo. Alati koje smo prilagodili tome su apsolutno u skladu sa praksom koja postoji.

Bilo je jedno pitanje ovih dana – da li ste pitali EU za ovo, odnosno šta će se desiti povodom ovoga? Mi smo zemlja koja je na putu evropskih integracija i to je nesumnjivo. Zalažemo se za ulazak u EU i prihvatanje svih vrednosti iz EU. Ali ima jedna stvar, ovde smo vodili računa o interesima Srbije.

Ja sam postavio jedno kontrapitanje. Pošto smo mi koristili sve uslove i sva, da tako kažem, pravila pisana u zemljama članicama EU, poput Poljske koju ste naveli, poput Slovačke, Rumunije, Estonije, Litvanije, Češke, oni bi morali onda da izbace svojih deset članica ukoliko bilo ko želi nešto da kaže na ovu temu. A mi smo poslali Predlog ovog zakona kada smo ga usvojili na Vladi, u skladu sa procedurama koje su prihvaćene u okviru prihvatanja određenih propisa.

Dve stvari o kojima ste vi pokrenuli pitanja. Jedna je pitanje Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, koji se odnosi na poljoprivrednike. Da, u toku su njegove pripreme. Naš deo, koji je Ministarstvo poljoprivrede bilo obavezno da uradi, u pogledu utvrđivanja ekonomske snage poljoprivrednog gazdinstva, mi smo taj posao uradili, tačno utvrdili. Ne paušalno, kako je to rađeno pre dvadeset-trideset godina, pre sedam-osam do deset godina – svima sve; i onda kad dođete, utvrđuje se ista obaveza za jedan hektar i za sto hektara. Tako je bilo po Zakonu iz 2008. ili 2009. godine, više ne mogu da se setim. Samo su se pravile obaveze.

Vi u ovom trenutku imate 180 milijardi dinara obaveze, što po osnovu glavnice, što po osnovu kamate. Mora se preseći jednom ovaj začarani krug i ljudima omogućiti da imaju spram svoje ekonomske snage; oni ljudi koji žele da plate više da imaju veće penzije. Ali, utvrditi, isto tako, gde je ta donja granica gde država mora da interveniše. Pričam o penzijskom i invalidskom osiguranju. Potpuno je drugačiji segment zdravstvenog osiguranja, jer vrlo često ljudi to mešaju. Naravno, sa Ministarstvom rada radimo na ovome, oni to pripremaju i to će biti pred narodnim poslanicima u narednim mesecima.

Što se tiče suše, jako važna stvar za srpsku poljoprivredu jeste kolika vrednost će se napraviti na poljoprivrednom zemljištu u toku ove godine. Mi smo imali ekstremno dobru 2016. godinu, sa jako velikim prinosima, najznačajnijim poljoprivrednim kulturama. Podsetiću vas, nama je BDP u poljoprivredi podeljen u odnosu 67:33 – ratarstvo sa povrtarstvom i voćarstvom prema stočarstvu. U strukturi biljne proizvodnje najviše učestvuje kukuruz, prirodno, skoro 35%.

Činjenica je da mi ove godine imamo problematičnu situaciju, negde više, a negde manje. Mislim da je potpuno normalno da na jedan egzaktan način utvrdimo kolike će biti štete, a ne da paušalno određujemo još u julu mesecu da li će biti ovako ili onako. Činjenica, i ne bežim od toga, izaći ćemo sa setom mera, Ministarstvo poljoprivrede, već smo uveliko počeli da radimo još od jula meseca, nije ova stvar nas sad pretekla. To što mi ne pričamo o tim konkretnim merama,

pa, ne mogu da shvatim da neko na jednom području umanjuje poresku obavezu, a još ne zna kolike su štete i posledice bile od toga. To je u političkom smislu jako dobro, ali mislim da moramo egzaktno da se odnosimo prema ovim stvarima.

Jako važno, osetljivo pitanje: Vlada Republike Srbije, Ministarstvo poljoprivrede će izaći sa merama, već smo razgovarali sa svim poslovnim bankama, vezano za eventualnu nemogućnost ili mogućnost plaćanja finansijskih obaveza po osnovu subvencionisanih ili komercijalnih kredita koje su uzimala poljoprivredna gazdinstva ili zadruge. Vodimo računa o tome i nemojte da imate nikakvu sumnju.

Ono što je naša borba protiv suše jesu sistemi za navodnjavanje. Dakle, ove godine 50.000 hektara novih, završenih sistema za navodnjavanje će biti, odnosno za sledeću prolećnu setvu već ćemo imati završene te sisteme, jedanaest sistema ukupno. Pokrenut je ciklus, nama je ideja da svake godine imamo po taj kapacitet, narednih pet-šest godina, da dođemo do željene cifre od 300.000 hektara koje ćemo nadograditi na ovo.

Ovo su magistralni pravci, kanalska mreža. Vi imate sistem navodnjavanja koji je vezan za individualne sisteme putem bušenja bunara. To je poseban segment, koji subvencionišemo sa 50% u odnosu na trošak koji neko ima, iz jednog prostog razloga – želimo da što više zemljišta bude u sistemu za navodnjavanje. Ono što je za drumski transport auto-put, to su za poljoprivredu sistemi za navodnjavanje. Trideset, četrdeset godina, od kraja sedamdesetih, početka osamdesetih, ne da se nisu gradili, nego jedno vreme ni održavali sistemi za navodnjavanje.

Mislim, mi smo se uhvatili ukoštac sa ovim problemom i već imamo prva četiri projekta koja su započeta. Ove nedelje, odnosno sutra, kreće još pet projekata. Neki su dvonamenski sistemi koji služe i za odvodnjavanje i navodnjavanje, neki su regionalni sistemi poput sistema Tisa–Palić. Dakle, na ovaj način želimo da što veću količinu poljoprivrednog zemljišta stavimo u funkciju. To je naša borba protiv suše, systemska borba protiv ovakvih prilika ili neprilika koje se javljaju.

Isto tako, naročito ćemo insistirati na sistemu osiguranja poljoprivredne proizvodnje, jer to je način da se borite protiv štete koja može nastati. Činjenica je da mi imamo svega 10,5% poljoprivrednih površina koje su pokrivene sistemom osiguranja. Nešto više u voćarstvu i povrtarstvu, manje kada je u pitanju ratarstvo. Najčešće kod nas ide ona misao – pa valjda mene neće. Ljudi, mi od 2012. godine imamo često periode sa različitim vremenskim neprilikama. Da li će ovo u budućnosti biti ovako ili ne, ja to ne znam i ne možemo da se uzdamo da to neće nas baš. Iz tog razloga, sistem subvencionisanja premija za

osiguranje je takav da 40% od premije za osiguranje, bilo osnovno bilo posebno osiguranje, država vraća.

Ići ćemo i korak dalje sledeće godine. Nama je namera da za ona područja koja se nalaze u pograničnom delu, gde nema... Jer, ne ispaljuju se protivgradne rakete pod uglom od 90 stepeni, vi branite prostor ili iza sebe ili ispred sebe, u zavisnosti kako se postavite, dakle branite susednu opštinu koja se nalazi severno, južno, istočno ili zapadno u odnosu na vas. Moramo taj sistem da razvijemo.

Mi imamo u ovom trenutku preko 1.300 protivgradnih stanica. Ove godine smo pribavili više protivgradnih raketa nego prethodnih godina, ali nama to nije cilj. Nama je cilj jedan novi, digitalni sistem protivgradne zaštite. Možda to nekome zvuči smešno, ali danas, živimo u 21. veku, znamo u svakom trenutku gde je u oblaku potencijalna opasnost. Sa daljinskim sistemima, koji su lišeni subjektivnog pristupa, sa kojim može da se bukvalno uparuje oblak sa protivgradnom raketom, da imamo najveći mogući stepen preventive da ostvarimo. Moramo samo voditi računa o jednoj stvari – protivgradni sistem nije stopostotno siguran. Ne postoje sistemi koji u takvom sistemu odbrane sto posto pružaju zaštitu. Pa, evo, Mađarska, koja se nalazi pored nas, samo pet županija ima razvijen ovaj sistem. Pazite, ni savremeni raketni sistemi u odbrambenim strukturama nemaju sto posto uvek preciznost, to vidimo svuda u svetu danas.

Treća stvar, koja je jako važna: moramo da se okrenemo poljoprivredi na jedan novi način, da uradimo elektrifikaciju polja, velike infrastrukturne koridore sa elektrifikacijom polja da bismo pojeftinili poljoprivrednu proizvodnju, kako bi sistemi za navodnjavanje mogli da funkcionišu. Znam da svi to dobro znate, ali mi to nameravamo da uradimo. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, ministre.

Reč ima narodni poslanik Boško Obradović.

BOŠKO OBRADOVIĆ: Poštovani građani Srbije, svakog dana sve nezadovoljniji ovom katastrofalnom vlašću Srpske napredne stranke, koja vas već šest godina laže i ponižava, želim da na samom početku odmah kažem stav PG Srpskog pokreta Dveri po pitanju predloženih izmena i dopuna Zakona o poljoprivrednom zemljištu.

Dakle, mi smo apsolutno protiv prodaje našeg poljoprivrednog zemljišta strancima. Kada se Dveri budu pitale i odlučivale, nijedan milimetar našeg poljoprivrednog zemljišta, naše zemlje neće biti prodat nijednom strancu. To je pitanje prehrambene i nacionalne bezbednosti Srbije i oko toga se ne vode nikakvi pregovori i nikakve rasprave, kao ni o pitanju Kosova i Metohije u sastavu Srbije.

Ono što je ovde problem jeste da ste vi zapravo samo suočeni sa rokovima i diktatima iz Brisela, odnosno ranije sklopljenim sporazumima sa EU

koje sada vi, kao nastavljači politike Borisa Tadića i Demokratske stranke, morate da ispunite.

Gospodine ministre, koliko god vi zamajavali javnost vašim pričama da vi ovde štitite nešto od nekoga, vi zapravo samo nastavljate utabanu stazu ulaska Srbije u EU po svaku cenu. Upravo je Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa EU antiustavan zato što je sklopljen na taj način da negira Kosovo i Metohiju u sastavu Srbije. On kad-tad mora biti suspendovan, poništen i stavljen van snage. Vi ste to, uostalom, mogli da učinite za ovih šest godina vaše vlasti, ali kao poslednji evrounijati u Evropi, kao poslednji vernici propale ideje EU, vi ćete sve staviti na kocku zbog pogubnog puta Srbije u EU. Vi ćete, naravno, i sve naše zakone prilagoditi diktatima i zahtevima evropskih, briselskih komesara iz centralnog komiteta iz Brisela.

Vi ćete, naravno, skočiti i u bunar ako vam to kaže EU, a upravo ovakve izmene i dopune Zakona o poljoprivrednom zemljištu jesu skakanje u bunar, prodaja našeg poljoprivrednog zemljišta strancima. Da li ste vi to sada nakratko ograničili? O tome možemo da diskutujemo. Vi ste to odobrili, vi ste prihvatili da se naša zemlja prodaje strancima, vi ste nastavljači politike Demokratske stranke. Politike Srpske napredne stranke i Demokratske stranke po pitanju evropskih integracija po svaku cenu apsolutno se ne razlikuju.

Kažete, neko je loše ispregovarao Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Zašto to niste popravili neki novim pregovorima? Nema pregovora sa EU. Znači, ne možete ništa da tražite na korist ovog naroda i države od EU, nego morate da ispunite sve ono što je neko pre potpisao ili što vam oni sada traže. Kako vi onda štitite naše nacionalne i državne interese? Vi ste zaista, gospodine ministre, u tom smislu tragikomični.

PREDSEDAVAJUĆI: Obraćajte se meni, kolega Obradoviću, nemojte direktno ministru.

BOŠKO OBRADOVIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući. Ministar je bio veoma inspirativan pa sam želeo da mu odgovorim na nekoliko stvari koje zapravo samo kriju istinu o ovom zakonu.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

BOŠKO OBRADOVIĆ: Hvala vama.

Vi ste, naravno, i sami priznali sve to što radite, i to je dobro. Dakle, vi sve radite, kako vi kažete ovde, u skladu sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju sa EU, je l' tako? Sve radite, dakle, po nalogima iz Brisela. Na drugom mestu lepo kaže – radi ispunjenja međunarodnih obaveza i usklađivanja propisa sa propisima EU. Imate izvesne međunarodne obaveze? Nešto ste se obavezali, nešto morate da uradite? Niste samostalni, niste nezavisni? Nemamo suverenitet naše države, nemamo nezavisnu Vladu i politiku? Lepo je što to priznajete, gospodine ministre, odnosno predstavnici vlasti. Pod tri, lepo se kaže:

„Ovim zakonom se rešava pitanje ispunjavanja obaveza Republike Srbije koje su preuzete na osnovu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju...“.

Dakle, mi veliki naprednjaci, veliki protivnici Demokratske stranke, trčimo da ispunimo sve što je potpisala Demokratska stranka i ne pada nam na pamet da uđemo u pregovore sa EU i da kažemo – pa, ima nešto valjda ovde da se uradi konačno i u srpskom interesu, u ovom Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju.

Nijedna država nije ušla u EU a da je ovakav zakon donela pre ulaska u EU, nijedna. Sve države koje su ušle u EU odložile su mogućnost prodaje zemlje strancima sedam plus četiri godine. Koliko je to? Jedanaest godina, od ulaska. A mi nemamo pojma kada ćemo ući u EU, odnosno tačno znamo da nikada nećemo ući u EU, pa odobravamo prodaju poljoprivrednog zemljišta strancima. To se zove kršenje naših nacionalnih i državnih interesa i rad u interesu Brisela i EU.

Dakle, vi to priznajete, vi nastavljate politiku Demokratske stranke, i hvala vam što to i javno priznajete. Priznajete vi još jednu stvar ovde u obrazloženjima u vezi s ovim zakonom, koja je još važnija, a to je ministar lepo obrazložio – pošto trenutno svu zemlju u Srbiji, posebno u Vojvodini, a radi se o stotinama hiljada hektara, drži nekolicina tajkuna, da biste malo uveli konkurenciju, vi nećete dati ostalu zemlju srpskim porodičnim gazdinstvima i malim i srednjim porodičnim firmama, nego ćete, naravno, to dati strancima. Dakle, kritikujući tajkune vi zapravo uvodite strance u konkurenciju u Srbiju. To je skandalozno!

Prvo, zašto se niste obračunali sa tajkunima? Zašto tajkuni nisu u zatvoru, zašto im niste naplatili ekstraporez, zašto im niste oduzeli imovinu koju su stekli nezakonito, zašto nisu završili na višegodišnjoj robiji pa da onda ne budu vlasnici 200.000 ha u Vojvodini? Dakle, niste ništa uradili od obećane borbe protiv kriminala i korupcije, sve je bila laž.

S druge strane, taj vam je izgovor veoma tanak. Sada, mi ćemo da poverujemo da će stranci biti bolje gazde naše zemlje nego tajkuni. Pa i to su strani tajkuni. I naši će tajkuni takođe na kraju svoje da prodaju strancima kada ih pritisne konkurencija kojoj ne mogu da se suprotstave, kao što su to uradili u slučaju naših banaka, osiguravajućih društava. Tako će na kraju prodati i sve te firme koje su pljačkaškim privatizacijama kupili.

Dakle, vi zapravo ovde na mala vrata... I, hvala vam na tome što to otvoreno kažete u obrazloženju šta su prednosti ovog zakona, pa kažete: „Ovaj zakon otvara mogućnost za stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu, što za posledicu može imati stvaranje tržišne konkurencije na osnovu mogućnosti da se u proces poljoprivredne proizvodnje uključe novi učesnici.“

Veoma su simpatični ovi novi učesnici. Dakle, do sada ste štitili tajkune, koji nisu završili u zatvoru. Dobro znate kako su stekli imovinu, dobro znate

kako su kupili firme pa sa firmama dobili i poljoprivredno zemljište, dobro znate kako su opljačkali zadruge. Sve to znate i ništa niste uradili za šest godina vlasti.

Sada još otvarate tržišnu konkurenciju uvođenjem stranih tajkuna i stranih firmi koje, je li, treba da kupuju naše poljoprivredno zemljište ne samo kao privatna lica, nego kao pravna lica. Taj vaš izgovor da je to domaća firma koja je u vlasništvu stranaca, to možete da okačite mačku o rep. Da, ona ovde servisira deo svojih obaveza, ali osnovni profit iznosi u inostranstvo. To nije naš interes. Naš interes je da naše firme zadrže taj profit ovde i da mi poslujemo u sopstvenoj državi, na našoj zemlji.

Tu dolazimo, naravno, do ključnog pitanja – šta ćemo sa restitucijom koju niste završili? Šta ćemo sa 400.000 hektara zadružne imovine, odnosno poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu zadruga koje su opljačkane? Šta ćemo, gospodine ministre, što nismo imali javnu raspravu o ovom zakonu? Šta ćemo s tim što niste prodaju poljoprivrednog zemljišta strancima stavili na referendum? Zašto ne pitate narod šta misli o ovom pitanju? Evo, vi velike demokrate, vi koji verujete u te demokratske procedure, zašto ne pitate narod da li je za prodaju poljoprivrednog zemljišta strancima, pa makar i sa ograničenjima za deset godina?

Zašto nema referenduma u Srbiji? Ne pamtiti se kada je poslednji put bio referendum po bilo kom pitanju. Zato što je predsednik Srbije Aleksandar Vučić jasno rekao da bi izgubio na svakom referendumu i da ga neće nikada dati, jer ne može da prođe na referendumu ni ulazak Srbije u NATO, ni ulazak Srbije u EU, ni gej-parade, ni prodaja poljoprivrednog zemljišta strancima. Zato bežite od referenduma kao đavo od krsta. Mislite da na ovakav način, na mala vrata, omogućite strancima da kupuju poljoprivredno zemljište u Srbiji?

Gde ste bili šest godina, da ispregovarate sa vašim prijateljima iz EU, pa da nam izađu malo u susret, da malo odložimo mogućnost da prodajemo poljoprivredno zemljište strancima, da imaju malo razumevanja prema nama pošto nismo član EU, pa kada uđemo jednog dana u EU, da vidimo onda da li ćemo za jedanaest godina eventualno da prodajemo zemljište strancima ili ćemo posle toga, kao što je uradila jedna pametna država koja se zove Mađarska, da u Ustav unesemo zabranu prodaje zemlje strancima? Tako se radi, gospodo vlastodršci. Tako se radi kada štitite nacionalnu i prehrambenu bezbednost, tako se radi kada imate u vidu sopstvene nacionalne i državne interese – svaka čast Viktoru Orbanu i Mađarskoj – zabrana prodaje svoje zemlje strancima.

Druga važna stvar, kako ste mogli sebi da dozvolite da na ovaj način donosimo ovaj zakon, a da nikakvu sigurnost ulaska u EU nemate? Da vam citiram šta vi ovde kažete... Ovo je zaista fenomenalno, kada sami priznate ono što radite. Kažete da sve ovo radite kako biste državljanima članica EU osigurali... Pazite, vi brinete o državljanima članica EU. Svaka čast! Kada će na

red da dođu državljani Srbije da o njima brinete, gospodo vlastodršci? Vi brinete da državljanima članica EU osigurate isti tretman kao i svojim državljanima. Hej, isti tretman strancima kao svojim državljanima?! Ljudi, je l' to normalno? Gde je to normalno? Jesmo li mi član EU? Nismo. Zašto bi imali isti tretman u Srbiji dok mi nismo član EU? Zato što ste vi sluge Evropske unije.

To je sada poenta na koju želim za kraj da se vratim. Dakle, da ste stavili jedan lep član na kraju ovih izmena i dopuna Zakona, gospodine ministre i drugi iz vlasti, da ste lepo napisali „ovaj zakon će početi da se primenjuje kada Srbija uđe u EU“, to bi bilo bar malo smisljeno. Mi bismo bili takođe protiv toga, jer, ja vam kažem, Dveri su za zabranu prodaje naše zemlje strancima, ali to bi barem bilo pošteno i jasno bi se reklo – gospodo iz EU koja nas ucenjujete, ne znamo nikakvu perspektivu ulaska Srbije u EU, nema daljeg proširenja EU, nema šanse da ćemo ikada ući u EU, a mi da donosimo zakone kojim se prilagođavamo propisima EU i kojim izjednačavamo državljane EU sa državljanima Srbije, to je, ljudi, potpuno besmisleno, to nema nikakvog smisla, to je protiv naših nacionalnih i državnih interesa, to je protiv naših ekonomskih interesa, to je kršenje našeg suvereniteta u svakom pogledu.

To nije logično. Evo, razmislite svi zajedno da li je logično. Nismo član EU, ko zna kad ćemo biti, verovatno nikada nećemo biti, a izjednačavamo državljane EU sa državljanima Srbije. Pa to je skandal!

I posle mi vi kažete da ste neka nova vlast. Kakva ste vi nova vlast? Vi ste produžetak vlasti Demokratske stranke, vi ste isti. Vaša politika služenja interesima Brisela je potpuno ista. Vi ćete zbog ulaska Srbije u EU da prodate i rođenog oca i majku, a kamoli da izmenite neke sitne zakone koje vam traže radi prilagođavanja propisa propisima EU.

Pa ne interesuju me propisi EU, interesuju me isključivo propisi Srbije, kako da brinem o svojim građanima, kako da zaštitim domaću privredu, kako da zaštitim domaću poljoprivredu, kako da pomognem one koji su danas ugroženi u Srbiji.

O svemu vi mislite i brinete: i o homoseksualcima, i o migrantima i o državljanima EU, jedino ne brinete o sopstvenom narodu. To je poenta onoga što Dveri vama ovde neprestano govore.

U tom smislu, imalo je toliko tema, toliko nasušnih, prioritarnih stvari koje su morale da se nađu u izmenama i dopunama Zakona u vezi sa poljoprivredom. Gde vam je ograničavanje veličine poseda u Srbiji, i onima koji su u zakupu i onima koji kupuju poljoprivredno zemljište? Gde vam je organska poljoprivredna proizvodnja? Gde su vam poljoprivredno-industrijski kombinati? Gde vam je industrija poljoprivredne mehanizacije, koja je uništena? Gde su vam zadruge? Gde vam je borba protiv suše, grada i mraza? Gde vam je, dakle, srpski

seljak? Gde su sigurna otkupna mesta? Gde je garantovana cena pre nego što se stupi uopšte u poljoprivrednu proizvodnju?

Znate li vi, gospodine ministre, da ljudi neće imati hrane, silaže i stočne hrane, za stoku na jesen? Znate li da su ljudi uložili ogromna sredstva da finansiraju ovu poljoprivrednu godinu? Od čega će sada da žive kada im je sve uništeno, kada imamo milijardu evra gubitka samo u poljoprivredi?

Gde je država da pomogne državljanima Srbije, a ne da brine o državljanima EU koje hoće da izjednači sa državljanima Srbije? Gde vam je briga za više desetina hiljada nezaposlenih poljoprivrednih stručnjaka, od poljoprivrednih tehničara do doktora nauka? Gde vam je briga da zaustavite uvoznčki lobi, koji ovde uvozi sve ono što mi možemo da proizvedemo i uništava našu domaću poljoprivrednu proizvodnju? Čak sam u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju sa EU pronašao mesto i članove u kojima mi imamo pravo da vancarinskim merama zaštitimo domaću proizvodnju. Zašto to ne radimo?

Zato što ne smemo, zato što ste sluge EU, zato što ne smete ništa što je u našem nacionalnom interesu. To je zapravo poenta čitave priče. Na kraju ćete da prodate i PKB, kao najveći poljoprivredno-industrijski kombinat u ovom delu Evrope, koji ovde, pored samog Beograda, ima stratešku nacionalnu vrednost, koji ima ključnu ulogu za prehrambenu bezbednost ove države, koji je naša strateška ekonomska budućnost u toj sferi. To je put kojim vodite Srbiju. Ovo je, zapravo, izdaja srpskih nacionalnih interesa u sektoru domaće privrede i poljoprivrede. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Imam nekoliko povreda Poslovnika.

Kolega Aleksandar Martinović, šef poslaničkog kluba SNS.

Izvolite.

ALEKSANDAR MARTINOVIĆ: Zahvaljujem, gospodine Marinkoviću. Povređen je član 107. Mislim da ste morali da reagujete. Ovde je gospodin Boško Obradović na najgrublji mogući način vređao i ministra poljoprivrede i narodne poslanike SNS-a; pominjao je oca, majku, to mu je već običaj.

Želim, zbog javnosti, da gospodina Boška Obradovića, kome je verovatno slava udarila u glavu, pošto ne silazi sa američke televizije *NI* – kada god upalite tu televiziju, vidite da Boško Obradović priča o svim temama koje su aktuelne toga dana, pa mu je verovatno malo ta medijska slava sa televizije *NI* poremetila zdrav razum – podsetim na nekoliko stvari. On je protiv Evropske unije, ali nije protiv evra.

Pitajte gospodina Ševarlića koliko je desetina hiljada evra dobio od Saše Dragina, od Dušana Petrovića, preko famoznih STAR projekata za unapređivanje poljoprivredne proizvodnje u Srbiji. Gde su te pare? Evo, tu je gospodin Ševarlić,

neka kaže da li ga je finansirala Demokratska stranka i njeni ministri poljoprivrede.

Dalje, želim da obavestim gospodina Boška Obradovića da je za vreme dok je njegova stranka, odnosno stranka sa kojom je izašao na izbore, bila na vlasti „Agrokor“ Ivica Todorića kupio „Dijamant“, „Frikom“, klanice u Plandištu, „Kikinski mlin“, „Mivelu“, „Novu slogu“ iz Trstenika, „Zlatni trag“ iz Leskovca. Zatim, kompanija „Našice cement“ kupila je četiri firme, za vreme njihove vlasti, sve njihove vlasti, dosmanlijske vlasti: „Jelen Do“, „Polet“, „Stražilovo“ i „Opeku“. „Atlantik grupa“ postala je vlasnik „Soko Štarka“, „Grand proma“, „Palanačkog kiseljaka“. Hrvatska mlekara „Laura“ kupila je „Somboled“ iz Sombora ...

(Predsedavajući: Vreme.)

Evo, završavam.

„Vindija“ je kupila Mlekaru Lajkovac, Fabriku stočne hrane UNIP iz Valjeva i osam farmi „Agroživa“ u Plandištu. Investitorima iz Hrvatske – dozvolite još jednu rečenicu – prodana su srpska preduzeća: „Radijator“ Zrenjanin, „Potisje“ Kanjiža, „Inteks“ iz Mladenovca, „MIN holding“ iz Svrljiga, Fabrika hartije „Beograd“, ciglana ... (Isključen mikrofon.)

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Povreda Poslovnika, Radoslav Milošević.

Izvolite.

RADOSLAV MILOŠEVIĆ: Gospodine Marinkoviću, reklamiram član 106, govornik može da govori samo o temi dnevnog reda o kojoj danas raspravljamo, koji je prethodni govornik povredio, tj. kolega Obradović.

I reklamiram član 108, koji ste upravo vi povredili – svakog poslanika opozicije prekidate, oduzimate reč, ne dozvoljavate da završimo misao, a videli smo da je sada kolega Martinović govorio 25 sekundi duže nego što je dozvoljeno.

PRESEDAVAJUĆI: I vama ću dozvoliti. Naravno, samo sam sačekao da završi misao. Izvolite.

RADOSLAV MILOŠEVIĆ: Tako da vas molim, prvo, da me ne prekidate u 32. sekundi, jer ste prethodnog kolegu pustili da govori 25 sekundi više nego što je dozvoljeno.

PRESEDAVAJUĆI: Hoćete da kažete u čemu se sastoji povreda Poslovnika i kog člana ili ćete da mi obrazložite šta sam ja dopustio ili nisam dopustio kolegi Martinoviću? Izvolite, iskoristite vaše vreme na najbolji mogući način.

RADOSLAV MILOŠEVIĆ: Ne znam da li dobro čujete, nisam stručan za to, to je tema, dr Milisavljević može to da pogleda.

Objasnio sam u početku da je kolega Obradović povredio član 106, tj. vi jer ga niste prekinuli. I, povredili ste član 108; objasnio sam zbog čega ste povredili član 108.

Ne bih da se bavim prethodnim govornicima. Vidimo da je i Srpskoj naprednoj stranci i Dverima problem jedino Demokratska stranka. To znači da smo na dobrom putu i da ćemo smeniti SNS, ali nećemo dozvoliti da ovakvi uzmu vlast u Srbiji. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Reč ima Marija Janjušević, povreda Poslovnika.

MARIJA JANJUŠEVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući. Pre svega, vi ste povredili stav 27. Dužni ste da držite red na ovoj sednici. Ne može Poslovnik da služi za repliku.

PREDSEDAVAJUĆI: Red na sednici je 108, koleginice. Molim vas da pogledate bolje Poslovnik. Pozovite se na neki drugi član.

MARIJA JANJUŠEVIĆ: Citiraću vam, ako treba, i član 107. stav 2 – nijedan narodni poslanik ne može uvredljivim izrazima da se izrazi o nekom drugom. Ovde ste mogli čuti da se inputira zdrav razum. Mislim da stvarno bilo koji član Srpske napredne stranke nije pozvan da u Srbiji priča o zdravom razumu.

Moram da se vratim na član 27, jer se vi starate o tome da ova sednica prođe kako treba. Molim vas da se više ne dešava da dozvoljavate da se povreda Poslovnika zloupotrebljava kao replika. Pogotovo što ste čak dozvolili i dva minuta i dvadeset sekundi, kako ste sami rekli.

Na ovaj način zaista nećemo moći danas da radimo, jer ovde se govori o ključnim stvarima, o izdaji države, o predaji poljoprivrednog zemljišta...

PREDSEDAVAJUĆI: Molim vas, nemojte sada o tome. Hvala vam.

Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje? (Da.) Hvala puno.

Koliko vidim, nikome ovde sa leve strane nije smetalo kada je govoreno o slugama, prodaji, izdaji, veleizdaji; to nikome nije smetalo i tu nije bilo povrede Poslovnika. Kada se neko javi iz pozicije, onda je to problem. Ja gledam da stvarno svako ima isti tretman i da ima pravo da kaže šta želi i šta misli kada je u pitanju tok ove sednice.

Idemo dalje.

Reč ima ministar Branislav Nedimović, da odgovori.

Izvinite, Aleksandra Jerkov.

Podignite samo Poslovnik. Nisam video.

(Aleksandra Jerkov: Ja sam tražila reč, povreda Poslovnika.)

PREDSEDAVAJUĆI: Izvinjavam se, reč ima Aleksandra Jerkov.

Podignite samo Poslovnik, nisam video.

ALEKSANDRA JERKOV: U našem poslovniku, između ostalog, i ne piše da treba mahati papirima kada se javljate, nego vidite da je neko prijavljen pa ga pitate po kom osnovu se javio.

Ja bih vam skrenula pažnju na član 103. Poslovnika. Pitala bih vas da li se vama čini da je gospodin Martinović svoje izlaganje o povredi Poslovnika prilagodio članu 103, po kom je trebalo da kaže koji je član Poslovnika povređen, da obrazloži u čemu se sastoji povreda i da to svoje izlaganje smesti u dva minuta, koliko je predviđeno.

Ne znam da li je gospodin Martinović pro forme rekao koji je član povređen, čini mi se da nije, ne mogu tvrditi. U svakom slučaju, tu povredu nije obrazložio ni jednom jedinom rečju i, kao što su kolege već rekly, govorio je duže od dva minuta.

Dakle, onda bih vas pitala da li vam je poznato, gospodine Marinkoviću, da je vaša obaveza da poslanika koji se na takav način ponaša prilikom zloupotrebe prava da vama ukaže na povredu Poslovnika opomenete, da mu izreknete meru opomene i oduzmete njegovoj poslaničkoj grupi dva minuta ili vreme koje je koristio zloupotrebjavajući Poslovnik.

Dakle, prvo mi recite da li znate da takve odredbe postoje u Poslovniku. Da li smatrate da je trebalo da ih upotrebite? Zašto smatrate da ne, ako smatrate da ne? Ili, da li imate nameru, pošto je predsednica uvela i novi institut da može naknadno da se utvrdi pa da se izreknu mere opomene? I, generalno, da li vam se čini da je gospodin Martinović u svom izlaganju baš nama obrazložio u čemu se sastoji povreda Poslovnika ili vam se čini da je ipak bilo neke zloupotrebe?

PRESEDAVAJUĆI: Hvala puno. Da li želite da se Narodna skupština izjasni?

Ja sam ga vrlo dobro razumeo, potpuno, njegovo objašnjenje, tako da on može to i ponoviti ako bude želeo da se javi ponovo.

Reč ima ministar Nedimović.

Izvolite.

BRANISLAV NEDIMOVIĆ: Zahvaljujem, gospodine predsedavajući. Želeo bih da u kontekstu svega onoga što je malopre rečeno iznesem odgovor na priče o zamajavanjima, izdajnicima i ostalim stvarima.

Ima još jedna stvar koja je možda bila za opomenu, ali ja ne mogu da ulazim u to, ja sam ovde gost koji je u ime Vlade Republike Srbije došao da obrazložem izmene Zakona o poljoprivrednom zemljištu. Odnosile su se na prodaju oca, majke ili ne znam čega od strane moje malenkosti.

Ne znam, prosto, šta bih vam rekao a da se ne spustim na nivo razgovora na koji neko želi da prenese. Meni je otac pokojni već 30 godina, tako da ovo nisam doživeo ni na kakav način da bih mogao bilo koju reč da kažem. Tako da šta god bih pričao, ovo su sve opštepoznati modeli ponašanja, koje smo već

viđali od strane pojedinaca ne samo u Skupštini, nego i van Skupštine, i u staroj zgradi Narodne skupštine.

Priča o SSP-u je zanimljiva tema, o tome da li smo mi koristili alate koji nam pruža SSP. Naravno da da, ali je neko prespavao leto, ili da ne kažem da je bio na nekom drugom mestu, što je legitimno. Mi smo tokom jula meseca baš tako iskoristili svoja prava iz SSP-a i regulisali, zaštitili Srbiju od jedne članice EU koja je krenula da primenjuje na Srbiju mere koje nisu bile u skladu sa evropskom praksom.

Meni ne možete reći da ne primenjujemo one klauzule koje idu u prilog Srbiji. Ako smo igde pokazali stav kako se Srbija brani i poštovanje Srbije, to je bilo u tom slučaju. Videli ste kako se završilo. Ne želim da lamentiram nad tim. Mi smo samo čuvali interese Srbije, baš kao što i sada čuvamo interese Srbije, isto tako kako sa ovim vremenskim periodom od deset godina odlažemo prodaju.

Priča o tome šta narod misli... Mislim da je to bar nekoliko puta u poslednje dve-tri godine rečeno. Kada neko uzme na izborima trideset ili četrdeset puta više od nekog, mislim da to dovoljno govori o tome šta narod misli; i reč šta narod misli se daje na izborima, a ne o tome šta misle pojedinci od nas.

Priča o udruženjima poljoprivrednika koja nisu bila uključena u ovo apsolutno ne stoji. Otkako sam ministar, godinu dana, razgovaram sa različitim udruženjima poljoprivrednika, koja i kritikuju i podržavaju mere. O ovome svi imaju isti stav. Razgovaram i sa onima koji imaju probleme u ovom trenutku sa poljoprivrednom proizvodnjom, jer to je moj posao.

Priča o kriminalu i korupciji; ako je iko krenuo u obračun, to je bilo od 2012. godine. Jedino što sam ja ovde čuo jeste jedan lični sud o tome šta neko misli, što je potpuno legitimno. Mi sprovodimo onu politiku za koju smo dobili podršku građana Srbije, štitimo interese Srbije.

Međunarodne sporazume koji su potpisani i na koje je saglasnost dala Skupština Srbija moramo da poštujemo. Pa nismo mi rušitelji koji će u svakom trenutku ući i srušiti bilo koju stvar. Hajde da gradimo. Hajde da gradimo i sisteme za navodnjavanje i sve ono što može da pomogne srpskoj poljoprivredi, a i da se zaštitimo na ovakav način, izmenama Zakona o poljoprivrednom zemljištu. Hvala vam.

PREDSEDNIK: Replika, narodni poslanik Vladimir Orlić.

Izvolite.

VLADIMIR ORLIĆ: Hvala, gospođo predsednice.

Da, vidim da se čudite, gospodine ministre, šta ste čuli. Gomilu besmislica ste čuli, istih onih koje mi slušamo ovde na svakoj sednici od onoga koji očigledno preživljava izvesnu krizu jer već par nedelja nije nikakvu repliku izazvao pa je morao danas. Želeo sam da iskoristim priliku da uputim par čestitki

tom licu. Inače, ako se pitate ko, zna se ko. Reč je o dežurnom dosovskom lakeju u ovoj skupštini.

Dakle, par čestitki. Prvo da čestitam što je uspeo danas da, sve onako nadahnuto, pominjući oca i majku, pomene i jednog bivšeg predsednika države, a poznatog manekena, i stranku žutog preduzeća. Čestitam jer nas je naveo na pravi put pominjući svog političkog oca i svoju političku majku, one koji su ga politički stvorili. On nas je sve zajedno podsetio danas, i nas i narod koji ovo gleda, da je onog momenta kada je rešio da se sa njima javno grli i ljubi, sećate se, u onim svečanim belim košuljama, kada se sa njima onako lepo izgrlio, prigrlilo i sve njihove dobre rezultate i sve one stvari na koje su oni ponosni, između ostalog i tako ispregovaran SSP 2008. godine, između ostalog i kupovinu tih oranica od strane tajkuna o kojima se danas govorilo, između ostalog i njihov odnos prema Kosovu i Metohiji, ali i suverenitetu ove države u bilo kom smislu.

Danas on stoji sa njima ponovo rame uz rame, sa bivšim predsednikom a čuvenim manekenom i strankom žutog preduzeća. Danas je on zajedno sa njima protiv ovog predloga zakona. Protiv čega? Da razumeju građani Srbije, protiv mera koje služe za to da se interes građana ove zemlje zaštiti. Kao što su uvek bili na strani štete ove države i ovog naroda, tako su i danas, svi zajedno, apsolutno bez ikakve razlike. Hvala lepo.

PREDSEDNİK: Reč ima narodni poslanik Branimir Jovanović.

Izvolite.

BRANIMIR JOVANOVIĆ: Poštovana predsednice, poštovani ministre, dame i gospodo narodni poslanici, ove izmene i dopune Zakona o poljoprivrednom zemljištu treba na neki način da koriguju, odnosno ublaže efekte Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Zato je najbitniji član koji propisuje uslove za promet poljoprivrednog zemljišta u privatnoj svojini državljana država članica EU i odnosi se na lica, na poljoprivredno zemljište i na to koliko neko može da stekne poljoprivrednog zemljišta u privatnoj svojini.

U prethodnom periodu nismo bili u idealnoj situaciji. Jednostavno, nismo imali neki period tranzicije koji su imale neke druge zemlje koje su težile Evropskoj uniji i nismo mogli, odnosno bilo je teško promeniti SSP iz prostog razloga što bi sve države članice morale da glasaju potvrdno.

Potrebno je da usvojimo ovaj zakon iz dva razloga: prvo, na taj način ćemo nastaviti da ispunjavamo svoju međunarodnu obavezu; drugo, onemogućićemo da nastane haos na tržištu poljoprivrednog zemljišta.

Ovim promenama propisa stranim državljanima biće otežano da steknu vlasništvo nad našim njivama. Ja ću ponoviti da oni moraju da budu deset godina stalno nastanjeni na teritoriji lokalne samouprave u kojoj žele da kupe zemljište, da tri godine moraju da obrađuju zemljište, da poseduju mehanizaciju i opremu za poljoprivrednu proizvodnju i da imaju registrovano poljoprivredno gazdinstvo.

Ovakva praksa nije neuobičajena i primenjivala se i u drugim državama koje su pristupale i bile na putu ka EU. Mi praktično na ovaj način do 2027. godine nećemo prodavati zemlju strancima. Na taj način dobili smo dodatno vreme da odgovorimo na nove izazove koji se odnose na rešavanje problema u poljoprivrednom sektoru i njegovo usklađivanje sa načinom funkcionisanja u zemljama EU.

Mogu se čuti kritike da se ovim zakonom ne reguliše pitanje pravnih lica. Ustavom je ovo jasno regulisano. Ukoliko pravno lice želi da postane vlasnik nad zemljištem, moraće da se upiše u naš registar.

Uvek polazim od toga da su pravna lica, odnosno preduzeća, strane firme tu radi sticanja dobiti i da strane investicije ne treba uvek posmatrati skeptično jer mogu da donesu nove tehnologije i mogu pozitivno da utiču na konkurentnost domaćih privrednika. Na ovaj način, usvajanjem ovih izmena i dopuna Zakona, mi ćemo fizička lica usloviti prebivalištem a pravna lica upisom u naš registar.

Kao što sam već rekao, nisu neuobičajeni primeri da se onemogućava potpuna liberalizacija trgovine zemljištem. Navešću nekoliko primera iz zemalja Centralnoistočne Evrope koje su prolazile isti ovaj put kao mi sada. Mi smo, doduše, nešto ranije ušli u fazu liberalizacije kada govorimo o poljoprivrednom zemljištu. Druge države su restriktivnim merama uvele ograničenje da strani državljani kupuju poljoprivredno zemljište da bi zaštitile domaće poljoprivrednike. One su uglavnom tražile i dobile mogućnost da u nekom periodu, koji je najčešće bio sedam godina, strancima bude zabranjena kupovina poljoprivrednog zemljišta.

Recimo, Mađarska je tu bila najradikalnija. Ona je, kao što je već pomenuto, Ustavom zabranila da strani državljani mogu da kupuju poljoprivredno zemljište.

Prilično stroge uslove je postavila i Poljska. Kada su ušli u EU, oni su uspeli da dvanaest godina prolongiraju prodaju poljoprivrednog zemljišta stranim licima, a taj period istekao je pre nekoliko meseci. Onda su doneli zakon kojim se favorizuju domaća gazdinstva. U Poljskoj privatne porodične firme, to moram da napomenem, učestvuju sa 88% u ukupnom korišćenju poljoprivrednog zemljišta. Cena poljoprivrednog zemljišta konstantno raste od kada su ušli u EU.

I baltičke zemlje, Litvanija, Letonija i Estonija, takođe su tražile i dobile mogućnost da zadrže svoje propise koji se odnose na prodaju poljoprivrednog zemljišta a važili su pre stupanja u EU. Svoj zahtev obrazložile su potrebom da se zaštiti domaća socioekonomska poljoprivredna struktura od eventualnog šoka koji bi nastao zbog razlike u cenama poljoprivrednog zemljišta i prihodu u odnosu na stare članice Evropske unije.

Naveo sam ove primere da bih pokazao da je svaka država, u skladu sa svojim unutrašnjim prilikama i nekim svojim specifičnostima, pokušala da pronade najbolji model.

Mi ćemo ovim zakonom dobiti dodatni period od deset godina. U jednom delu smo čak bili i restriktivniji od drugih, jer smo predvideli uslov da fizičko lice mora da ima prebivalište baš u onoj lokalnoj samoupravi u kojoj želi da kupi poljoprivredno zemljište.

Treba pažljivo da analiziramo i pratimo dešavanja u drugim zemljama, da se učimo na njihovim greškama i da, bez obzira na njihove specifičnosti, možemo da izvučemo pouke i izbegnemo probleme u nekim situacijama u kojima ćemo se mi nalaziti, koje su slične ili identične.

Sa izazovima sa kojima se mi suočavamo suočavale su se gotovo sve zemlje koje su pristupile EU. To su uglavnom bile teškoće kao što su zastarela mehanizacija, problemi sa navodnjavanjem, niski prinosi i nedovoljne subvencije.

I druge zemlje, u stvari pojedine, privrednom strukturom i vlasničkim uređenjem ličile su na Srbiju. Tako je, kada su pristupale EU, njihov nedovoljno razvijen poljoprivredni sektor morao da se uhvati u koštac sa razvijenim starim evropskim ekonomijama, gde su poljoprivrednici dobro organizovani i imaju snažne institucije koje ih podržavaju i pomažu finansijski. Pored toga, zbog problema nerešene vlasničke strukture, nedovršenog procesa privatizacije i usitnjenih poseda, bilo je neophodno da se produži zabrana kupovine zemljišta stranim licima.

Slična je situacija i kod nas. Mi moramo u narednom periodu da učinimo sve da naši poljoprivrednici što pre stanu na noge i postanu konkurentni na tržištu. Ne smemo zaboraviti ni to da je i kod nas kao i u većini zemalja Centralnoistočne Evrope dugo godina na snazi bila centralnoplanska ekonomija, gde je i država učestvovala kao zemljoposjednik. Moramo, takođe, da se fokusiramo na neke nedostatke, kao što su nezavršen proces restitucije ili nedefinisana vlasnička struktura i zemljišni registri, što može otežavati ukupnjavanje poseda a time može uzrokovati niske prinose i lošu efikasnost.

Ova privredna grana će kod nas nesumnjivo pretrpeti značajne transformacije u narednom periodu, jednostavno, jer postoji razlika između poljoprivrednog sektora u Srbiji i EU. Treba da nam bude cilj bolja efikasnost i bolja organizacija poljoprivrednih gazdinstava.

Iz iskustva drugih zemalja možemo uočiti da je u ovom periodu dolazilo do rasta cena obradive zemlje, do pada zaposlenosti u ovoj grani i smanjenja učešća poljoprivrede u BDP-u. Sada dobijamo ovim izmenama još prostora za manevrisanje i moramo se fokusirati na mere koje će ublažiti ovakve efekte.

Pored kvalitetnih zakonskih normi, neophodno je da formiramo jake institucije koje će biti podrška našim poljoprivrednicima da bi bili što konkurentniji na evropskom tržištu.

Prema nekim podacima, zaposleni u poljoprivredi kod nas učestvuju sa preko 20% i to je iznad proseka EU. Možemo u narednom periodu, siguran sam, da pripremimo i set mera kako ovaj procenat ne bi drastično opao i kako ne bismo ponovili iskustvo drugih zemalja.

Treba da se ugledamo na najbolje primere, na najbolje uređene zemlje koje poljoprivredno zemljište posmatraju kao ograničeno prirodno dobro, kao što je Nemačka, koja više od polovine svoje površine koristi u poljoprivredne svrhe, a 94% farmi su sopstvena preduzeća, porodični biznisi, koji su najveći poljoprivredni proizvođači u ovoj zemlji.

Odredbe ovog zakona o kojima danas govorimo ne primenjuju se u slučaju povraćaja imovine, što je dobro, naravno, koja se vrši u skladu sa zakonima kojima se uređuje vraćanje oduzete imovine bivšim vlasnicima. Kod nas je ovaj postupak restitucije u toku i bilo bi dobro da se završi što pre i uspešno.

Moramo biti svesni koliki je značaj poljoprivrede, koliki je značaj proizvodnje hrane, posebno u vreme klimatskih promena. Još od ekonomske krize 2008. godine u svetu vlada prava trka za otkupom poljoprivrednog zemljišta. Zato smatram da su ove izmene Zakona koje će to odložiti na neki period od deset godina dobre. Bitno je da država ostane dosledna i ne dozvoli da se plodne njive pretvore u građevinsko zemljište, da prepoznamo šansu za razvoj ove privredne grane, da prepoznamo nove šanse, kao što većina naših proizvođača sve više prepoznaje šansu u organskoj proizvodnji. Ne smemo dozvoliti da u budućnosti veliki zemljoposednici pregaze sitne proizvođače.

Prema popisu iz 2012. godine, a vi sigurno imate novije podatke, 628.000 porodičnih poljoprivrednih gazdinstava je bilo u Srbiji. Prosečna površina koju su obrađivali je bila oko 4,5 hektara, a najbrojniji su bili oni koji obrađuju oko dva hektara. Upravo mala gazdinstva u ukupnom zbiru treba da budu agrarna snaga Srbije i treba na taj način da se pozicioniramo na tržištu EU.

Poljoprivreda je jedna od najvažnijih privrednih grana u Srbiji, o čemu svedoči i ukupan broj zaposlenih i učešće u BDP-u. Zbog toga je veoma važno da, bez obzira na sve transformacije koje slede i sve probleme sa kojima ćemo se suočiti, ovaj sektor u budućnosti postane konkurentan, da poljoprivredna proizvodnja bude komparativna prednost Srbije u odnosu na druge države članice EU.

Za kraj da kažem da će poslanici Socijaldemokratske partije Srbije podržati ove izmene Zakona. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI (Đorđe Milićević): Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Jovan Jovanović.

Izvolite.

JOVAN JOVANOVIĆ: Zahvaljujem.

Dame i gospodo narodni poslanici, predlog izmena i dopuna Zakona o poljoprivrednom zemljištu je samo još jedna ilustracija rada ove vlasti i Vlade Republike Srbije, kako prema načinu donošenja odluka, u poslednjem trenutku, bez konsultacija, u ovom slučaju sa Evropskom komisijom, tako i u pogledu sadržine, gde su uvedene nepotrebno restriktivne odredbe koje u stvari predstavljaju demagogiju i želju da se kompenzuju neki neuspesi Vlade, pogotovo na međunarodnom planu.

Među glavnim pitanjima je i pitanje kredibiliteta Vlade Republike Srbije i iskrenosti njenih namera kada su u pitanju evropske integracije koje su, da ponovo podsetim, označene kao strateški cilj na samom početku ekspozea tada mandatarke a sada predsednice Vlade Ane Brnabić.

Pitanje iskrenosti i namera Vlade postavlja se, pre svega, zbog načina na koji se ove izmene i dopune Zakona usvajaju. Naime, iako je u skladu sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, koji je ratifikacijom postao deo domaćeg pravnog sistema, postojala obaveza da se naši propisi postepeno, u roku od četiri godine, usklade sa propisima EU, do ovog nazoviusklađivanja dolazi u poslednjem trenutku, u trenutku kada su evropske institucije na odboru, i bez prethodnih konsultacija sa Evropskom komisijom.

O tome da konsultacije nisu obavljene najbolje svedoče tačke 7. i 8. izjave o usklađenosti predloga izmena i dopuna ovog zakona sa propisima EU koju smo dobili od Vlade Srbije. Naime, sam predlog koji je dostavila Vlada, a potpisala premijerka, sadrži negativne odgovore na sledeća dva pitanja: da li je propis preveden na neki službeni jezik EU, kao i da li se saradivalo sa EU, odnosno da li su konsultanti EU učestvovali u izradi propisa i dali mišljenje o usklađenosti. Jasno je da bez pozitivnih odgovora na ova dva pitanja nije moglo da dođe do konsultacija.

Kada ovakvi odgovori dolaze od same Vlade, postavlja se pitanje ko govori istinu – premijerka Brnabić, koja je potpisala ovaj predlog zakona koji je upućen Skupštini, ili ministar Nedimović, koji je tvrdio makar da su obavljene konsultacije sa Evropskom komisijom, u medijima, dok je danas malo ublažio taj stav i samo se pozvao na rešenje u zakonima o poljoprivrednom zemljištu nekih zemalja koje su već u EU. Mada su neke od tih zemalja sada u sporu sa EU, tako da ne znam da li se treba pozivati na te primere.

Pored načina na koji se donosi ovaj propis, kredibilitet i iskrenost namera Vlade Republike Srbije dovode u pitanje veoma restriktivne odredbe koje sadrži predlog izmena i dopuna Zakona.

Pre osvrta na ove odredbe, podsetiću da je članom 85. Ustava propisano da strana fizička i pravna lica mogu steći pravo svojine na nepokretnostima pod uslovima koje propisuje zakon ili međunarodni ugovor.

Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju između strana potpisnica propisano je usklađivanje propisa Republike Srbije sa propisima EU i uspostavljanje zone slobodne trgovine, što podrazumeva mogućnost prodaje poljoprivrednog zemljišta strancima pod istim uslovima kao i domaćim licima počev od 1. septembra ove godine, zbog čega mi danas i zasedamo.

Svakako najrestriktivnija odredba, koja nije u skladu sa izjednačavanjem statusa državljana EU sa domaćim državljanima, jeste ona koja kao preduslov za kupovinu poljoprivrednog zemljišta zahteva od državljana EU ne samo da žive deset godina u Srbiji, nego da žive u lokalnoj samoupravi u kojoj žele da kupe zemljište i, povrh toga, tri godine da obrađuju to zemljište. Ako istovremeno imamo u vidu da za građane Srbije praktično ne postoji obaveza obrađivanja poljoprivrednog zemljišta, odnosno ne postoje dodatni porez ili kazne za zaparloženu zemlju, onda se na ovaj način svakako državljanima EU ne izjednačavaju sa državljanima Srbije, kad god to bilo.

Ove odredbe idu čak i dalje od odredaba jednog od najrestriktivnijih zakona u ovoj oblasti u državama EU koji je prošle godine usvojila poljska skupština, Zakona o suspendovanju prodaje državne imovine Državne poljoprivredne agencije. Čak i tako restriktivan, ovaj zakon dozvoljava kupovinu strancima ukoliko su poljskog porekla ili u braku sa državljaninom ove zemlje, uz dodatni preduslov da u Poljskoj žive najmanje dve godine.

Imajući prethodno rečeno u vidu, kao i činjenicu da u svojstvu pravnog lica strani državljanima već mogu da kupe poljoprivredno zemljište, nameće se logičan zaključak da su ovakve restriktivne odredbe samo deo demagogije Vlade Republike Srbije i još jedan izraz lažnog patriotizma kako bi se skrenula pažnja sa stvarnih životnih problema. Recimo, poput činjenice da je Srbija, na osnovu podataka Svetske banke, na koju se često poziva ova vlada, po privrednom rastu ubedljivo poslednja zemlja od 13 zemalja Centralne i Jugoistočne Evrope. Kao primer navešću samo Albaniju, prema kojoj se često odnosimo sa potcenjivanjem, koja je imala rast od 4%, dok je privreda Srbije, pored nezabeleženih istorijskih uspeha, imala rast od zanemarljivih 1,3%. Stoga, čini se da imamo pokušaj neke vrste nazovipatriotske kompenzacije za ustupke ili neuspehe ove vlade, kako na unutrašnjem tako i spoljašnjem planu.

Sama činjenica da je Srbija jedina zemlja u procesu pristupanja EU koja se Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju obavezala na prodaju zemlje strancima pre sticanja članstva u EU, bez zahteva za tranzicionim periodom, daje odgovor na pitanje da li je neki vid zaštite, naročito u prelaznom periodu, potreban. Zemlje koje su se za prethodnih trinaest godina priključile EU imale su

različite vidove i dinamiku liberalizacije prodaje poljoprivrednog zemljišta, pri čemu su na jednom, restriktivnijem kraju Poljska i Mađarska, a na drugom, liberalnijem Slovenija i Rumunija, ali ono što je najvažnije, sve države su imale taj tranzicioni period. Stoga, ne dovodi se u pitanje potreba za zaštitom u ovoj oblasti, već način na koji se to radi.

Kada se razmatra rešavanje ovog pitanja, trebalo bi imati u vidu činjenicu da su se pre pristupanja EU prethodno navedene države suočavale sa sličnim stanjem u oblasti poljoprivrede: niskim prinosima, zastarelom tehnologijom, veoma ograničenim subvencijama, a da su u ovom trenutku u velikoj meri, zahvaljujući članstvu u EU, znatno ispred naše zemlje.

Poljoprivredno zemljište jedan je od najvažnijih resursa svake zemlje, bez sumnje, koji u sebi sadrži tri osnovne dimenzije: ekonomsku dimenziju – to je obezbeđivanje prihoda; zatim, bezbednosnu – obezbeđivanje prehrambene sigurnosti i ekološku – očuvanje životne sredine.

Poljoprivreda ima poseban značaj za našu zemlju kako zbog visokog udela u bruto društvenom proizvodu (oko 16,5% je bilo prošle godine), tako i zbog činjenice da je ovo jedna od retkih privrednih grana koja beleži spoljnotrgovinski suficit. Povrh toga, o značaju poljoprivrede, šumarstva i ribarstva za našu ekonomiju svedoči i učešće kontingenta zaposlenih u ovoj grani u ukupnom broju zaposlenih koji je blizu 20%. Za poređenje, u zemljama EU ovaj procenat je tek nešto iznad 4%.

Kada već govorimo o visokom procentu radne snage zaposlene u poljoprivredi, liberalizacijom poljoprivrednog zemljišta znatan procenat zaposlenih bi izgubio posao u ovom sektoru ili bi se zaposlio u drugim delatnostima, kao što je bio slučaj u ostalim zemljama koje su postale članice EU, a imajući u vidu stanje u kojem se nalazi naša privreda, ovakav scenario bi verovatno izazvao negativne posledice.

Kada govorimo o željenim efektima liberalizacije tržišta poljoprivrednog zemljišta, oni bi pre svega trebalo da se posmatraju kroz prizmu ostvarenja dva ili tri osnovna cilja: jedan je povećanje produktivnosti, drugi je povećanje izvoza poljoprivrednih proizvoda, a treći, koji bi trebalo da doprinese ovome, jeste ukрупnjavanje parcela kroz povećanje korišćenog poljoprivrednog zemljišta po poljoprivrednom gazdinstvu.

U znatnoj meri, kao posledica ostvarenja prethodna tri cilja trebalo bi da se ostvare još dva, a to su: povećanje cene poljoprivrednog zemljišta i povećanje priuštivosti poljoprivrednog zemljišta za naše državljane. Jer, trenutno je za mnoge državljane EU mnogo priuštivije da dođu do naše zemlje, i po deset puta više, nego što je za naše državljane. Postavlja se pitanje da li su obavljene analize po ovim pitanjima na osnovu kojih bi mogle da se donesu odgovarajuće odluke o modelu liberalizacije.

Istovremeno, jedan od glavnih razloga protiv nesmetane i neograničene prodaje poljoprivrednog zemljišta strancima jeste pravna nesigurnost. Naime, usled neuređenih imovinskopravnih odnosa, jer još uvek nisu u potpunosti sprovedeni propisi koji uređuju evidenciju državnog i društvenog poljoprivrednog zemljišta, vraćanje zemljišta u postupku restitucije, vraćanje utrina i pašnjaka selima, kao i usklađenost podataka iz registra koji vodi evidenciju nepokretnosti sa ustavnim kategorijama svojine, potpuna liberalizacija mogla bi da dovede do negativnih posledica, odnosno da proizvede niz sudskih sporova koji bi mogli da proizvedu troškove državi, odnosno građanima Srbije.

Naime, radi obezbeđenja pravne sigurnosti potrebno je usklađivanje oblika svojine upisanih u katastar nepokretnosti, koji vodi evidenciju o nepokretnostima i podacima o vlasnicima, sa Ustavom. Ustav Republike Srbije poznaje tri oblika svojine: privatnu, javnu i zadružnu, a katastar pored toga poznaje još mešovitu svojinu i ostale oblike svojine, što je suprotno Ustavu. Zbog toga nije istina da za sprovođenje ovog zakona nisu potrebna sredstva u budžetu, jer baš za uređivanje ove oblasti, odnosno za uređivanje katastra, potrebna su sredstva.

Na kraju, rekao bih nekoliko reči o verovatnim posledicama usvajanja ovakvog zakona. Bez obzira na način i vreme usvajanja ovog zakona, on će svakako doći na dnevni red Evropske komisije i država članica EU, te može da se odrazi na Poglavlje 4, koje se odnosi na slobodu kretanja kapitala, jednu od četiri vrste sloboda na kojima je zasnovano funkcionisanje unutrašnjeg tržišta EU.

Uproščeno govoreći, moguća su dva scenarija: pesimistički, da usvajanje ovakvog zakona odloži otvaranje Poglavlja 4 sve dok se ne otklone sporne odredbe; optimistički, kojem sam bliži, da Evropska komisija oceni da je bez obzira na restriktivnost odredaba i neusaglašenost sa pravnim tekovinama EU postignut napredak samim tim što se zakonski reguliše ova oblast, ali da se zatvaranje Poglavlja uslovi izmenama.

Bez obzira na to koji scenario će biti ostvaren, biće doveden u pitanje kredibilitet Vlade, odnosno iskrenost njenih namera u ostvarenju strateškog cilja – priključivanja Evropskoj uniji, kao i jednog od tri strateška cilja u oblasti poljoprivrede, koji je takođe proklamovan u ekspozeu premijerke Brnabić (koji, naravno, ima uporište u prethodnom, najtransparentnijem, najsveobuhvatnijem, najpreciznijem itd. ekspozeu), a to je usklađivanje sa zajedničkom agrarnom politikom EU.

U svakom slučaju, ne bih bio iznenađen da ovaj saziv Parlamenta u ne tako dalekoj budućnosti ponovo razmatra izmene i dopune ovog zakona, kada ćemo se možda morati odreći nekih rešenja koja samo mogli da zadržimo da smo na odgovarajući način sada postupili.

Imajući u vidu prethodno pomenuti proklamovani strateški cilj ulaska u EU, postavlja se pitanje da li je poželjno da uzor u rešavanju problema kupovine poljoprivrednog zemljišta budu već pomenute države EU koje su trenutno u sukobu sa Briselom. Ovakav odnos prema evropskim institucijama je, najblaže rečeno, nekorektan, posebno imajući u vidu da smo koliko juče tražili... (Vi ste to pomenuli, ministre.) ... tražili i dobili pomoć Evropske komisije da Hrvatska ukine trgovinske mere koje su nanosile štete našoj privredi, kada je prekršila trgovinski sporazum koji imamo sa Evropskom unijom. I to ne samo u ovom slučaju, nego i pre dve godine kada je, prema rečima ministra spoljnih poslova, Hrvatska objavila trgovinski rat Srbiji.

Da zaključim, stiče se utisak da se ove izmene i dopune Zakona donose ne radi ispunjenja, već neispunjenja međunarodnih obaveza, odnosno i želje da se donekle prikriju neuspesi Vlade na domaćem i međunarodnom planu, i verovatno će samo dodatno narušiti odnose sa EU. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima ministar Branislav Nedimović.

Izvolite.

BRANISLAV NEDIMOVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Gospodo narodni poslanici, sad imamo potpuno dva različita stava u pogledu... Jedni kažu da smo izdajnici, drugi kažu da smo preterano restriktivni. Naravno, parlament je suština demokratije, ali ima jedna druga stvar: meni je drago što ste ovo izgovorili, jer iz ovoga se vidi koliko smo mi bili restriktivni i želeli da zaštitimo interese Srbije.

Vaša briga za to šta će Evropska komisija reći, nemojte da vas toliko pobuđuje i iritira iz jednog prostog razloga – mi smo odgovorni ljudi, ne bismo Srbiju nikada doveli u situaciju da izazove neki drugi problem povodom ovoga, isto tako, vodeći računa o zajedničkoj evropskoj poljoprivrednoj politici.

Jedan od osnovnih alata koji u EU postoji jeste u stvari budžet koji je namenjen za poljoprivredu. Složiću se s vama da je upravo ta intencija bila jedna od vodećih pokretačkih sila svake zemlje da uđe, da postane deo toga, plus tržište, plus sve što stoji na raspolaganju.

U toku pretpristupnog perioda brojne zemlje su imale mogućnost da koriste u poljoprivredi pretpristupna sredstva; negde su se zvala SAPARD sredstva, kasnije IPARD. To je još jedna tema od koje su svi bežali, nisu želeli da je rešavaju. Ovako obaveštavam narodne poslanike, vas koji ste pokrenuli tu temu – nama je prva faza eksterne revizije gotova i mi smo sve blokirajuće faktore otklonili.

Dakle, posle dugog niza godina imaćemo priliku da krajem ove godine, krajem novembra ili početkom decembra, dođemo u situaciju da pretpristupna sredstva iz EU, u vrednosti od 175.000.000 evra plus 50.000.000 evra našeg

učešća, 225.000.000, stavimo na raspolaganje našim poljoprivrednim gazdinstvima. Činjenica je da mi u jednoj godini izdvojimo toliko novca, ali isto tako je činjenica da moramo da naviknemo da radimo po procedurama koje su predviđene ovim IPARD alatom.

Malopre ste pomenuli, vezano za rast BDP-a i kompletnu situaciju, MMF, Svetska banka su Srbiju okarakterisali u prethodnoj godini kao nekoga ko je beležio više nego uspešan rast u odnosu na ono što su oni prognozirali. To je činjenica, to se ne može opovrgnuti. Nama predstoji jako velika borba da ne budemo samo izvoznici jeftine a kvalitetne sirovine, nego da se usredsredimo na prerađivačku industriju i otvaranje novih tržišta, kako bi naša roba iz Srbije bila što skuplje prodavana. To je cilj ka kome idu Ministarstvo poljoprivrede i Vlada Republike Srbije.

Posle vaših tvrdnji i poređenja sa Poljskom, da smo još restriktivniji, apsolutno sam siguran da smo na maksimalan način zaštitili interese Srbije. Hvala vam.

PREDSEDNIK: Reč ima narodni poslanik Goran Ješić.

GORAN JEŠIĆ: Hvala vam.

Poštovani gospodine ministre, oduševljen sam vašom željom da, kako ste rekli, zaštitimo interese Srbije, a pogotovo jedan od najvažnijih resursa – poljoprivredno zemljište. Poljoprivredno zemljište jeste i biće nešto što je strateški važan privredni subjekt za svaku zemlju i, ako hoćete, politički.

Stoga sam iznenađen kada danas pričamo o ovom zakonu koji je morao doći jer imamo tu obavezu ili „obavezu“ iz ugovora o pridruživanju, i danas se fokusiramo i dižemo toliku dramu oko toga kako smo sprečili nekoliko pojedinaca iz EU koji su paori da dođu i kupe poljoprivredno zemljište, pre svega na teritoriji AP Vojvodine. A samo mesec dana ranije smo jednim ukazom Vlade dodelili dve i po hiljade hektara kompaniji koja se zove „Tenis“, bez licitacije, u zakup, ne u vlasništvo.

Imamo drugi problem sa „Al Ravafedom“, koji nam se provlači ovde već pet godina. Pre punih godinu dana, kada je tadašnji mandatar Aleksandar Vučić sedeo tu negde na vašem mestu ili iza vas, ponudio mi je da odemo da vidimo taj „Al Ravafed“ u Bačku Palanku. Nekoliko puta sam ga molio da to uradimo i da vidimo tu uspešnu transformaciju Karađorđeva i 10.000 hektara i deset miliona evra datih iz Fonda za razvoj, šta se tu desilo, osim gubitka firme, koju ne možemo da nađemo nigde sem na vratima zalepljenim u bivšem CK.

Ali da se vratimo na ovaj zakon, državno zemljište jeste strahovito važan segment i pitanje je... Da prosto pojasnimo ovu dramaturgiju oko ovog zakona građanima i gledaocima koji gledaju ovu raspravu. Vi ovim zakonom, odnosno mi koji debatujemo o ovom zakonu anticipiramo sledeći problem: da će tri paora, Hans, Jozef i Pjer, iz Francuske, Belgije i Nemačke, napustiti uređena agrarna

ekonomska društva i preko 10.000 minimum prihoda subvencija po gazdinstvu i već prvog u buljucima juriti na ovu granicu da bi dobili, jedva čekajući, zemlju ovde u Republici Srbiji.

Vi ste ozbiljan čovek i znate da se to neće desiti. Da su oni to hteli da urade, uradili bi u proteklih petnaest godina. Tako će ta tri pomenuta stranca koja se bave poljoprivredom doći ovde, otvoriti firmu i uzeti hiljade i hiljade hektara zemlje u zakup ili u vlasništvo kada osnuju domaću firmu, kao pomenuti „Tenis“ ili „Al Ravafed“ ili strana kompanija koju predstavlja Todorić. To nije sporno. Mi imamo sada dramaturgiju oko toga da li će neki paor doći i imati šansu da kupi zemljište. Osim ako nemamo politički problem. A politički problem se ogleda u tome da neko svesno, a o tome niste pričali, dodeli građanima svoje države sredstva da kupuju zemljište, iz nekih političkih razloga.

Ono što jeste tema jeste politika zemljišta. U proceduri imate dva predloga zakona, odnosno jedan predlog zakona sa dva predlagača iz Demokratske stranke, gde hoćemo da ukažemo na problematiku u vezi sa zemljištem. Bili smo strahovito protiv toga da 30% državnog zemljišta alocirate iz sredstava koja se daju na licitaciju zato što verujemo da su naši primarni poljoprivredni proizvođači jedini konkurentni privredni subjekt u ovoj zemlji, to su pokazali i vama i nama stotinama puta do sada.

Malopre ste izgovorili da je naš glavni cilj prerađivačka industrija. Apsolutno se slažem. Nikola Kmezić, predsednik Izvršnog veća Vojvodine, 1984. godine izgovorio je jednu rečenicu koja je bila strahovito važna za razvoj jednog dela ove republike. Rekao je – ako nastavimo da se bavimo primarnom proizvodnjom i ne investiramo u neke druge delatnosti, pre svega u prerađivačku industriju, obrazovanje i naftnu industriju, Vojvodina će biti najrazvijeniji region u tadašnjoj Jugoslaviji. Čovek je napravio akcioni plan i 1983. godine smo već imali bruto nacionalni dohodak koji je bio dramatično veći od Hrvatske i Slovenije. Vi to hoćete i to podržavate.

Podržali smo vas oko Zakona o poljoprivredi negde u novembru prošle godine zato što ste anticipirali IPARD u njemu. Mi nismo antievropska stranka, nismo ljudi koji ne veruju u evropske integracije i boljitak i druge pare koje treba da pomognu našim poljoprivrednicima, ali, s druge strane, vi verujete u potpuno pogrešne stvari. Vi verujete, Zakon o državnom poljoprivrednom zemljištu, kada oduzmete 30% osnovnog sredstva za rad zemlje, da ćete time povećati konkurentnost prerađivačke industrije. To je pogrešno.

Očekivao sam danas, pošto se negde u februaru, martu završio konkurs, da ćete nam dati izveštaj šta se desilo s tim projektom. Ništa značajno se nije desilo, jer mislim da je koncept potpuno pogrešan. Ako hoćete da podstičete prerađivačku industriju, to radite tako što liberalizujete tržište, sklonite tajkune i sve one što imamo oko prerađivačke industrije. Mi imamo poluzatvoreno

prerađivačko tržište. Imamo potpuno liberalizovano primarno poljoprivredno tržište – to ste objašnjavali malinarima, da vi ne možete da utičete na cenu, to objašnjavate proizvođačima pšenice, kukuruza itd., što je potpuno tačno.

S druge strane, imate poluzatvoreno prerađivačko tržište. Imamo kriminalizaciju proteklih pet godina ove vlade, imamo otimačinu suncokreta za vreme mandata Gorana Kneževića, imate klasično pravljenje monopola kada vam uljari degradiraju seljake i otkupe za 24 dinara umesto da dozvole seljacima da prodaju za 40 dinara i izvezu svoje proizvode. Da li se to desilo u mandatu Vlade u kojoj je predsednik Vlade bio Aleksandar Vučić? Jeste.

Stalno pričamo o tome kako želimo dobro poljoprivredi, kako želimo da uradimo vrhunske stvari, kako hoćemo da damo kapitalne investicije, a ništa se ne dešava, sem što smo osnovno sredstvo za rad, poljoprivredno zemljište, smanjili kao resurs paorima, koji su jedini konkurentni.

Nemojte da se merimo sa Poljskom, Ukrajinom, Mađarskom itd. Da vam kažem jedan podatak, za vreme socijalističke Jugoslavije 74% zemljišta je bilo u privatnim rukama, ostatak je bio u zadrugama i kombinatima. Mi imamo kontinuitet poljoprivrednih proizvođača, za razliku od tih zemalja gde niste imali vlasnike i individualne poljoprivredne proizvođače. To je dramatična razlika, kulturološka razlika. Ukrajina danas kao najveći resurs ima svoje zemljište, ali nema paore. Od revolucije, od carske Rusije pa do danas nisu imali paore; imali su feudalni sistem pa prešli u komunizam, ljudi nisu imali paore, nema ko da obrađuje to zemljište.

Danima slušamo kako će ova suša da nam sruši BDP. Hoće, ali to nije normalno. Nije normalno da u 21. veku čekamo da li će da padne kiša i da li ćemo da imamo prinos 7,5 tona kukuruza ili ćemo imati tri tone, kao što će biti prosek ove godine.

Nemojte mahati glavom, izmerićemo to. Prošle godine smo imali na milion hektara sedam i po 7,5 tona prosečan prinos, što je zvanično Zavod za statistiku dao, tako je bilo. Ove godine će biti dramatično manji.

(Vojislav Šešelj: Koliko?)

To ćemo da vidimo kad se obere, ali će biti dramatično manji, ne manji od 50%.

Ono što jeste nenormalno je da gledamo u nebo. Jeste nenormalno da pričamo od 2013. godine... A ovde smo sa ministrom Vujovićem diskutovali kada smo produžavali kredite, kada smo raspravljali o novom zaduživanju, o čuvenom kreditu koji su Aleksandar Vučić i Mlađan Dinkić potpisali sa Arapima. Dok vi niste došli, ništa se nije desilo. Pa, da li treba da čekamo da dolaze i prolaze ministri, plaćamo interkalarnu kamatu i da se ne uradi ništa za četiri pune godine? Taj kredit ističe sada, u novembru 2017. godine.

Sada ćemo imati efekte toga, ali suština je u tome da moramo da pogledamo prosto jedni drugima u oči. Vi niste bili na Odboru i imate tu naviku da retko dolazite na Odbor, ali suština je u tome da moramo da razgovaramo o ozbiljnim problemima ukoliko želimo da ovo stvarno bude potencijal razvoja ove zemlje. Ako vam je potencijal nešto što jedne godine donese nečega 100, sledeće godine 30, a one tamo godine ne znate koliko će doneti, to vam nije razvojni potencijal. Jer ne znate kako će taj seljak da preživi i ne znate da li će ova država imati šta da izveze ili neće imati šta da izveze.

Suština jeste potpuno jasna – da morate konačno da se bavite i udružite sa strukom, da kažemo šta su problemi, da odustanete od tog skardnog zakona o državnom poljoprivrednom zemljištu, gde ste 30% alocirali i da vratite mogućnost paorima da ga licitiraju.

Na kraju, jedan od argumenata za izmenu tog zakona jeste dramatično manja naplata i „kriminal“ zakupa i količina novca koja je došla u Ministarstvo. Vi ste danas, krajem trećeg kvartala, skupili 25% ukupnih sredstava od prošle i pretprošle godine od zakupa poljoprivrednog zemljišta. Koliko imate na današnji dan sakupljeno sredstava od poljoprivrednog zemljišta? Znate li zašto vam je palo? Zato što imate nesposobne predsednike opština, koji ne mogu da sprovedu termine koji su predviđeni zakonom o poljoprivrednom postupku da izvrše licitaciju i zato što ste alocirali deo zemljišta odatle, bez ozbiljnih efekata.

Ko kaže da je 300 evra u Banatu koje ste dali „Tenisu“ ekonomska cena? Ko kaže? Prosečna cena koju ste računali? Pa, ko kaže? Stavite na licitaciju pa nek „Tenis pobjedi“. Zašto više verujete u „Tenis“ nego u bilo kojeg banatskog paora? Ja podržavam „Tenis“ u prerađivačkoj industriji, ali ne podržavam „Tenis“ u primarnoj proizvodnji. Meni je isti paor iz Austrije i Nemačke ili ovaj ovde u odnosu na „Tenis“, Miškovića ili bilo kog drugog, Kostića. Mi imamo razilaženje oko toga.

Kažete da imamo razvojnu šansu, a godinu dana smo propustili. Vi ste ozbiljan čovek, iskoristite godinu dana. Imate korupciju u Ministarstvu, pričao sam vam to prošli put. Imate ozbiljnu korupciju u Ministarstvu. Na to su vam se žalili malinari, na to vam se žale prerađivači. Imate mešanje politike u rad pojedinih, mnogo važnih, delova Ministarstva poljoprivrede, pre svega u veterinu. To je vaš problem. To su stvari koje se mogu rešiti, nemojte da nam se žale ljudi da imaju problem sa inspekcijama koje su potpuno u vašoj nadležnosti.

Imamo sluha što se tiče evropskih integracija, ali nemamo sluha da se pravi dramaturgija, da se zamagljuje i baca prašina, a s druge strane imamo ozbiljan problem. Danas pričamo o tome da li će neki stranac kupiti par desetina hektara zemlje. Da ste liberalizovali sto posto, javilo bi se deset ili sto ljudi godišnje, i to onih iz mešovitim brakova, rumunsko-mađarskih, vojvođanskih itd. Mi pravimo dramaturgiju oko toga, a s druge strane u pet minuta damo desetine

hiljada hektara zemlje „stranom investitoru“. Nije on strani investitor, to je resurs. Da li ste dali nekom za džabe zemljište u Mitrovici kada ste dovodili investitora? Niste dali nikad, prodavali ste kao opština. Što sad dajemo po neekonomskim cenama?

Ko je „Ravafed“, to nas interesuje. Da li je Andrej ili nije Andrej? Ja bih voleo da nije, ali bih voleo da mi odgovorite na to pitanje. Bitno je, 10.000 hektara i državni subjekt, odnosno Vojska Republike Srbije je tamo.

Smanjenje korupcije je ozbiljna stvar. Pred nama je problem verovatno sa mikotoksinima. Imamo katastrofalne situacije sa kukuruzom, imaćemo migraciju mikotoksina iz korena biljke. Ako se pojavi treća generacija plamenca, doći ćemo u taj problem. Tada će biti pitanje kao onda: tadašnji potpredsednik Vlade kaže „Gorane, ti si u pravu“, a kada mi otvorimo pitanje robnih rezervi – kaže „Šta da radimo?“, a mi kažemo „Otvorite robne rezerve, zamenite hraniva“ – onda postanemo *public enemy number one*, zato što je shvatio da su opljačkane robne rezerve. Znači, znamo li šta imamo u robnim rezervama danas? Da li ćemo da znamo koliko i čega ima u robnim rezervama? Nemojte da nam miševi sve pojedu, i raznorazni poslanici, pripadnici političkih partija itd. Moramo da znamo šta ćemo raditi ako se desi taj problem.

Za kraj u ovom delu, imali ste krizu sa kontaminiranim jajima iz Holandije. Molim vas, opet vam kažem, vi ste ozbiljan čovek, niste Goran Knežević – samo je falilo da uzmete živo jaje i progutate ga. Ne može, time nas nećete ubediti. Znači, kažite nam koliko ste analiza napravili i pokažite, kažite ko kontroliše to, a ne da kažete da potpuno nema kod nas, a sutradan se pojavi u Rumuniji. Nije moguće da se pojavilo u Rumuniji, a da nema u Srbiji. To je zato što nemamo sistem bezbednosti, a to je vaš problem, veterina vam je kritična, koruptivna i katastrofalna, mogu roman o tome da napišem. Morate da nas ubedite da to nije završilo na srpskom tržištu, a niste nas ubedili. Goran Knežević je ubeđivao tako što je pio mleko, i platili su kampanju.

Mislim da je ovaj zakon, ovakav kakav jeste, napravljen kako bi se pokupili politički poeni. Suštinski ništa ne menja. Još jednom, on sprečava paora iz EU da bude paor u Vojvodini, to neće niko lud da uradi u Srbiji, ali ne sprečava odluku predsednika države ili predsednika Vlade da diskrecionim pravom da zemljište, po nekom osnovu, nekoj stranoj kompaniji, za koju ne znamo ni čija je, ni kakva je. To je moj problem sa zemljištem. Zakon o državnom poljoprivrednom zemljištu je naš problem s vama i tu postoji doza netransparentnosti i korupcije. Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima ministar Branislav Nedimović.

Izvolite.

BRANISLAV NEDIMOVIĆ: Poštovani predsedavajući, poštovani poslanici, ja sam iz prethodnog izlaganja nekoliko stvari video, pre svega kontradiktornost, iz jednog prostog razloga: priča se da je poljoprivredno zemljište važno političko pitanje, a onda posle priča o, sada ću da citiram, Hansu, Jozefu i Pjeru. Ako je važno političko pitanje, onda nema mesta pojedinostima. Znači, važno je iskazati stav Republike Srbije povodom prodaje zemlje državljanima EU. To je na ovaj način iskazano.

Druga stvar, pitanje prehrambene industrije. Nažalost, prehrambena industrija je nešto što mi u ovom trenutku, u onom kapacitetu koji treba da imamo – nemamo. Činjenica je da je sedamdesetih godina prošlog veka napravljen iskorak sa prehrambenom industrijom pravljenjem u lučkim područjima velikih skladišnih kapaciteta kako bi, ukoliko se radi o zrnastoj robi, roba mogla lakše da se transportuje do tačaka na koje je išla prodaja.

Ali ja ću jedno pitanje da postavim – kada su prestali da postoje prehrambeni giganti? Da li su privatizacije u stvari nešto što je prekinulo postojanje, i liberalizacija, koja je u jednom danu, čini mi se, krajem 2000. ili početkom 2001. godine, više ne mogu da se setim... Mislim da je u pitanju oktobar 2000. godine, kada je potpredsednik Savezne vlade, Labus, proklamovao liberalizaciju trgovine i kada je došlo do masovnog prestanka rada prehrambene industrije.

Ono što nama u ovom trenutku treba jesu investicije. Investicije zavise od tri vrste resursa, u globalu: prva je da li imate dovoljno sopstvenog novca da investirate; druga, da li imate kapacitet da se zadužite da investirate i, treća, da li imate priliv kapitala iz inostranstva da bi moglo da dođe do razvoja investicija. To je ono što je nama neophodno i na tome insistiram sve vreme.

Priča o „Tenisu“ i „Al Ravafedu“ – iskreno, to vidim kao klasičnu zamenu teza, da ne kažem da tu mešamo babe i žabe. Pravo svojine i pravo zakupa ne možemo nikako da stavimo u isti okvir, složićete se s tim.

„Tenis“... Postoji Zakon o poljoprivrednom zemljištu, koji je usvojila Narodna skupština Republike Srbije, čini mi se, krajem 2015. godine. U njemu je dato pravo da se po osnovu investicija zemljište može dati u zakup do 30 godina. Procedura kako će se sprovesti čitav ovaj postupak utvrđena je uredbom Vlade Republike Srbije. Uredbom je predviđeno da će ići javni poziv. Priče... Ja sam se ovde naslušao prethodnih godinu dana o netransparentnosti tog postupka, o direktnim pogodbama, nepogodbama. Moj posao je da slušam, ali je moj posao, isto tako, da branim ono što je istina i činjenica.

Javni, transparentni postupak, po kome je mogao da se prijavi svako, sproveden je u januaru i februaru. Na bazi tog poziva, 219 različitih subjekata je apliciralo. Na bazi toga, a to ste me pitali, tražili da dam odgovore na ta pitanja, 219 kompanija, u ovom trenutku, prilično restriktivnim pristupom, iz jednog

prostog razloga – jer je poljoprivredno zemljište resurs o kome se mora voditi računa, jednom kada date, posle nema da se kajete – deset projekata je dosad odobreno. Od deset projekata, 51.000.000 evra investicija, zasada. Ostalo je, pričamo o odlukama komisije, da skupštine jedinica lokalnih samouprave usvoje to. Ukupna investicija – kada bi se to pretvorilo u hektare, koliko je dato – 9.400 evra po hektaru. Vi znate koliko je to važno.

Što se tiče „Al Ravafeda“, hajde jednom više da tu priču isteramo na čistac. Mislim da smo se naslušali, i u medijima i ovde u Skupštini, priča o tome kako ova investicija nije dobra, kako je loša za Srbiju, kako se ništa nije rešilo. Evo, ja sam spreman da idem putem prema Vrbasu, pa dalje ka Kuli, da prođemo i vidimo šta je stvarno rezultat. Rezultat je ovo – ovo nisu slike, ovo su realizovane investicije – sada ću vam reći gde je ovo: „Mladi borac“, 461 ha pod sistemom za navodnjavanje; „Agrobačka“, 205 završenih ha pod navodnjavanjem; „Jadran“, 392 ha; „Sivac – sever“ 2.198 ha, „Sivac – jug“ 1.240 ha. Evo, sada ću vam pokazivati: ovo je u Novoj Gajdobri, ovo je u Obrovcu, Karađorđevo – sever.

(Vojislav Šešelj: Imaš li neke slike starleta?)

Nemam, gospodine, ja se bavim poslom i sistemima za navodnjavanje, jer ste mi vi to kao Narodna skupština dali za posao da radim. Ovako izgledaju sistemi za navodnjavanje. Samo da nađem još jedan primer.

(Vojislav Šešelj: Meni izgleda sve isto.)

Pa sistemi za navodnjavanje su svi isti, uglavnom, na kanalskoj mreži. Evo, gospodine Šešelj, možemo otići zajedno da to pogledamo i da se uverimo svi u to.

Činjenica, mart 2018. godine je tačka završetka priče „Al Ravafeda“, na osnovu međunarodnog sporazuma. Sve će biti pod sistemima za navodnjavanje.

Još jednu stvar da kažem u pogledu poljoprivrednog zemljišta. Ono se nalazi u vlasništvu kompanije „Al Ravafed Srbija“ d. o. o., registrovane po Zakonu o privrednim društvima. Vaše insinuacije apsolutno ne stoje. „Al Ravafed Srbija“ d.o.o. To znači, gospodine, da je u ovom trenutku ovaj zakupac platio 250 evra po hektaru unapred za 4.250 hektara zemljišta; isplaćeno sve.

Ja sam u jednoj emisiji na jednom mediju razgovarao na ovu temu...

Ovo su ozbiljne teme. Mislim da je priča o navodnjavanju 6.000 hektara vrlo ozbiljna tema, pored navodnjavanja 50.000 ha, što smo pokrenuli. Pa bar vi treba da znate šta je navodnjavanje, bili ste pokrajinski sekretar, znate šta su sistemi za navodnjavanje u Vojvodini, da je to izvor života za Vojvodinu, za ratarstvo u Vojvodini. Mislim da oko toga nema... Kao što je danas činjenica da je četvrtak i da radimo izmene Zakona o poljoprivrednom zemljištu, to su sistemi za navodnjavanje. To je život za poljoprivredu, isto kao što je za drumski transport auto-put, tako je sistem za navodnjavanje.

Ima tu jedan sistem, ja sam se setio toga da radim čim sam postao ministar, rešili i stavili sistem u funkciju – stavićemo 10.900 ha koji se nalaze na prostoru centralne Srbije, obuhvataju područje Bogatića i Šapca, isto pod sistem za navodnjavanje, kompletno će se vršiti navodnjavanje. Tako da te priče... Pored toga... Izvinjavam se ako sam preemotivan, ali je meni jako stalo do ovoga. Početo je, u toku je, biće završeno.

Na kraju, što se tiče zakupa poljoprivrednog zemljišta... Možda ja vama izgledam smešno, ali trudim se da odradim posao koji sam dobio. Prihod od poljoprivrednog zemljišta, od zakupa, 2016/2017. godine u odnosu na 2015/2016. godinu je za 50.000 ha više u zakupu, 53.000.000 evra je prihodovano, zakup je 314.000 ha, uz korišćenje dva alata koja nam stoje po zakonu na raspolaganju. Jedan je na osnovu licitacije, a drugi je na osnovu prava prečeg zakupa za stočare zato što stočari moraju da imaju određeni privilegovani status.

Činjenica je da imamo probleme u sprovođenju zakona i zbog toga ćemo raditi na tim izmenama kako bi se sprečile zloupotrebe.

Hajde da se vratimo na jednu stvar. Sećate se vremena, koliko je bilo doneto programa o davanju u zakup poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini 2010/2011. godine? Ko je imao nadzor nad time? U ovom trenutku postoje samo četiri lokalne samouprave koje to nisu uradile i kojima su pokrenuti alati, obustavljena su im transferna sredstva; sve dok ne urade onako kako je po zakonu, neće niko ništa dobiti. Mislim da je to pošteno i da je po zakonu, pošteno prema onima koji svoje zakonske obaveze ispunjavaju.

Trudimo se da uredimo sistem poljoprivrednog zemljišta. Nije lako. Imamo jednu ograničavajuću okolnost, podeljena je odgovornost između lokalnih samouprava i države. Jedni donose program, pokušavaju sve i svašta, imamo različitih situacija, ali je činjenica da se krenulo i na prinudno ubiranje letine tamo gde postoji uzurpirano zemljište.

I, još da završim, radimo koliko znamo, koliko možemo, trudimo se da pokrenemo stvari koje decenijama nisu bile pokrenute. Vreme i građani će da sude da li je to bilo dobro. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, gospodine ministre.

Gospodine Orliću, vi ste tražili repliku na izlaganje gospodina Ješića. Izvolite.

VLADIMIR ORLIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući.

Pa zbog pitanja šta je radila vlada Aleksandra Vučića, u nekoliko navrata, sa sve dramatičnim apelom da se ne merimo s Poljskom i drugim zemljama.

Čuo sam i vaš komentar, gospodine ministre, tu ste potpuno u pravu – mnogo toga kontradiktornog mi čujemo ovde. I danas, ali ne samo danas. Između

ostalog, i pozive onih koji su, navodno, na rečima, u teoriji samo, proevropski. Od tih poziva čujemo da ne treba da uradimo ono što je naš međunarodni sporazum, obaveza, upravo u kontekstu tih evropskih integracija do kojih je nekima, kao, stalo, ali nisu baš do kraja sigurni.

Ako danas nastupaju sa tezom – ne služi ovaj zakon ničemu jer ovde niko neće doći... Kada smo se toga setili? Kako se ne setismo toga u onim silnim mesecima iza nas kada su upravo ti ljudi narod u Srbiji plašili? Plašili su pričama – jao, sada kada bude liberalizacija, pa kada nagru svi, upropastiće sve živo, a ova štetočinska vlada, tada vlada Aleksandra Vučića, ne radi ništa da vas spase. Naravno, licemerno i podlo, kako samo umeju, prebacuju ono što su sami zamesili drugima. Danas im možda deluje da su ipak previše neozbiljno zvučali pa priču menjaju.

Šta su radile te vlade Aleksandra Vučića? Na primer, na temu onih IPARD fondova, da li jesu ili nisu, tu je ministar da me ispravi ako grešim, radile su na tome da se ispune tehnički uslovi. Pre desetak dana došla je vest da je ispunjen i četvrti. Sada imamo nezavisnu reviziju i sada ćemo ispuniti mogućnost, ispuniti uslov da konkurišemo za 175.000.000 upravo u sferi o kojoj danas pričamo, zahvaljujući naporima te vlade za koje se neko pita koji su.

Da li je ta vlada radila na problemu navodnjavanja, recimo, kroz programe Abu Dabi fonda? Jesmo li pre pet dana dobili zvanično, sa pokrajinskog nivoa, informaciju, počela je implementacija sistema, 50.000 hektara ćemo kroz 14 sistema rešiti? Jesu li te vlade radile domaćinski, pa zahvaljujući nekom plusu koji su napravile u kasi stekle mogućnost da se bave projektima za novu tranšu ovakvih kredita? Jesu li te vlade radile na evropskim integracijama ozbiljno i implementirale standarde, pa da se poredimo i sa Poljskom i sa drugim uspešnim zemljama, da budemo deo sveta, a ne DOS palanka kako su neki rekli? Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Gospodine Ješiću, vi tražite repliku isto? Izvolite.

GORAN JEŠIĆ: Sa ministrom hoću da razgovaram.

Ministre, za trud imate 10, umetnički dojam 9,90.

Ja znam svaki dužni metar kanala koje ste pokazali. Da li sam vam rekao, dok vi niste došli, to je stajalo? Sada čujemo, IPARD čekao vas. Pa šta je predsednik Vlade, predsednik stranke birao četiri godine, kakve je ministre to imao?

Što se tiče zemljišta, naravno da sam banalizovao stvari, pošto vi dramtizujete poslednjih nekoliko dana u medijima da ćete sprečiti tog Johana, Hansa i Pjera da dođu i kupe, a građani moraju da znaju da ti treba da dođu da kupe, neće doći, nemamo podsticaje, nismo tako dobro razvijeni, nisu nam ni cene proizvoda takve kakve su tamo, neće doći.

S druge strane, imamo problem s vama jer opravdavate ovo davanje u zakup. Jeste, ministre, vlasništvo i zakup, ali 30 godina zakup, to je ceo život jedan, jedan ceo život.

Što se tiče zakona o državnom poljoprivrednom zemljištu koji ste spominjali i projekata koje ste dobili, znam strukturu projekata koje ste dobili, samo mi recite na koji način mi tu povećavamo konkurentnost, tako što će mu neko izlicitirati zemljište i on će napraviti veću farmu. Super. Ili će napraviti nešto drugo. Ali kako će povećati konkurentnost? Ne treba njemu sto hiljada hektara zemlje da bi napravio prerađivačku industriju.

Ukinite korupciju u veterini, to sam rekao prvog dana, imate problem; u fitosanitarnoj imate problem. Imate problem, žalili su se malinari da imate problem; kada krenu sami da rade, da ih zaustave sa svih strana. Imate problem sa tim stvarima. To razrešite i tu povećajte investitore, tu dajte besplatna sredstva, u prerađivačkoj industriji. Ja nemam problem... Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Reč ima ministar Branislav Nedimović.

BRANISLAV NEDIMOVIĆ: Samo kratko, na konto prehrambene industrije – upravo ono što je bilo kod donošenja budžeta kritikovano, sredstva koja su opredeljena u okviru Ministarstva privrede za podršku investicijama su upravo namenjena za prehrambenu industriju.

Ima još jedna stvar koja mi je sada došla u misao, vezana je za Zakon o poljoprivredi – jeste, u raspravi je bilo priče da ćete podržati. Kada je došlo do glasanja, nije nikoga bilo. Tako je bilo u decembru mesecu. Vi to dobro znate.

Treća stvar, što se tiče investicija, mi podržavamo investicije koje na svom kraju imaju prerađivačku industriju, tako je napisan zakon, tako je napisana uredba, a ne prosto ulaganje u primarnu poljoprivrednu proizvodnju. To nigde nećete videti.

Meni će biti zadovoljstvo, u narednih petnaestak dana, pošto smo završili 80% predmeta, postoji dosta veliki teret imovinskopravnih odnosa, restitucije i svega ostalog, da izađemo u javnost i kažemo – ovo su ti projekti, ovo su u ovim sredinama, ovde je prerada voća, ovde je prerada povrća. Nama je jako važno zbog tržišta.

Završiću sa „Tenisom“. „Tenis“ je važan zbog tržišta i zbog prerađivačke industrije. On je važan jer je 6.000 kilometara njegov prostor, koji on obuhvata sa finalnim proizvodima, ne sa polutkama, kilo mesa, šest kilograma mesa, nego sa finalnim proizvodima, baš isto kao što „Mitros“ u ovom trenutku izvozi svoju robu, termički obrađenu, na prostor EU i Rusije. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, gospodine ministre.

Reč ima narodni poslanik Vojislav Šešelj.

VOJISLAV ŠEŠELJ: Dame i gospodo narodni poslanici, Narodna skupština Republike Srbije dovedena je u izvesnu iznudicu. Mi smo bili pred

katastrofom i vi ste pred samo izbijanje katastrofe izašli sa ovim zakonskim predlogom. On nije dovoljan, nije potpun, nije ono što bi trebalo Srbiji, ali neke probleme rešava.

To mene podseća na ovu katastrofu koja se upravo desila u Crnoj Gori. Planula je odjednom trećina Crne Gore. Crna Gora – NATO država, ne bi ti ona sada rusku pomoć prihvatila ni za šta na svetu – čeka NATO pomoć. Posle dugog, dugog čekanja dođe jedan helikopter iz Bugarske, srknu malo vode, pa zali negde nešto, pa opet ode da srkne, i sve tako. Umesto da dođe onaj džinovski „antonov“, da odjednom pljusne i reši problem.

E, da ste vi hteli da dođete „antonovom“ da pljusnete i rešite problem, vi biste kao Vlada doneli odluku da Srbija odustaje od članstva u EU. Drugog ozbiljnog rešenja problema nema.

Ovde je bilo karikaturnog pominjanja Pjera, Hansa, Rudolfa i, koga još beše, Johana. Pazite, neće nama dolaziti zapadnoevropski paori pojedinačno da kupuju zemlju, nego će nama dolaziti raznorazni Todorići i još gori od Todorića.

Todorić je kupio 6.000 hektara poljoprivrednog zemljišta, za vreme dosmanlija. Niste vi krivci za sve, ali vi ste dovoljno krivi da vas treba... Svi su oni meni isti. I ti si bio lider DOS-a, koliko se sećam, u svoje vreme. Opametio si se, ali ne dovoljno.

Ima neki Marko Pipunić iz Osijeka, njegova firma „Žito grupa“ 2.000 hektara u Ratkovu ima. Ima neka irska firma koja se zove *Baltic Property Investments Limited*, 13.000 hektara. Nemojte, ljudi, da se igramo sa Hansom, Pjerom, Ludvigom i Betovenom; nisu u pitanju paori, nego nešto mnogo gadnije. Mi imamo sreću pa je Todorić na samrti, pa je morao hitno da proda ovom našem Matijeviću šest hiljada hektara. To, izgleda, više nije njegovo, koliko sam ja čuo. Sada je Matijevićevo, je l' tako? Sada mi je malo lakše. Ali ja čekam da Todorić toliko propadne da mi povratimo i „Karneks“, da povratimo i Fabriku ulja iz Zrenjanina i da povratimo Fabriku sladoleda „Frikom“ (Je l' to?). Dobro, nije bitno, vi razumete o čemu govorim. Bio sam dugo na službenom putu, pa baš nisam sve konce imao neprekidno u rukama.

Kada je Rumunija liberalizovala prodaju zemlje... A vi znate kako je ekspresno Rumunija ušla, zajedno sa Bugarskom, u Evropsku uniju. Njima je rečeno – hoćete li u NATO? Hoćemo. Evo vas i u Evropskoj uniji. Nije bilo onih 35 pregovaračkih paketa. Nije bilo uslovljavanja: odrecite se Erdelja, Dobrudže, odrecite se još koječega. Transilvanije su se na drugi način odrekli; tamo, čujem, zapadne kompanije vrše ispiranje nafte iz uljnih škriljaca, uništili su ogromne površine zemljišta da je teško da se to za sto godina oporavi kolika je šteta nanesena.

Nije Rumunija ogromna kao Sjedinjene Američke Države, koje sebi daju na volju da ogromna prostranstva devastiraju cedeći naftu i gas iz uljnih škriljaca,

pa onda mogu čekati hiljadu godina da to priroda obnovi. U Rumuniji je to katastrofalno. U Rumuniji je 800.000 hektara oranica prodato po izuzetno niskim cenama. Tu nisu dolazili ni Pjer, ni Hans, ni Ludvig, ni Johan. Ima li ih još? Nisu to paori došli da kupe.

Zašto je naša zemlja privlačna? Zato što je još nezagađena. Naša zemlja još nije upila onoliko hemije koliko je upila zapadna Evropa. Na svu sreću ispade. Tražiće se hrana koja nije hemijski tretirana, i to vrlo brzo, i to će biti najuspešniji izvoz. Moramo se zato bar malo sačuvati.

Vidite, u Vojvodini ima 1,6 miliona hektara poljoprivrednog zemljišta. Bilo ga je mnogo više. To zemljište je pomalo devastirano industrijskim razvojem. Umesto da se biraju neplodne livade, da se biraju slatine za izgradnju industrijskih objekata, često su najbolje oranice žrtvovane. Još uvek se to radi. Jer je ovamo, kao, veći prihod. Na duge staze to će se pokazati kao greška. Mi ne bismo smeli da te greške činimo.

Sporazum o stabilizaciji i pristupanju je stupio na snagu 1. septembra 2013. godine. Mi smo ove naprednjake morali tada da najurimo iz stranke, jer je Tomislav Nikolić, ne konsultujući nikoga u stranci, prihvatio taj sporazum, jer je vodio pregovore sa Božidarom Đelićem nikoga ne konsultujući; izašao i kaže – mi smo pregovarali, usaglasili smo se i prihvatamo. Ja gledam prenos daleko dve hiljade kilometara, uhvatih se „saveza telefonskih snaga“, Beograd, hitna sednica. E, malo sutra ćeš to prihvatiti. Nije ni on smeo da glasa za to. Naravno, posle ode svojim putem bez povratka.

Mi moramo, kada je reč o ovim stvarima, šire problematiku da sagledavamo. Vi ste, ministre, govorili o fondovima gde nas čekaju pare. Znete i sami, pretpostavljam, koliko je komplikovano, i kada se steknu uslovi, koristiti novac iz tih fondova, koliko treba službenika EU podmititi da bi pare legle; pa pare ne legnu, nego oni traže da uplaćuju umesto vas, pa vas ucenjuju koje će se firme angažovati za određene poslove, pa čitav niz drugih stvari. Evropska unija je danas najviše korumpirana državopolitička tvorevina na svetu. Nema nijedne države koja je više korumpirana od EU.

Drugo, EU ima neverovatno razvijenu birokratiju. Birokratski sistem EU ima već skoro 15.000 zakona, propisa. Vi ste hteli to da prevodite, pa vam Hrvati ponudili njihove prevode; to je još u vreme dosmanlija bilo, koliko se sećam. Ali, to svaki dan raste. Vi politikom pristupanja EU želite u crnu rupu Srbiju da gurnete, a niko ne zna šta je ta crna rupa, samo guta – guta planete, guta zvezde, guta cele galaksije. To bi za Srbiju bila EU.

Zašto smo mi njoj interesantni? Ona nama ne želi dobro. Ona želi da nas gurne u NATO. Kada bi Srbija danas rekla hoćemo u NATO, oni bi rekli možete i u EU, pa ćemo primiti Srbiju i Kosovo zajedno, ravnopravno, pa ćete biti članovi EU, zagrljeni kao rođena braća. Nemamo šta dobro da očekujemo od

Evropske unije. Ona nam želi samo zlo. Žele i Vojvodinu da otcepe od Srbije, nisu odustali od toga. Ko zna šta nam spremaju u Raškoj oblasti, odnosno Sandžaku. Ko zna šta žele tamo. Novi sukob Srba i muslimana, da bi oni tu mešetarili i neku korist izvlačili.

Rat u Bosni je zbog toga izazvan. Mi smo imali gotov sporazum sa Izetbegovićem da Bosna i Hercegovina kao ravnopravna federalna jedinica ostane u skraćenoj Jugoslaviji, potpuno ravnopravna, da se muslimanima apsolutno prizna status nacije koji su imali i da Izetbegović bude prvi predsednik te skraćene Jugoslavije. Sve je prihvatio, Amerikanci i drugi zapadnjaci ga nagovorili – nemoj, šta će ti to kada možeš imati nezavisnu državu. Možeš, ali kako, po koju cenu? Po cenu 100.000 mrtvih – i Muslimana, i Srba i Hrvata; redosled je po broju poginulih.

Moramo se mi iskobeljati iz te Evropske unije. Zašto ona nas uopšte tretira? Ona kod nas može da dođe do jeftinih sirovina još uvek, i dolazi. Ima veoma jeftinu radnu snagu; naša radna snaga je obespravljena, robovska radna snaga. Kada je Fridrih Engels pisao o položaju radničke klase u Engleskoj, ja sam to čitao kao gimnazijalac, kao da je imao situaciju u Srbiji, u preduzećima gde su vlasnici stranci. Ne mislim u svim, ali u velikom broju takvih preduzeća. Pogotovo tamo gde se Srbija odricala doprinosa i poreza na plate i davala po svakom zaposlenom 10.000 evra itd. I gde radnici danas moraju da nose „pampers“ pelene kada odlaze na posao.

Srbija prima svake godine više od dve milijarde evra doznaka naših ljudi koji žive u inostranstvu. Kako EU to izvlači iz Srbije? Tako što smo u polukolonijalnom statusu pa smo prinuđeni da kupujemo sve njihove robe, i koje nam nisu potrebne, pogotovo poljoprivredne proizvode, pogotovo hranu.

Dosmanlije su krive, naravno. Niste vi za sve krivi. Vi ste u mojim očima samo njihovi nastavljači, nekad malo blaži, nekad malo oštriji, nekad ovo, nekad ono, ali tu ste. Preuzeli ste im politiku i zato ste ih osakatili ovako. Preuzeli ste im politiku ulaska u EU.

Oni to izvlače iz Srbije svojim mlekom, svojim mesom, bilo kojim svojim prehrambenim proizvodom, a naše mlekare propadaju, naši proizvođači mesa propadaju. Vidite koliko se smanjuje stočni fond u Srbiji svake godine. Da li je tako, ministre? Umesto da se povećava, smanjuje se iz godine u godinu.

Vidite, dosmanlije su prihvatile da ukinu, 2008. godine, jednostrano, carine na skoro sve proizvode iz EU, i to nas je zagušilo. Pa bolje pojesti srpsku jabuku iako je dinar-dva skuplja, ili krompir, ili pasulj, nego jesti uvozni. Šta će nam poljske jabuke?

Kažete, to radite vi naprednjaci, da su naš uvoz i izvoz najveći iz EU. Zašto? Zato što kupujete svašta. Što se izvoza tiče, jedna od najvećih stavki vam je ovaj „Fijat“. A tu pravog izvoza nema, to vi znate. Uđu delovi, sklope se u

Kragujevcu i ode. Šta je tu srpska proizvodnja? Vrlo malo. Meni rekoše, ima neka dizalica što se proizvodi u Svilajncu; neka privatna firma proizvodi dobre dizalice. To su ugradili u ovo „Fijatovo“ vozilo iz Kragujevca. Ništa mi tu ne dobijamo.

Mi moramo što pre izaći iz EU. Moramo u ekonomski savez, i politički i vojni, naravno, sa državama koje su nam ekonomski komplementarne, sa državama gde možemo sve što proizvedemo da prodamo. Naravno, moramo zadovoljiti kvalitet, više niko neće da kupuje nekvalitetnu robu. Nema, vrate, unište zapisnički itd. To je ono što je u ovom slučaju važno.

Ovde je bilo pomena o restituciji. Restitucija je jedno veliko zlo. Zlo je bilo i komunističko otimanje imovine ljudima, ali je mnogo veće zlo bilo streljanje nevinih civila. Danas je jedan naš kolega pomenuo streljane u Novom Pazaru. Pa nema grada u Srbiji gde komunisti nisu streljali nevine civile.

(Marijan Rističević: Sedamdeset hiljada.)

Kakvih 70.000? Po nekim istraživanjima, oko 200.000 Srba su partizani...

(Milorad Mijatović: I ti si bio komunista.)

Slušaj, šta sam ja bio, to će istorija da pokaže, ali ako sam nekad bio kao mali dečak, ja sam se bar izleo od toga, a ne verujem da si se ti ikada izleo.

(Milorad Mijatović: Nisam.)

Nisi? E, dobro je. Ima dobar lek za to.

Evropska unija vas je naterala, i vas i dosmanlije, da ulazite uopšte u tu restituciju, a za nju nije bilo pravnog osnova. Ako je nešto oteto, protekao je rok zastarelosti i gotovo. Ono što je nacionalizovano, to je i plaćeno. A vi sad unucima i praunucima nekadašnjih tajkuna nadoknađujete štetu. Čekajte, ako vi slučajno nekog tajkuna uhapsite i strpate u zatvor, posle dvadeset, trideset godina i oni će tražiti odštetu i da im se vrati sve što je tako oduzeto.

Mislite da su se samo sad lopovi preko noći bogatili? To je i ranije bilo. To je bilo vreme prvobitne akumulacije kapitala. Od knjaza Miloša pa nadalje mnogi, mnogi su pljačkali srpski narod. On je celo jedno srpsko bogatstvo izneo iz Srbije, vrednije je bilo njegovo bogatstvo sklonjeno u Vlašku, odnosno Rumuniju, nego sva ostala državna imovina Srbije. Nemojte to.

Kako je ko stekao? Bila je jedna kataklizma; došli komunisti, sve upropastili. Ne možemo vratiti streljane u život, pa što onda da vraćamo imovinu kome je oteta? Hajde, sad je vraćena imovina, i pojavljuje se u javnosti pre izvesnog vremena, nekih mesec dana, direktor te Agencije za restituciju Strahinja Sekulić i napada samu ideju da se isplaćuje odšteta nevino streljanima. Znači, ko je nevin streljan, porodica nema pravo na odštetu, a kome je oduzeta imovina, ma kako da je ta imovina stečena, e njemu se mora nadoknaditi imovina!

Evo šta je u našoj zemlji urađeno. Niko o tome nije razmišljao. Onoga ko bi razmišljao, izolovali su na dovoljan broj godina da ovde mogu glupaci da vode glavnu reč. Sada, dok ja ispravim sve to što je zabrljano za dvanaest godina dosmanlijske vlasti i šest godina vaše vlasti, meni treba bar pet-šest godina vlasti da sve to dovedem u red.

Ministre, samo se ti smeškaj, ja ozbiljno govorim. I kada se najviše smejem, ja sam vrlo ozbiljan.

Šta je sad najopasnije? Najopasnije je što je ono što nije vraćeno u restituciji obračunato da vredi dve milijarde evra, i sada će naša jadna sirotinja u narednih deset godina da izmiruje tim nekadašnjim bogatašima još dve milijarde evra. Nemojte, pa vadite one komunističke lidere iz grobova. Prodajte im bronzane spomenike, pa isto ga nadoknađujte. Eno one štafete prodajte iz Kuće cveća.

(Predsedavajući: Zahvaljujem, gospodine Šešelj.)

Nisam još sve rekao. Nije mi valjda vreme isteklo? Evo, još jednu rečenicu.

(Predsedavajući: Molim vas da privedete kraju.)

Dakle, mora se hitno tražiti izveštaj od Agencije za restituciju šta je i kome vraćeno. Velikom broju stranaca je vraćana imovina, koji nemaju državljanstvo Srbije. I da se obustavi novčana nadoknada.

PREDSEDAVAJUĆI: Narodni poslanik Aleksandar Martinović, replika. Izvolite.

ALEKSANDAR MARTINOVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, ne znam da li je Vojislav Šešelj i dalje komunista ili nije, ali spominjao je u nekoliko navrata SNS i to kako je on uvek bio protiv EU.

Na sastanku tima za odbranu gospodina Vojislava Šešelja koji je održan 9. jula 2008. godine...

(Vjerica Radeta: Jesi li ti bio tu?)

Polako, nemojte da se nervirate.

Dakle, devetog jula 2008. godine jedan deo razgovora između Vojislava Šešelja i Tomislava Nikolića. Šešelj kaže: „Dobro. Ništa, mi se držimo ove pozicije koju smo dogovorili. Ako ide naš zakon o ratifikaciji, glasamo za“, misli na SSP, „ako se naš ovaj amandman ubaci u njihov zakon o ratifikaciji, glasamo za. Ako se ne prihvati to naše, glasamo protiv. Jesmo se tu dogovorili?“ Nikolić: „Jesmo.“ Šešelj: „E, dobro. Znači, tu smo precizni do kraja i svuda možemo da branimo tu poziciju. Hoćemo u EU ako nam garantuju Kosovo u sastavu Srbije. To smo definisali pred izbore i, znači, držimo se toga i ne odstupamo nigde. Eto, pa da malo sa osećajem gađenja hoćemo u EU, ali Kosovo je iznad svega. Znači, ko nam garantuje Kosovo u Srbiji, može da računa na našu podršku.“

To je bilo devetog jula. Četnaestog jula – ovo govorim zbog javnosti, zbog građana Srbije – gospođa Vjerica Radeta, koja mi je maločas dobacivala, i Tomislav Nikolić podnose dva amandmana na Zakon o potvrđivanju SSP-a, koje je Vlada prihvatila. Dogovor je bio: ako Vlada, ondašnja, iz 2008. godine, prihvati dva amandmana Srpske radikalne stranke na Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, a ključan je bio amandman Tomislava Nikolića, tzv. interpretativni amandman koji je sve one sporne odredbe SSP-a koje se odnose na naš suverenitet i teritorijalni integritet tumačio u našu korist, onda glasamo za SSP. Prema tome, ovo što je rekao gospodin Šešelj jednostavno u istorijskom smislu nije tačno. (Aplauz.)

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Pravo na repliku, narodni poslanik Vojislav Šešelj.

Izvolite.

VOJISLAV ŠEŠELJ: Demokratija aplauza, to je jedino pod Staljinom još bilo.

Ljudi, neka nam danas garantuju da Kosovo ostaje u sastavu Srbije, evo, ja ću biti odmah za EU, šta vam je?! Ali ja znam sigurno, sto posto, da nam neće dati Kosovo da ostane u Srbiji.

Ova dva amandmana nemaju veze s Kosovom. Tomislav Nikolić je prekršio ovlašćenja koja sam mu dao i otišao, bez ičijeg znanja, da pregovara sa Božidarom Đelićem. Zbog toga je pukao na predsedničkom kolegijumu, ostao usamljen, od petnaest članova četrnaest je bilo protiv njega. Tek kada su se umešali drugi, udbaški, policijski i tajkunski faktori, onda su se neki počeli odvajati, zadivljeni količinom novca koja im je ponuđena.

Što se tiče Evropske unije, evo, sada pristajem da se učlanimo odmah, ali da oni garantuju Kosovo u sastavu Srbije i da članice EU koje su priznale nezavisnost Kosova opozovu tu nezavisnost, odnosno to priznanje.

Nema sumnje, za Kosovo bih dao sada meni ovde da odseku glavu za govornicom, a kamoli pristao u EU. Pa raspašće se, velim, za deset-petnaest godina, pa izdržaćemo nekako, ali da nam Kosovo ostane.

Dakle, tu su stvari jasne. Kod nas nije bilo promene politike po tom pitanju. A Nikolićevo je bilo insistiranje – Kosovo, Kosovo, Kosovo. Hoće, može, ja sam ovo koncipirao, može ako garantuju da će Kosovo ostati u sastavu Srbije. Ali oni to neće, i mi smo znali i tada da neće. A on je dobio kofer para da prihvati Đelićevu varijantu. Zato je izgubio čast i obraz, pa makar i bio predsednik Republike u jednom mandatu.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Aleksandar Martinović, pravo na repliku.

ALEKSANDAR MARTINOVIĆ: Opet zarad istorijske istine, kako glasi amandman za koji je gospodin Šešelj kao predsednik SRS-a rekao da ga podržava i da može da uđe u proceduru.

Dakle, amandman Tomislava Nikolića glasi: „Posle člana 1. Predloga zakona o potvrđivanju SSP-a dodaje se novi član 2. koji glasi – Republika Srbija, kao pravni sledbenik Savezne Republike Jugoslavije, odredbu sedmog po redu paragrafa preambule Sporazuma, u kojoj ugovorne strane iskazuju svoju posvećenost potpunom sprovođenju svih načela i odredbi Povelje UN, OEBS-a, posebno onih sadržanih u završnom aktu Konferencije o evropskoj bezbednosti i saradnji, zaključnim dokumentima Madridske i Bečke konferencije i Pariskoj povelji za novu Evropu, i Pakta za stabilnost Jugoistočne Evrope, u cilju doprinosa regionalnoj stabilnosti i saradnji između zemalja regiona; člana 2. Sporazuma, prema kojoj će poštovanje načela međunarodnog prava predstavljati osnov unutrašnje i spoljne politike ugovornih strana i činiti suštinski element Sporazuma; člana 4. Sporazuma, kojom ugovorne strane potvrđuju značaj koji daju ispunjavanju međunarodnih obaveza; i člana 135. stav 2. Sporazuma“, dame i gospodo narodni poslanici, „po kojoj to što se Sporazum ne primenjuje na Kosovo, koje je trenutno pod međunarodnom upravom u skladu sa Rezolucijom Saveta bezbednosti UN 1244 od 10. juna 1999. godine“, naglašavam ovu završnu rečenicu, „ne dovodi u pitanje sadašnji status Kosova niti određivanje njegovog konačnog položaja prema istoj Rezoluciji“, dakle prema Rezoluciji 1244, „Republika Srbija razume kao potvrdu da Sporazum ne ugrožava teritorijalni integritet Srbije, a posebno status pokrajine Kosovo i Metohija kao sastavnog dela teritorije Srbije, što je garantovano Rezolucijom Saveta bezbednosti UN 1244, delom njene preambule, koji glasi: 'ponovo potvrđujući privrženost svih država članica suverenitetu i teritorijalnom integritetu Savezne Republike Jugoslavije i drugih država regiona,...

(Predsedavajući: Zahvaljujem.)

... Kako je navedeno u Helsinškom dokumentu i Aneksu 2, '...

(Predsedavajući: Zahvaljujem.)

... I Aneksom 2. tačkom 5. prve Rezolucije 1244...“ (Isključen mikrofon.)

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, gospodine Martinoviću.

Izvinjavam se, omogućio sam vam jedanaest sekundi.

(Aleksandar Martinović: Samo da završim rečenicu.)

Dobićete naknadno još dva minuta, s obzirom na to da se gospodin Šešelj...

(Aleksandar Martinović: Oduzmite mi od vremena poslaničke grupe.)

Ne mogu, zaista. Daću vam naknadno još dva minuta s obzirom na to da se gospodin Šešelj javio i traži repliku.

Izvolite.

VOJISLAV ŠEŠELJ: Ovo nema veze sa SSP-om. Ovo nije prihvaćeno, nema ga u Sporazumu. Gde ima to za Kosovo?

(Aleksandar Martinović: Evo amandmana.)

Ma, gde je prihvaćen?

(Aleksandar Martinović: Pa prihvaćen od Vlade.)

Ma, nije ga prihvatila! Nije, jer je Tomislav Nikolić našao kompromis sa Božidarom Đelićem.

(Aleksandar Martinović: Đelić za govornicom prihvatio.)

Ma, prihvatio izmenjenu verziju.

(Aleksandar Martinović: Ma, prihvaćen je.)

Nije tačno. Pa nema ga onda u zakonu o prihvatanju Sporazuma. Nema ga. Pola odavde su bili prisutni.

(Aleksandar Martinović: Prihvaćen je. Evo pitaj Natašu da li je prihvaćen.)

Nije tačno, nije prihvaćen.

Evo i Krasića, koji je najpametniji bio u vašem sastavu tada, u mom odsustvu. Nije to prihvaćeno. Da je to prihvaćeno, još bi Tomislav Nikolić i Aleksandar Vučić bili članovi Srpske radikalne stranke, ali to nije prihvaćeno.

PREDSEDAVAJUĆI: Reč ima narodni poslanik Aleksandar Martinović, pravo na repliku.

ALEKSANDAR MARTINOVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, amandman je prihvaćen.

Na sednici tima za odbranu gospodina Šešelja, 5. septembra 2008. godine, Šešelj pita: „Kako je Skupština danas izgledala“? Onda odgovaraju – izgledala je ovako i onako. Onda kaže – dobro, neka oni usvoje tako i gotovo. Oni kada tako usvoje, onda time mogu da završe raspravu, da li je tako, kaže Zoran Krasić, koga ste sada spominjali da je najpametniji. Ja kažem, jeste najpametniji. Kaže Krasić – postaje sastavni deo zakona. I posle toga – već se večeras izjasnio on o amandmanu, Đelić.

Dakle, gospodine Šešelj, Đelić je za govornicom prihvatio oba amandmana Srpske radikalne stranke.

(Vojislav Šešelj: Gde su ugrađena u zakonu?)

Prihvaćena su oba amandmana Srpske radikalne stranke. Onda ste vi, uplašeni od toga, kako kažete, „da će Vojislav Koštunica da nas istisne sa ultranacionalističke pozicije pa da on to postane. To mene samo brine.“ A 5. septembra pitate – šta kaže DSS na to? Vjerica Radeta kaže – DSS neće da glasa ni pod ovim uslovom, a onda vi kažete – onda nećemo ni mi da glasamo.

To je bila prava istina. Vi ste rekli – glasaćemo. A kada ste se uplašili da će Koštunica u očima naroda da ispadne veći nacionalista od vas, onda ste

prelomili preko kolena i rekli – e, nećemo sad da glasamo. A Tomislav Nikolić je dan pre toga, 4. septembra, rekao – glasaćemo ako prihvatite naše amandmane. Božidar Đelić izlazi za govornicu i kaže – Vlada prihvata oba amandmana Srpske radikalne stranke, i amandman Vjerice Radete i amandman Tomislava Nikolića. A vi, u strahu od DSS-a i Vojislava Koštunice, kažete – nemojte da Koštunica ispadne veći nacionalista od nas, sad nećemo da glasamo za SSP.

PREDSEDAVAJUĆI: Poštovani narodni poslanici, saglasno članu 27. i članu 87. st. 2. i 3. Poslovnika Narodne skupštine, obaveštavam vas da će Narodna skupština danas raditi i posle 18 časova zbog potrebe da Narodna skupština što pre donese zakon iz dnevnog reda ove sednice.

Izvolite.

VOJISLAV ŠEŠELJ: Ovo je neverovatna interpretacija!

Gledajte sada: da je naš zahtev prihvaćen, da ga je Vlada prihvatila, on bi odmah bio ugrađen u tekst Zakona i Zakon bi bio usvojen sa tim našim amandmanom. Pogledajte tekst Zakona, videćete da toga nema. Kada se nešto dogovori, a pregovarao je Tomislav Nikolić sa Božidarom Đelićem, pa se usvoji, onda se to ugradi u tekst predloga zakona i o tome se glasa. Ako je to dogovoreno, pa mi na kraju odbili da glasamo, to bi ipak ostalo u Zakonu. Kako to nije ostalo u Zakonu ako je Vlada prihvatila?

Ja ne mogu tu nebulozu da shvatim od Martinovića. On kaže da je bio lud kad je bio radikal; onda bi logički bilo zaključiti – kad je prestao da bude radikal, kad je postao naprednjak, da mu se zdravstveno stanje popravilo. Međutim, ovde je katastrofa, ovde je sve gore i gore po tom pitanju.

Da je prihvaćen naš amandman, on bi ostao u Zakonu i danas bi bio u Zakonu, i to je jasno. Pogledajte Zakon, videćete da ovog nema, jer ovo nikada nije prihvaćeno.

Opet vam ponavljam, nek EU kaže da prihvata Srbiju sa Kosovom u svom sastavu i da garantuje ostanak Kosova u sastavu Srbije i da sve članice EU koje su priznale Kosovo povuku svoje priznanje i ja ću glasati, nevoljno, s mukom, začepiću nos, ali ću glasati za ulazak u EU, računajući – brzo će to propasti. Ali neće.

PREDSEDNIK: Zahvaljujem, gospodine Šešelj.

Reč ima narodni poslanik Aleksandar Martinović, pravo na repliku.

ALEKSANDAR MARTINOVIĆ: Priznajem, po ko zna koji put, i da sam glup, i da ne znam ništa, i da sam najveći idiot na svetu, i sve je to u redu. Ali, evo, 4. septembar 2008. godine, Momir Marković, poslanik Srpske radikalne stranke, moj kolega: „Hajde odgovorite, ministre“, obraća se Đeliću, „da li prihvatate amandman. Prihvatite amandman SRS i odmah možemo da idemo na glasanje o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju“.

Nataša Jovanović, koja mi sada kaže da lažem, da sam budala, da sam idiot: „Mi hoćemo da se integrišemo i svakako nismo protiv toga. Prema tome, moramo ipak da usmerimo stvari u pravom smeru, da kažemo da mi hoćemo da prihvatimo ovaj sporazum kad se prihvati amandman SRS, ako se bude prihvatilo, i samo pod tim uslovom koji će da znači jedan dug i trnovit put kada je u pitanju EU.“

Gordana Paunović Milosavljević, poslanik SRS: „Svi mi ovde težimo, a ne samo poslanici koji sede sa moje leve strane, da idemo u EU.“

Dakle, gospodine Šešelj, niste vi bezuslovno za EU kao što tvrdite. Vi ste za EU pod uslovom, ali pod tim uslovom je i Srpska napredna stranka. Niko vam ne daje za pravo da vi nas etiketirate kao nekakve veleizdajnike. I mi kažemo – hoćemo u Evropsku uniju sa Kosovom i Metohijom. Kad ste čuli od nekog funkcionera SNS-a da je rekao – hoćemo u EU po svaku cenu i bez Kosova i Metohije?

Ovo što vi sad govorite – EU nas tretira kao robove, pljačka nas, truje nam zemlju, uljni škriljci, nafta itd., ali ako priznaju da je Kosovo naše, onda hoćemo u EU... Vi ste u kontradiktornosti sa samim sobom.

(Vojislav Šešelj: Replika. Mora biti moja poslednja replika.)

PRESEDAVAJUĆI: Gospodine Šešelj, s obzirom na to da je 14 časova, u skladu sa članom 87. stav 1. Poslovnika Narodne skupštine određujem pauzu od jednog časa. Sa radom nastavljamo u 15.00 časova.

(Posle pauze – 15.00)

PRESEDAVAJUĆI: Dame i gospodo narodni poslanici, nastavljamo sa radom.

Po Poslovniku reč ima narodni poslanik Nataša Jovanović.

Izvolite.

NATAŠA Sp. JOVANOVIĆ: Po Poslovniku, gospodine Milićeviću, upravo zbog vas, jer ste na najgrublji način prekršili član 27. Poslovnika o radu Narodne skupštine. Sednicu ste završili pre početka pauze od sat vremena, koja je uobičajena, tako što niste dozvolili predsedniku poslaničke grupe prof. dr Vojislavu Šešelju da završi krug replika na tendenciozno manipulisanje i iznošenje laži i neistina od strane Aleksandra Martinovića, koji ovog trenutka nije u sali, ali i da jeste, svakako ćete vi da mu prenesete i, na kraju, neka čuje čitava javnost, da se ne dovede u zabludu možda neko da je Aleksandar Martinović u periodu o kojem je govorio bio neka pojava u Srpskoj radikalnoj stranci.

Jeste bio narodni poslanik. Kasnije mu je data šansa da se promovise tako, jer je govorio da veruje u ideologiju SRS-a, u ono za šta se mi i naš predsednik zalažemo više od dvadeset godina, da je protiv članstva Srbije u EU.

Onda je, zarad ogromnih privilegija, funkcija i svega onoga što su mu dali naprednjaci, okrenuo ćurak naopako. Iskoristio je, uz vaše aminovanje, gospodine Milićeviću, direktan prenos sednice Skupštine Srbije da manipuliše, laže i obmanjuje javnost Srbije. Suština je u tome, gospodine Milićeviću. A moram da vas podsetim, malopre sam se i ja podsetila, da ste baš vi, Đorđe Milićević, tog dana 2008. godine takođe dali izjavu, posle tog famoznog istupanja, odnosno krađe mandata od strane Tomislava Nikolića, da je Tomislav Nikolić imao nameru ne da štiti Kosovo i Metohiju, kako je to hteo da predstavi Aleksandar Martinović, već da učini sve kako se Vojislav Šešelji ne bi vratio iz Haškog kazamata. A on se vratio, na ponos nacije i na žalost Tomislava Nikolića.

Molim vas, gospodine Milićeviću, da ubuduće ne radite takve stvari, jer, kao što je neko rekao, a to je bio jedan od slogana, da protiv nas srpskih radikala i Vojislava Šešelja u pravnom smislu i političkom leka nema – nemojte da kršite Poslovnik i da mislite da ćete na takav način da nas učutkate, jer uvek istina izađe na videlo.

PRESEDAVAJUĆI: Najpre želim da vam kažem da mi zaista nije bila namera da bilo koga učutkam. Dozvolio sam raspravu, i gospodin Šešelji i gospodin Martinović su iznosili argumente i za i protiv.

Ne znam da li ste primetili, ali u toku rasprave koja je trajala nekoliko narodnih poslanika mi je prilazilo i insistiralo da raspravu usmerimo na ono što jeste tema današnjeg dnevnog reda, a to su izmene i dopune Zakona o poljoprivrednom zemljištu. Zaista nisam imao nameru da uskratim pravo ni gospodinu Šešelju ni gospodinu Martinoviću da iznesu jasno i precizno stavove svojih poslaničkih grupa. To je, naravno, legitimno pravo njih kao šefova poslaničkih klubova.

Mislim da puštajući demokratsko sučeljavanje mišljenja, demokratsku, otvorenu raspravu, nisam prekršio Poslovnik.

Da li želite da se Skupština u danu za glasanje izjasni o ukazanoj povredi Poslovnika? (Da.)

Izvolite.

NATAŠA Sp. JOVANOVIĆ: Da, želim da se izjasni Skupština.

Ponovo imam povredu Poslovnika, ovog puta člana 107. Znači, vi grubo vređate sada moje dostojanstvo, kažete kako su vama tobož zabrinuti poslanici većine prilazili zato što rasprava odmiče u smeru u kojem vi ne želite. Najpre, zašto ste plandovali toliko vremena pa niste zakazali sednicu Skupštine, po nalogu vaših mentora iz EU, da vam zakon stigne na red? Drugo, vi ne možete, gospodine Milićeviću, ako je Aleksandar Martinović grubim iznošenjem neistine otpočeo seriju replika, da zaključite zasedanje tako i prekinete, a da onome ko je prozivan na način na koji je to radio Martinović, a to je prof. Šešelji, ne date da završi to i kaže šta je suština.

A to je ono što bi Martinović morao da zna, time ću završiti – kada već govorimo, sada bi trebalo da podsećam čitavu javnost, one koji nisu gledali pre pauze o čemu se radi, o tome na koji način se usvajao taj famozni zakon o proglašenju SSP-a – ne glasa se o amandmanima, oni postaju sastavni deo zakona. Tako da niko nije mogao, kao što je to Martinović neistinito rekao, da glasa protiv nekog amandmana, jer takvog amandmana u proceduri glasanja među narodnim poslanicima nije ni bilo.

PREDSEDAVAJUĆI: Kao što vidite, ni sada nisam želeo da prekinem vaše izlaganje, poštujući vaše pravo, iako se neposredno pre vas javilo nekoliko narodnih poslanika ukazujući na povredu Poslovnika.

Dakle, želite da se Narodna skupština u danu za glasanje izjasni o ukazanoj povredi Poslovnika? (Da.)

Povreda Poslovnika, reč ima narodni poslanik Aleksandar Martinović.

Izvolite.

ALEKSANDAR MARTINOVIĆ: Član 107. Mislim da ste, gospodine Milićeviću, na kraju prepodnevnog rada bili izloženi teškim uvredama od strane gospodina Šešelja, po mom ličnom mišljenju bez ikakvog razloga. On je čovek ubeđen da uvek mora, i po svaku cenu, da bude u pravu.

Ako je Vojislav Šešelj za vas novi Staljin, koji je bezgrešan, za mene nije. Vojislav Šešelj je mene pokušavao da ubedi da sam budala, hajde, to je u redu, da sam kreten, i to je u redu, sve to prihvatam, ali ne može da me ubedi da amandman Tomislava Nikolića koji je prihvaćen od strane Vlade nije ugrađen u Zakon o potvrđivanju SSP-a, kada je ugrađen.

Sada sam doneo, da građani Srbije vide, Zakon o potvrđivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije, sa druge strane, objavljen u „Službenom glasniku RS – Međunarodni ugovori“, broj 83/2008.

Član 2. tog zakona o ratifikaciji SSP-a glasi u slovo onako kako glasi amandman Tomislava Nikolića. Dakle: „Republika Srbija, kao pravni sledbenik Savezne Republike Jugoslavije, odredbu: sedmog po redu paragrafa“ itd., između ostalog, „člana 135. stav 2. Sporazuma, po kojoj to što se Sporazum ne primenjuje na Kosovu koje je trenutno pod međunarodnom upravom u skladu sa Rezolucijom Saveta bezbednosti UN, ne dovodi u pitanje sadašnji status Kosova niti određivanje njegovog konačnog položaja prema istoj Rezoluciji.“ Tek onda član 3, koji kaže: „Tekst Sporazuma u originalu na srpskom jeziku glasi: Sporazum o stabilizaciji...“ itd.

Dakle, amandman Tomislava Nikolića koji je Vlada prihvatila, koji je prihvatio Božidar Đelić za skupštinskom govornicom, ugrađen je u tekst Zakona o potvrđivanju SSP-a.

PRESEDAVAJUĆI: Ne mislim da sam ni na jedan način prekršio član na koji ste ukazali.

Moje pitanje vama je samo jedno: da li želite da se Narodna skupština u danu za glasanje izjasni o ukazanoj povredi Poslovnika? (Ne.)

Zahvaljujem.

Povreda Poslovnika, reč ima narodni poslanik Neđo Jovanović.

NEĐO JOVANOVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući. Mislim da ste povredili član 27. Poslovnika, koji vas obavezuje na primenu Poslovnika kada je u pitanju rukovođenje raspravom i održavanje reda na Skupštini. Mi poslanici moramo biti dosledni samo prema Poslovniku, ni prema čemu drugom, a to podrazumeva da ne možemo zloupotrebljavati Poslovnik niti ovlašćenja iz Poslovnika.

Konkretno, radi se o tome što na vaše obrazloženje zbog čega smatrate da niste povredili Poslovnik nije dozvoljena replika, nije dozvoljeno da se vama bilo ko od poslanika obrati replicirajući i zloupotrebljavajući Poslovnik, dajući neke druge činjenice koje izlaze iz okvira povrede Poslovnika. Vi ste to tolerisali, to nije sporno. Mislim da, u smislu člana 27. Poslovnika, svi mi zajedno, bez obzira na to kojoj poslaničkoj grupi pripadamo, moramo raspravu primeriti pre svega kulturi, dostojanstvu, jer mi oličavamo dostojanstvo ove skupštine, i u tom duhu treba da vodimo diskusiju i, što je najvažnije, da poštujemo kako sebe tako i funkciju predsedavajućeg koji održava red i koji mora da održava red na ovoj Skupštini.

Vama hvala na toleranciji koju ste u ime svih nas poslanika ispoljili, bez obzira na ono što ste imali priliku da pretrpíte. I to je oličenje dostojanstva ove skupštine, preko vas i vašeg ponašanja. Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, gospodine Jovanoviću.

Dakle, ja jednostavno ne mogu da predvidim na koji način će narodni poslanici obrazložiti povredu Poslovnika. Tu ste, naravno, između ostalog i vi kao kolege da sugeríšete. Da sam na bilo koji način sprečio kolegínicu Jovanović da govori o drugoj zaredom ukazanoj povredi Poslovnika, to bi se moglo definisati kao moja namera da sprečim opoziciju da govori, što zaista ne želim. Mislim da sam to pokazao i u prvom delu sednice, ne želeći da sprečim demokratsko sučeljavanje mišljenja iako u određenim trenucima jesmo podmakli od onoga što jeste tema današnje rasprave, a to su izmene i dopune Zakona o poljoprivrednom zemljištu.

Da li želite da se Narodna skupština u danu za glasanje izjasni o ukazanoj povredi Poslovnika? (Ne.)

Zahvaljujem.

Povreda Poslovnika, narodni poslanik Nataša Sp. Jovanović.

NATAŠA Sp. JOVANOVIĆ: Gospodine Milićeviću, sada reklamiram član 32. Poslovnika. Ja bih imala pravo na repliku s obzirom na to da se direktno meni na izvestan način obraćao malopredašnji govornik Aleksandar Martinović.

Ovde je suština, time ću završiti, ne u tome što on želi da predstavi da je, tobož, Tomislav Nikolić brinuo za sudbinu Kosova i Metohije pa se upinjao da to ugradi u tekst sporazuma o SSP-u; suština je u tome, što vi znate, gospodine Martinoviću, jer ste tada bili navodno radikal, poštovalac lika i dela Vojislava Šešelja, zatočenog u haškom kazamatu, da je on za te svoje mutljivine sa Božidarom Đelićem i Borisom Tadićem dobio ogroman novac, da je novac dobio i od Stanka Subotića, koga ste oslobodili za sva njegova kriminalna dela, od Miškovića i ko zna koga sve još.

Vi niste tada, gospodine Martinoviću, učestvovali u podeli tog milionskog kolača. Pa, kad vam se učinilo da vam nedostaje para, onda ste promenili dres i otišli na drugu stranu, jer sada vam odgovaraju te privilegije.

(Predsedavajući: Koleginice Jovanović, molim vas, ukazali ste ...)

Molim, šta ste rekli? Ne možemo vi i ja uglas da govorimo. Dakle, čekajte da završim obrazlaganje, pa onda govorite. Upravo vam to govori član 32, da vi pomažete predsedniku u radu tako što ćete poštovati prava narodnih poslanika. Vi i ja da govorimo uglas. Pošto sam takođe u dva mandata bila potpredsednik Skupštine, znam vrlo dobro o čemu pričam i kakva je vaša obaveza, to je prosto nemoguće.

PREDSEDAVAJUĆI: Upravo tako, član 32. govori: „Potpredsednici Narodne skupštine pomažu predsedniku Narodne skupštine u vršenju poslova iz njegovog delokruga.“ Potpuno ste u pravu.

Ja sam samo hteo da vas zamolim da se obraćate meni, a ne gospodinu Martinoviću i gospodinu Orliću. Samo sam to želeo da kažem. Nije mi bila namera da vas prekinem, već samo da sugerišem da se meni direktno obraćate.

Da li želite da se Narodna skupština u danu za glasanje izjasni o ukazanoj povredi Poslovnika? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Vladimir Orlić, povreda Poslovnika.

VLADIMIR ORLIĆ: Član 103. stav 8. Klasična zloupotreba prava na reklamiranje Poslovnika. Dakle, vi ste sami, gospodine predsedavajući, primetili da član koji je pomenula gospođa Jovanović nikakve veze nema, ali nikakve veze, ni sa onim što se u sali dešava ni sa onim što ona priča.

Potpuno je besmisleno, dečje ponašanje da neko kaže broj koji mu padne na pamet, da uopšte ne zna na šta se odnosi, na koji član se odnosi, čisto da bi ustao i počeo da priča. Potpuno besmisleno.

Kada se tako nešto desi, minimum minimuma koji treba da uradi onaj ko predsedava, to je da primeni član 103. stav 8, o kome pričam sada – u svakoj prilici, u svakoj situaciji, nema nikakve veze sa tim koliko se neko oseća

povređeno i sa koliko želje i žara skače da bi iskoristio priliku da u dva minuta nešto priča.

Može nekoga da boli, slobodno, do mile volje, činjenica da je sam citiran kako priča kako podržava evropske integracije, ali ne daje mu za pravo da lupi bilo koji član i priča dva minuta. Može neko, gospodine predsedavajući, da se oseća koliko god želi uvređeno i povređeno zbog toga što mu je šef poslaničke grupe osramoćen pred celom Srbijom činjenicom da je uhvaćen u laži, ali ne može tako da se ponaša. Može neko, koliko god želi, da se oseća kivno i besno zbog činjenice da svaki put kada Aleksandar Martinović reaguje na nečije izlaganje, taj na čije izlaganje reaguje ispadne potpuno smešan, ali ne može tako da se ponaša, gospodine predsedavajući.

Kad sebi da za pravo da se ponaša na taj način, vaša je obaveza da kažete – vidite ovako, postoji tu neki poslovnik, možda vam je teško da ga pročitate, možda vam je teško da ga razumete, nije važno, ali on postoji i moramo da radimo u skladu sa njim. Onda član 103. tog poslovnika, pa stav 8. tog člana 103. kaže – dva minuta za dalju raspravu se oduzimaju. Nelagoda, bes koji osećaju neka im ostanu trajno, to nije važno. U ta dva minuta ili nešto više, činjenica da su uhvaćeni u laži i u priznanjima danas, ona će ostati doveka. Hvala lepo.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, gospodine Orliću. S obzirom na to da ste se obraćali meni, meni lično zaista nije teško, pročitao sam Poslovnik i poznajem ga, ali, ponavljam, nije mi bila namera da na bilo koji način uskratim poslanicima opozicije, jer bi onda bilo da mi predstavnici većine uzurpiramo pravo opozicije da govori u Parlamentu. To je jedini razlog. Dakle, želeo sam da omogućim demokratsko sučeljavanje mišljenja, demokratsku raspravu.

Vi ste potpuno u pravu, stoji član 103, ukoliko ja kao predsedavajući ili neko od mojih kolega, član 103. stav 8, da se može oduzeti od vremena poslaničke grupe vreme koje je kroz ukazanu povredu Poslovnika na neki način zloupotrebjeno, ali isto tako znate da ja na neki način jesam demokrata, ne želim da sprečim demokratsko sučeljavanje mišljenja. Opet, na drugoj strani, ne želim da sankcionišem jer znam koliko su, kada ste u opoziciji, važna i ona dva minuta.

Međutim, mora postojati jedan prag tolerancije, tu se u potpunosti sa vama slažem. Slažem se da u vremenu koje je pred nama, bar tokom današnje rasprave i narednih dana, ukoliko se budu dešavale ovakve stvari, moramo primenjivati i član 103. stav 8. To je jedini razlog.

Da li želite da se Narodna skupština u danu za glasanje izjasni o ukazanoj povredi?

(Vladimir Orlić: Nije neophodno da glasamo, samo da brže reagujemo.)

Zahvaljujem.

Po Poslovniku reč ima Nataša Sp. Jovanović.

NATAŠA Sp. JOVANOVIĆ: Dužni ste i vi, gospodine Milićeviću, da koristite Poslovnik tako da štite dostojanstvo Skupštine. Vi niste nikako mogli ovom potčrku Aleksandra Martinovića da date reč da vas podučava šta ćete da radite. On inače pretenduje da Martinovića zameni na toj funkciji.

(Predsedavajući: Samo član, molim vas.)

Član 107, 27, 32, kako god hoćete, ima ih puno, ako mi date za svaki po dva minuta.

Dakle, ovde niko ne koristi govornicu i ne zloupotrebljava Poslovnik da bi ispravljao nešto, već da se govori istina i samo istina. Istina je da je Tomislav Nikolić otišao u istoriju, istina je da je on izdao interese za koje se navodno zalagao. Istina je da Vojislav Šešelj uvek govori istinu i samo istinu. Istina je da ste vi na najgrublji način danas završili zasedanje tako što niste dali da profesor Šešelj završi krug replika koji je otpočeo Aleksandar Martinović.

PREDSEDAVAJUĆI: Koleginice Jovanović, ovo sa čime ste završili, da sam ja na najgrublji način prekinuo gospodina Šešelja, o tome će odlučiti Narodna skupština u danu za glasanje.

Ja sam vam rekao, tokom prve ukazane povrede Poslovnika u drugom delu današnjeg zasedanja, da mi to zaista nije bila namera. S obzirom na to da ste se sve vreme obraćali meni, niste se obraćali narodnim poslanicima, naravno, ja lično smatram da nisam prekršio članove na koje ste ukazali, ali o tome će sud dati kolege i koleginice narodni poslanici u danu za glasanje. Moje je da vas pitam da li želite da se Narodna skupština u danu za glasanje izjasni o ukazanoj povredi Poslovnika. (Da.)

Nastavljamo sa raspravom.

Reč ima narodna poslanica Sanda Rašković Ivić.

SANDA RAŠKOVIĆ IVIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući.

Uvaženi gospodine ministre, uvaženi gosti, poštovane koleginice i kolege narodni poslanici, iako je ovaj problem sa prodajom zemlje, odnosno oranica strancima nešto što se vuče već godinama, da ne kažemo punu deceniju, ipak, njegovom rešavanju smo prišli u minut do 12, jer znamo da se rokovi približavaju i da je rok za primenu 1. septembar 2017. godine, a to je za nepunu nedelju dana.

Odmah da kažem da je potpisivanje SSP-a bilo velika greška. Ta greška je učinjena. To znam ja, to zna i uvaženi ministar, sa kojim sam bila zajedno u istoj stranci i protiv potpisivanja SSP-a kada se to dogodilo. Međutim, ova vlast je imala priliku da tu grešku ispravi, i to je imala dosta godina da ispravi – od 2012, pa onda 2013. godine pre nego što je Sporazum ratifikovan, pa je i posle ratifikacije SSP-a takođe bilo prilike da se to uradi.

Stojimo pred usvajanjem ovih promena Zakona o poljoprivrednom zemljištu, a da prethodno nije održana javna rasprava. Poljoprivredno zemljište

jeste prirodni i državni resurs, ako hoćete, od izuzetno visokog značaja. Javne rasprave nije bilo, tako je odlučeno. Nismo čuli zašto je tako odlučeno.

Ako se neki sporazum menja, znamo da onda tu treba da budu uključene sve strane, pa tako i EU. Ne znamo šta je na to rekao Brisel. Mene kao evroskeptika ne boli mnogo glava šta je rekao Brisel, ali mi je, kao nekome ko drži do institucija i do vladavine prava, jako važno i šta je druga ugovorna strana tog ugovora (sa kojim se ne slažem, ali ipak je tu) rekla sada kada će ove promene biti izvedene.

Da podsetim, mi smo se kao država nakon ratifikacije Sporazuma 2013. godine obavezali da ćemo u naredne četiri godine, citiram, postepeno uskladiti svoje zakonodavstvo sa evropskim, kako bi se strancima omogućio isti tretman kao domaćim kupcima. Vidimo da se to sad menja, a ne znamo šta se dešava, ne znamo šta stoji iza cele ove priče.

Vidimo da ima jako puno restrikcija u kupovini zemlje za strane državljane. Ne mogu tome da oponiram zato što mislim da zemlju strancima zaista ne treba prodavati uopšte, ili da, ukoliko ipak Srbija uđe u EU, treba da vežemo prodaju zemlje strancima za eventualni ulazak Srbije u EU, pa onda još plus deset godina, da ostavimo to; u međuvremenu, naravno, i referendum i sve ono što bi trebalo u nekoj zemlji koja drži do vladavine prava da se desi.

Mislim da se ovim izmenama rešavaju palijativno određene stvari. Mi stavljamo branu i restrikcije jednoj populaciji, odnosno jednoj grupaciji koja i nije naročito zainteresovana, od koje nam ne pretila neka velika opasnost. Ono od čega nam opasnost zaista pretila, to su velike strane kompanije. Te velike strane kompanije su do sada pokupovale 20.000 hektara zemlje. To je takođe greška. Tu grešku ne treba ponavljati, nju ne treba nikako produbljivati. Zato mislim da je trebalo da se prvo pozabavimo tom mogućnošću kupovine, odnosno prodaje zemlje strancima, odnosno velikim stranim kompanijama.

Mi smo već sada, evo, u Beogradu videli – to doduše nije poljoprivredno zemljište, ali jeste zemljište – leks specijalis koji je izvukao iz grada Beograda određenu kvadraturu vrlo značajnog terena. Imanentno je, odnosno postoji opasnost prodaje PKB-a. Poljoprivredni kombinat Beograd zauzima po svojoj kvadraturi jednu trećinu opštine Palilula, koja je jedna od pet najvećih opština u Srbiji. Znači, neko sutra može tu njivu – ispred kuće, što bi rekli seljaci – da proda i da ostanemo bez velikog dela zemljišta, odnosno plodne zemlje koja hrani ceo Beograd.

Mislim da bi bilo dobro da smo se osvrnuli na uporedna rešenja i da smo išli ka reviziji tog dela SSP-a, ako ga već nismo suspendovali. Kako je uradila Hrvatska? Hrvatska je stavila moratorijum sedam godina i onda ga produžila na još četiri. Slovačka, takođe, sedam godina, produžila je za još tri ili četiri godine. Poljska je stavila moratorijum, prelazni period od devet godina, produžila je za

još tri godine. Najradikalnija je u svemu tome bila Mađarska, koja je Ustavom zabranila prodaju zemlje strancima iako je punopravna članica EU.

Restrikcije koje vidimo u ovom zakonu su velike. Čak je predviđeno i to da ukoliko ta dva hektara zemlje stranac želi da kupi nakon što se deset godina bavio poljoprivredom, boravio u nekom mestu, tu može da se pojavi država sa pravom preče kupovine. Nemam ništa protiv toga, ali tu imamo jednu koliziju, da ne kažem konfuziju. Imamo, u stvari, primenu državnog intervencionizma, mislim da se to tako zove, protiv toga nemam ništa. S druge strane, kada se radi o Zakonu o privatizaciji, o mogućnosti da te velike strane kompanije kupuju ogromne hektare, desetine, stotine pa i hiljade hektara terena, tu imamo primenu nečega što se zove liberalni kapitalizam. Tako da tu imamo dva zakona koja u jednom delu tretiraju istu materiju, imamo dva potpuno različita ideološka koncepta.

Mislim da su ove promene koje su donesene ovim zakonom u stvari urađene da se malo umiri unutrašnja javnost, jer su ljudi, pogotovo poljoprivrednici, bili vrlo uzbuđeni i nezadovoljni ovom prodajom zemlje strancima.

Znamo da su vojvođanski poljoprivrednici protiv prodaje zemlje strancima. Oni procenjuju, recimo, da će lokalne samouprave barem jednu trećinu zemljišta dati samo jednom kupcu. Oni ne žele amandmane, nego da ovaj zakon bude povučen. Tako, recimo, iz Lige paora poručuju da nije fer i nije u redu da 30% zemljišta, državnog zemljišta u jednoj lokalnoj samoupravi bude dato samo jednom kupcu. Tu dolazimo do prostora za manipulaciju, do prostora za korupciju, koji nije definisan ovim zakonom i tu nije bogzna šta urađeno.

Zašto sam protiv prodaje zemlje strancima? Izneću neke podatke. Između poslednja dva potpuna popisa poljoprivrede, od 1960. do 2012. godine, raspoloživo poljoprivredno zemljište u Srbiji, koje uključuje Vojvodinu i centralnu Srbiju, smanjeno je različitim prenamenama, bilo da je postalo šumsko područje, bilo da je, još više, postalo građevinsko zemljište, za milion i po hektara. Ponavljam, milion i po hektara za ovih pedeset godina. Poslednju poznatu prenamenu imamo ovde u komšiluku, slučaj IKEA. Stručnjaci kažu da se sa jednog hektara može prehraniti pet ljudi, to znači 20 ari po stanovniku. Dakle, sa ovog prenamenjenog poljoprivrednog zemljišta moglo je da se prehrani sedam i po miliona stanovnika. Danas to više ne može.

Šta to znači? To znači da Srbija više ne može da kaže da je bogata poljoprivrednim zemljištem. Prema popisu poljoprivrede iz 2012. godine raspoloživo poljoprivredno zemljište čini manje od polovine ukupne teritorije, a ono čini 49,08%. U 46 opština, od ukupno 166 opština, ima manje od 20 ari raspoloživog poljoprivrednog zemljišta po stanovniku. To je taj problem, veliki

problem, oko daljeg 'arčenja našeg državnog i, rekla bih, vitalnog resursa za preživljavanje Srbije.

Pored ovog moramo da znamo da, po onim podacima koje ja imam, srpski poljoprivrednici još nisu počeli da koriste niti jedan jedini evrocent od 175.000.000 evra koji su odobreni iz budžeta EU za poboljšanje konkurentnosti poljoprivrede i ravnomerniji razvoj ruralnih područja. To znači da je od ukupno 631.522 poljoprivredna gazdinstva prosečno namenjeno 39,6 evra po gazdinstvu za lečenje konkurentnosti. Ovaj podatak govori sam o sebi i o Evropskoj uniji.

Predlažem vam još jednom da svi zajedno razmislimo i da ovaj zakon o prodaji zemlje strancima vežemo za eventualni ulazak Srbije u Evropsku uniju i da onda deset godina posle eventualnog ulaska tu zemlju, uz restrikcije naravno, prodajemo strancima.

Lično smatram da zemlju kao resurs ni u saksiji ne treba strancima prodavati. Zašto tako mislim? Ne zato što spadam u neke ksenofobične ili zadrte ljude, nego zbog toga što je, recimo, za stvaranje jednog santimetra zemljišta u prirodi, u zavisnosti od geološke podloge, potrebno od hiljadu do 25.000 godina. Za stvaranje novih 20 cm obradivog zemljišta, koliko se uobičajeno ore za ratarske useve, potreban je period od 20.000 do 500.000 godina, odnosno epohe života 267–6.667 generacija, ako uzmemo da je prosečni životni vek 75 godina, a toliko otprilike u Srbiji i jeste.

Zato vas molim, gospodine ministre i uvaženi narodni poslanici, razmislimo još jednom o mogućnosti da se ovaj zakon veže uz eventualni budući ulazak u EU, uz restrikcije i uz odlaganje koje bi bilo. Ako uđemo u EU, onda ćemo tako postupati, a ako ne uđemo, zemlju nećemo prodavati i ona će i dalje ostati naša. Hvala vam na pažnji.

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima narodni poslanik Nenad Čanak.

NENAD ČANAK: Pre nego što bih rekao par reči hteo bih da primetim da je u diskusiji o ovoj temi u više navrata spominjan SSP, koji je donet 2009. godine, kao osnovni uzročnik svih zala protiv kojih sada treba da se izborimo.

Tačno je da je Liga socijaldemokrata Vojvodine, kao i najveći deo naših partnera iz poslaničkog kluba, glasala za taj sporazum. Međutim, podsetio bih na jednu vrlo važnu stvar, da je Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju regulisano mnogo drugih stvari pošto je on išao u paketu, uključujući „belu šengensku listu“, za koju nisam primetio da je iko ikada imao primedbe, do koje ne bi došlo da smo odbili taj sporazum.

Podsetiću takođe na jednu činjenicu, koje se ljudi koji su sedeli u ovoj sali u tom trenutku možda sećaju, a to je da je u isto vreme glasano i o SSP-u i o Energetskom sporazumu. Podsetiću da je za SSP glasalo 140 narodnih poslanika, a za Energetski sporazum 220. Liga socijaldemokrata Vojvodine konkretno nije bila među tim koji su glasali za Energetski sporazum, jer smo već tada govorili

da je predavanje NIS-a u ruke druge države praktično isto kao kada biste iznajmili svoju jetru alkoholičaru da pije na vaš račun, a vama ostane posle samo ciroza.

Pitanje SSP-a je daleko kompleksnije i ja ne bih pojednostavljivao pridruživanje EU i taj bitni korak koji je morao biti učinjen, a to je SSP, sa ovim konkretnim pitanjem, tim pre što su se pojedine države koje su članice EU, kao što su Slovačka i Mađarska, veoma oštro suprotstavile ničim omeđenom prometu poljoprivrednog zemljišta.

Upravo zbog toga je još 18. oktobra 2015. godine u Beloj Crkvi Liga socijaldemokrata Vojvodine pokrenula akciju da se prikupi 100.000 potpisa, da pokušamo da prikupimo 100.000 potpisa, da se pokrene referendum oko zaustavljanja prodaje zemlje strancima. Učinili smo sve što smo mogli na tu temu.

Sedamnaestog novembra 2015. godine Pokrajinska skupština AP Vojvodine donela je šest amandmana koje je predočila Narodnoj skupštini Republike Srbije, čiji je cilj bila zaštita poljoprivrednih proizvođača i sprečavanje prodaje zemlje strancima.

Došli smo u poziciju da se 25. novembra 2015. godine od strane Lige socijaldemokrata Vojvodine traži da se iz skupštinske procedure povuče Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu i pristupi pisanju novog zakona. Dva puta sam lično upozorio ministarku poljoprivrede Snežanu Bogosavljević Bošković da čini strašnu grešku sa tim zakonom i da će to jednostavno upropastiti hiljade porodica u Vojvodini. Nažalost, uprkos svemu tome, nije bilo odgovora tadašnje vlade. Dakle, za stanje je odgovorna ne samo ova vlada nego i vlade pre toga.

Kada kažem, s jedne strane, da je ova vlada odgovorna za stanje, a s druge strane pozdravljamo ovakav predlog zakona, to izgleda kontradiktorno. Ja ću zbog toga to precizirati. Mi smo veoma zadovoljni idejom da se ovako zakonski to reguliše i veoma smo zadovoljni da se to učini, ali je šteta već načinjena. Ta je šteta mogla biti sprečena ili barem znatno umanjena da je ovaj zakon donet ranije.

Podsetiću vas da smo još pre dve godine imali situaciju pomora pčela u Vojvodini. Vi se toga, gospodine ministre, dobro sećate. Do dana današnjeg ne znamo kako je došlo do toga da skoro tri hiljade košnica pčela u Vojvodini uginu. A podsetimo se važne stvari, da bez tih pčela u Vojvodini, ne samo u Vojvodini naravno, ali bez pčela 80% poljoprivrednih kultura ne bi dalo ploda. Dakle, govorimo o vrlo ozbiljnim stvarima, tim pre što se sumnja da su pčele trovane pesticidima koji su korišćeni upravo na parcelama kojima gazduju inostrani investitori. Nikada nismo dobili dogovore na to. Voleo bih da me opovrgnete u

ovom konkretnim dokazima, ali konkretnih dokaza nema jer nikad istrage nije bilo, da smo nešto znali o tome.

S druge strane, ko vodi računa o tome kako postupaju i kako se odnose prema tom, nemojte zaboraviti, neobnovljivom resursu kao što je obradivo zemljište? Da li je tačno, gospodine ministre, ili nije, da na pojedinim parcelama inostrani investitori po pet puta seju istu kulturu i da ne poštuju elementarna pravila plodoreda? Da li je tačno da se na taj način zemlja nepovratno ispošćava, da se na taj način uništava poljoprivredno zemljište i da ćemo doći u poziciju – upravo zbog toga što se ne vodi računa o tome šta rade inostrani investitori, prema njima se država odnosi majčinski, a prema domaćim proizvođačima maćehinski – da neobnovljiv resurs kao što je poljoprivredno zemljište bude izraubovan i uništen? Kao što je trenutno situacija sa naftom i prirodnim gasom u Vojvodini koji će, kada ruski partner završi svoje raubovanje tog prirodnog resursa, jednostavno biti uništeni.

Dakle, LSV pozdravlja donošenje ovog zakona. Moje pitanje je vrlo jasno i na njega čak i ne tražim odgovor – zašto ste čekali do poslednjeg minuta da se taj zakon donese? Hvale je vredno to što se on donosi, ali zašto se čekalo ovoliko? Zašto su štete već napravljene?

Šta će biti sa ostalim problemima u poljoprivredi: sa sušom, sa poplavama, sa odvodnjavanjima, navodnjavanjima, sa obnovom kanalske mreže u Vojvodini? Sa izmuljivanjem kanala koje je, znate i sami, najveći problem u navodnjavanju, odvodnjavanju upravo zbog toga što je deponovanje mulja glavni problem vodoprivrede u Vojvodini koji se ne može, ako se ne shvati kao strateška stvar, rešiti?

S druge strane, gazdovanje vodama je nešto od čega ćemo ozbiljno imati problema u narednom periodu. Sremska Mitrovica je jedva spasena prošli put, da ne bude potopljena, ali to se jednom uspeo. Razlog je vrlo jednostavan – šezdesetih godina, posle katastrofalnih poplava Dunava 1965. godine, tadašnja Jugoslavija napravila je čitav plan dizanja brana i bedema, vodozaštitnog pojasa, da bi se mogli prihvatiti visoki vodostaji. Dunav se izliva u zemljama koje prethode Jugoslaviji, dakle u Nemačkoj, Čehoslovačkoj itd. Sada su i oni podigli nasipe. Dizanjem nasipa, dići će se vodostaj u našim krajevima. Dakle, samo je pitanje vremena kada ćemo doći u poziciju da se naš sistem odbrane od poplava pokaže nedovoljno efikasnim.

Ako se u to strateški ne investira, ako se strateški ne opredeli za odgovorno gazdovanje tim neobnovljivim resursom, a znamo da su voda i hrana ovoga trenutka beskonačno značajne, naročito u svetlu klimatskih promena, Vojvodina vrlo lako može da se pretvori u pustinju koju s vremena na vreme do grla poplave nabujale reke. Time bismo izgubili jedan od poslednjih izvora elementarno zdrave proizvodnje na ovim prostorima.

Zato će LSV glasati za ovaj zakon. Ali, odmah da se razumemo, ne zato što mislimo da je dobro što se on sada donosi, nego zato što bi bilo krajnje nemoralno da ne glasamo za nešto za šta se borimo već godinama. Smatramo da je ovo dobar potez napred, ali vas molim da sledeći put ne čekate ovoliko godina da donesete neki zakon, kada su štete već nastupile, nego da to uradite pre nego što se to dogodi. Hvala lepo.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, gospodine.

Reč ima ministar Branislav Nedimović.

Izvolite.

BRANISLAV NEDIMOVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Hteo sam nekoliko stvari da kažem, tj. da se osvrnem na prethodna dva izlaganja, koja su u priličnoj meri drugačija jedno od drugog.

Gospodine Čanak, izuzetno sam zahvalan i zadovoljan zbog podrške koju dajete ovim izmenama Zakona o poljoprivrednom zemljištu zato što na ovaj način štitimo najbolje interes građana Srbije, srpskih oranica. Na vaše pitanje zašto to ranije nije bilo doneto... Možemo tu dosta diskutovati. Četiri godine smo imali vremena za ovo. Ono što je važno jeste da u ovom trenutku imamo Predlog zakona sa jasnim ograničavajućim uslovima. Povezao bih to sa raspravom pre vas, u kojoj je navedeno da su pojedine zemlje imale, parafraziraću, neke sedam plus četiri, osam plus tri, potpuno je svejedno. Ali to su one ispregovarale u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju svojevremeno, kada su ga potpisivale. Mi tu privilegiju nismo imali. Ovo je realnost, mi na ovaj način rešavamo probleme i negativno nasleđe koje je nastalo tokom perioda prihvatanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Ono što je činjenica, isto tako, jeste da Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju obuhvata veliki korpus društvenih aktivnosti, široko zahvatanje ima, ne tiče se samo poljoprivrede. Tu je bilo mnogo stvari o kojima je malopre gospodin Čanak govorio, koje su doprinele kvalitetnijem životu građana Srbije. Zašto je ovako u poljoprivredi, ostaje za diskusiju. Činjenica je da nemamo prelazni period. Ovim izmenama Zakona mi pravimo desetogodišnji moratorijum na kupovinu zemlje od strane stranih fizičkih lica što se tiče poljoprivrednog zemljišta u privatnoj svojini.

Ono što je zapažanje koje se ticalo kvaliteta poljoprivrednog zemljišta, pripremamo projekat knjige polja, koji postoji u Zakonu o poljoprivrednom zemljištu i, isto tako, duže rokove za zakup državnog poljoprivrednog zemljišta za one aktere u poljoprivredi Srbije koji svojom poljoprivrednom proizvodnjom, naročito stočarstvom, mogu obogatiti poljoprivredno zemljište i poboljšati njegov kvalitet. To je neophodno. Moramo prekinuti sa jednogodišnjim davanjem

zemljišta u zakup, na koje smo manje-više pritisnuti zbog restitucije i nekih nerešenih imovinskopravnih problema.

Želeo bih na kraju da kažem jednu stvar koja se tiče navodnjavanja i odbrana od poplava. Niste bili danas prepodne kada smo razgovarali na temu navodnjavanja. Otpočeti su projekti navodnjavanja; jedanaest projekata je u ovoj prvoj fazi. To su dvonamenski sistemi – i za odvodnjavanje i za navodnjavanje. Činjenica jeste da u prethodnom periodu zbog nepostojanja sredstava, dugogodišnjeg, dvadeset-trideset godina nije bilo ni građenja kanala, ni održavanja kanalske mreže, to je ono što je problem.

Što se tiče odbrana od poplava, potpuno ste u pravu. Svi uzvodno na našim rekama se štite. Ukoliko dođe vreme, klima učini svoje i dođe do naglog porasta, negde ta voda mora da ode. Ona može na više načina da se izlije. Imali smo sreću u nesreći da se desilo 2014. godine pucanje odbrambenih sistema uzvodno na Savi. S druge strane, ceo sistem zaštite stare Jugoslavije zasnivao se na reci Savi, na Lonjskom polju. Trenutno je u toku projekat prirodne retenzije u Morovićkim šumama kako bi se spasao nizvodno tok reke Save u odnosu na državnu granicu.

Malopre sam o tome govorio – koliko su važni auto-putevi za drumski saobraćaj, toliko su važni navodnjavanje i odbrana od poplava za poljoprivredu i uopšte za zaštitu imovine koja postoji. Jednom kada nešto napravite, ukoliko to ne održavate i prepustite da zavisite isključivo od prirodnih prilika ili neprilika... Nismo mi toliko bogato društvo da možemo isključivo na tome da se branimo, da li će biti nešto ili neće biti, moramo da ulažemo u to. To će biti intencija ovog ministarstva, da maksimalno posveti sebe u narednim godinama ili šestogodišnjem periodu da najmanje 300.000 ha stavimo pod sisteme za navodnjavanje. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Narodni poslanik Nenad Čanak, replika.

NENAD ČANAK: Ja bih samo skrenuo pažnju, gospodine ministre, na jednu stvar. Nemamo sada vremena da ulazimo u detalje.

Spomenuli ste navodnjavanje – to je, naravno, uslov svih uslova poljoprivredne proizvodnje – samo niste spomenuli kojom će se to vodom navodnjavati zato što u uslovima ovakvih, neprečišćenih voda bolje da se ne navodnjava nego da se truje tlo otpadnim vodama koje se neprečišćene puštaju u kanale, kao što znate. Jer, da bi se navodno dodvoravalo stranim investitorima, i ne samo stranim, ima i domaćih koji se potpuno oglašuju o bilo kakve ekološke propise i norme, a niko im ne može ništa, najzad, dolazimo u poziciju da su nam kanali zatrovani i da to jednostavno ne funkcioniše.

Upravo zbog toga ja pokazujem veliku skepsu prema određenim investicijama, velikim investicijama u stočarsku proizvodnju, sa nerešenim

pitanjem otpadnih voda i deponije otpada, jer ako se to ne reši, doći ćemo u poziciju da imamo mnogo više štete nego koristi od takvog tipa investicija.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, gospodine Čanak.

Reč ima ministar Branislav Nedimović.

Izvolite.

BRANISLAV NEDIMOVIĆ: Nisam bio do kraja potpuno precizan. Naravno da prilikom ovih investicija vodimo računa o kvalitetu vode koja će služiti sistemu za navodnjavanje i da su u toku neki projekti kojima će se rešiti sistem prečišćavanja voda.

Ono što moram da primetim, nikad Savu nisam video čistiju nego ovih godina. Iskreno vam kažem, dešavaju se neke stvari koje su potpuno neverovatne. Razlozi za to, možemo ulaziti u njih, ali nije to samo tema.

Pričate o kanalu Dunav–Tisa–Dunav i njegovom zagađivanju usput. U toku su projekti u okviru IPA projekata koji će rešavati ovaj sistem.

Činjenica je da u ovom trenutku, naročito na prostoru Kule i Vrbasa, imamo velike zagađivače. Radi se zajednički projekat, to je bilo u okviru Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine, otpočeli smo. Obezbeđena su sredstva u ovoj godini da se ovaj posao završi, i ne samo za to, nego i za druge projekte za prečišćavanje otpadnih voda.

Ono što moram da primetim jeste da smo imali kod nekih projekata različite situacije – ima ovde i poslanika koji su bili predsednici opština i gradonačelnici – da lokalne samouprave nisu ispunile svoj deo obaveza. Došli smo u situaciju, naročito kod sistema vodosnabdevanja i prečišćavanja otpadnih voda, da uđemo u problem kao država. Država je intervenisala pre nekoliko dana, preuzela obaveze kako bi se ove stvari završile do kraja. A činjenica je da su u to vreme lokalne samouprave ulazile u projekte. Imamo i neke druge stvari koje se tiču prečišćavanja, gde na primer nisu bile rešene linije za mulj. Šta s njima? Imamo tako jedan prečistač otpadnih voda. Sada radimo na tome, ove i sledeće godine te stvari će biti rešene.

PRESEDAVAJUĆI: Gospodine Čanak, smatrate da ste pogrešno protumačeni ili da dopunite pitanje koje ste postavili? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Nenad Čanak.

Izvolite.

NENAD ČANAK: Samo bih vam skrenuo pažnju, gospodine ministre, na sledeću stvar: kada optužujete lokalne samouprave da nešto nisu uradile, setite se da zbog centralizacije kakva je sprovedena u ovoj zemlji lokalne samouprave nemaju para za to.

Došli smo u poziciju da je permanentno siromašenje lokalnih samouprava i svaljivanje na njih krivice za sve što ne valja u ovoj zemlji jedan štetan proces dalje centralizacije, koji će dovesti do potpunog gušenja privrednog

i svakog drugog života van Beograda. Ako će ova vlada tim putem da ide, onda će biti odgovorna za, bukvalno, istrebljenje tri četvrtine stanovništva ove zemlje, koje ne živi u Beogradu.

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima ministar Branislav Nedimović.

Izvolite.

BRANISLAV NEDIMOVIĆ: Samo jedan komentar. Hvala vam na prilici, što ste mi dali da pucam na prazan gol.

Vlada je pre mesec dana, u okviru Ministarstva finansija, opredelila sredstva koja će u stvari kompenzovati ta nedostajuća sredstva lokalnim samoupravama za podršku, za sufinansiranje, naročito projekata koji su vezani za vodosnabdevanje i ekologiju.

Imali smo situaciju sa sistemom za vodosnabdevanje „Morava“, gde je nekoliko lokalnih samouprava ispunilo svoje obaveze, a neke nisu.

I sam sam bio gradonačelnik, učestvovao sam u tim procesima. Kada neke stvari želite da završite, vi ih završite, a ne samo potpišete ugovor i kažete „baš me briga za to“. To je neodgovorno prema sredini u kojoj živite.

Napravljena su sredstva, odvojena u budžetu, za sistem sufinansiranja, da se ne bi lokalne samouprave više opterećivale, da imamo odvojene pare za to. Isto tako, u pokrajinskom budžetu su – neki dan sam razgovarao sa kolegom Mirovićem – obezbeđena sredstva za tu namenu. Sredstva su obezbeđena već u budžetu. Čujem da 31. imaju rebalans budžeta, možete da pogledate.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, gospodine ministre.

Reč ima narodni poslanik Hadži Milorad Stošić.

Izvolite.

HADŽI MILORAD STOŠIĆ: Poštovani predsedavajući, uvaženi ministre sa saradnicima, dame i gospodo narodni poslanici, poštovani građani Srbije, danas govorimo o Predlogu zakona o izmeni i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu i verujem da ćemo konačno u narednom vremenu razgovarati o ovoj temi, a ne o drugim pitanjima.

Mi iz PUPS-a smo s nestrpljenjem očekivali da na dnevni red Skupštine Republike Srbije dođe jedan ovakav predlog zakona kojim će se delimično ispraviti nepromišljeno prihvaćeni zahtevi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Ne mogu da se otmem utisku da je neko razgovarao i pregovarao... Nije bitno ko, nećemo govoriti sada ko je razgovarao i pregovarao. Nije ni prvi ni poslednji put da će neko razgovarati i pregovarati u ime naroda i države, ali, dragi prijatelji, drugovi i drugarice, dame i gospodo, braćo i sestre, za nas iz PUPS-a i građane Srbije je bitno da taj neko uvek mora da vodi računa o državnim interesima i interesima naroda i da mora da vodi računa šta potpisuje. U ovom slučaju nije bilo tako.

Kao što je poznato, Srbija je 2008. godine potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju i jedina je zemlja koja je tokom pregovora o pridruživanju EU prihvatila obavezu da liberalizuje tržište poljoprivrednog zemljišta pre nego što postane punopravna članica. Zakon o potvrđivanju tog sporazuma u članu 63. doslovce kaže u tački 2 – po stupanju na snagu ovog sporazuma Srbija će dopustiti državama članicama EU da stiču svojinu nad nepokretnostima u Srbiji i izjednačiti ih sa građanima Srbije. Sporazum je stupio na snagu 1. septembra 2013. godine. Sporazumom je predviđeno da 2017. godine, 1. septembra, počne primena odredaba ovog sporazuma koje izjednačavaju prava građana Srbije i EU pri kupovini poljoprivrednog zemljišta. Time se otvaraju vrata da stranci kupuju poljoprivredno zemljište bez ikakve kontrole.

Hoćemo li to dopustiti? Svakako, mi iz PUPS-a to nećemo prihvatiti. Kada bismo se mi pitali, ne bismo dozvolili ni pedalj naše zemlje da ide u ruke strancima. Poljoprivredno zemljište je dobro od opšteg interesa za Republiku Srbiju i građane Srbije, koje se koristi za poljoprivrednu proizvodnju i ne može se koristiti u druge svrhe. Zemljište je jedinstven i neobnovljiv resurs države Srbije i kao takvo treba da ostane u posedu države Srbije i njenih građana.

Danas govorimo o Predlogu zakona o izmeni i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu, koji će stranim državljanima ograničiti kupovinu zemljišta, što je za nas u PUPS-u u ovom trenutku prihvatljivo. Ovim predlogom zakona sprečić se potpuna liberalizacija prema poljoprivrednom zemljištu, što je bilo predviđeno Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju. Rešenja koja nudi ovaj zakon su iznuđena i pitam se da li je moglo bolje. Svakako da je moglo.

Gospodine ministre, dajte da ovaj zakon popravimo amandmanima. I mi u PUPS-u, kao vladajuća većina i odgovorni ljudi, prihvaćemo ovaj zakon, mada naš stav i dalje ostaje – ni pedalj zemlje strancima.

Hteo bih da istaknem da ovaj predlog o izmeni i dopuni ovog zakona ima dobrih rešenja, pre svega mislim na novouređeni član 72d, posebno ove četiri tačke kojima se predviđa da je lice koje kupuje zemlju najmanje deset godina stalno nastanjeno u jedinici lokalne samouprave gde želi da kupi zemlju, da obrađuje najmanje tri godine to poljoprivredno zemljište, ima registrovano poljoprivredno domaćinstvo i određenu mehanizaciju za obradu tog zemljišta.

Donekle dobra stana ovog zakona jeste svakako sprečavanje kupovine zemljišta u većim količinama i dozvola da se mogu kupiti samo dva hektara. Dobro je što Republika Srbija ima pravo preče kupovine poljoprivrednog zemljišta u privatnoj svojini. Ovaj stav treba dopuniti time da ne samo Republika Srbija, nego domaća pravna i fizička lica, vlasnici susednih parcela, imaju pravo preče kupovine poljoprivrednog zemljišta u privatnoj svojini koje je predmet pravnog posla iz stava 1. ovog člana.

Mi smo, kao što svi znate, majstori u pronalaženju rupa u zakonu; ne smemo dozvoliti da u ovom predlogu zakona takvih rupa bude. U zakonu stoji: „Državljanin države članice EU poljoprivredno zemljište u privatnoj svojini, polazeći od Sporazuma, može steći pravnim poslom uz naknadu ili bez naknade pod uslovima propisanim ovim zakonom“.

Vi ste danas, gospodine ministre, objašnjavali šta će biti sa pravnim licima koja će biti formirana. I ja se pitam šta će biti sa pravnim licima koja će formirati sutra neko pravno lice, a oni su stranci. Oni će dobiti pravo da kupuju zemljište kao i naša pravna lica.

Ovo su pitanja koja moramo razrešiti i eventualno amandmanom to popraviti, da se pored državljana država članica EU i sva domaća pravna lica gde su vlasnici ili suvlasnici strani državljani isto stave u kontekst uslova koji su predviđeni tačkama od 1) do 4).

Takođe, po ovom pitanju podneo sam jedan amandman i verujem da će taj amandman biti prihvaćen u interesu zaštite naših građana i naših fizičkih i pravnih lica.

S obzirom na to da imamo obavezu da donesemo određeni zakon kojim smo se obavezali da će Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju biti sproveden, smatram da član 4. treba da se izmeni i da zakon bude usvojen odmah sledećeg dana nakon usvajanja.

Partija ujedinjenih penzionera Srbije smatra da je Predlog o izmeni i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu delimično neutralisao pogubne posledice Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju iz 2008. godine, imajući u vidu da su se druge zemlje izborile u pregovorima o pridruživanju za višegodišnju zabranu prodaje zemlje strancima i nakon ulaska u EU. Danas je o tome bilo dosta reči. Samo bih napomenuo, neke zemlje kao što su Slovačka ili Hrvatska izborile su se za višegodišnju zabranu prodaje zemljišta, dok je naš sused, Mađarska, koja bi trebalo da bude primer i nama, Ustavom zabranila prodaju zemlje strancima.

Ovim zakonom rešava se pitanje ispunjavanja obaveza Republike Srbije koje su preuzete na osnovu SSP-a između EU, njihovih članica i Republike Srbije i mi se kao ozbiljna država moramo pridržavati tog sporazuma.

Mi iz PUPS-a bićemo zadovoljni samo ako se ovaj zakon popravi amandmanima, imajući u vidu da 40,5% našeg stanovništva živi u ruralnom području i od poljoprivrede. Mi se sve vreme zalažemo za statusni i materijalni položaj svih socijalno ugroženih kategorija stanovništva, a posebno seoskog stanovništva koje nema uslove za normalan život i rad na selu. Tu mislimo, pre svega, na 210.000 poljoprivrednih penzionera koji primaju penziju od samo 10.000. Sve vas pitam – može li se živeti od penzije od 10.000? Ako tom našem penzioneru poljoprivredniku dovedemo još i kupca, onda svakako možemo

razmišljati kako će to biti. Bilo bi dobro da ta dva hektara koja smo predvideli za prodaju stranim državljanima možemo podeliti ili dati u zakup ili na besplatno korišćenje našim mladim bračnim parovima ili poljoprivrednicima koji žele da obrađuju tu zemlju.

Gospodine ministre, iskoristiću priliku da kažem neke reči koje se tiču PUPS-a i inicijative koju je predložio Milan Krkobabić, verujući da ste vi kao ministar poljoprivrede takođe veoma odgovorni i zainteresovani za funkcionisanje sela i poljoprivrede. Kao što je poznato, predsednik PUPS-a gospodin Milan Krkobabić je sve vreme dok je bio direktor „Pošte Srbije“ – pored toga što je reorganizovao i stabilizovao JP „Pošta Srbije“, ostvario dvostruko i trostruko veću dobit, koja je delimično ušla i u budžet Republike Srbije – posebnu brigu vodio upravo o srpskom selu. Naime, kao direktor Pošte rukovodio se – „52 nedelje u godini, 52 pošte“, pre svega u seoskom području. Na taj način, omogućio je stanovnicima sela da imaju usluge pošte.

Na samom početku svog ministarskog bitisanja pokrenuo je inicijativu „Država Srbija u selima Srbije“, gde je sa lokalnom samoupravom u 55 sela, u 11 gradova i opština, doveo lekara, doveo poštara i doveo opštinskog službenika, koji su pružali usluge seoskom stanovništvu. U tom delu, imajući u vidu da sam bio učesnik tih aktivnosti, video sam veliko zadovoljstvo naših sugrađana na seoskom području, pre svega mladih ljudi.

Kao što je svojevremeno promovisao stav da nema viška radnika nego manjka posla i za četiri godine svog direktorovanja nije otpustio nijednog od 15.000 radnika, sada promoviše stav da svako selo mora da ima šest osnovnih institucija kako bi se stvorili uslovi za normalan život na selu, a to su: škola, ambulanta, zadruga, pošta, dom kulture i crkva. Ovde možemo svi skupa, kao država, kao Parlament, kao Vlada i ministarstva, da pomognemo.

Zbog toga je gospodin Milan Krkobabić posle predsednika Srbije Aleksandra Vučića najviđeniji i najcenjeniji političar u selima Srbije. Ministar Krkobabić, zadužen za ravnomerni regionalni razvoj i rad javnih komunalnih preduzeća u Srbiji, pokrenuo je niz drugih inicijativa, koje je Vlada delimično usvojila i verovatno će u narednom periodu usvojiti u celosti. Što je posebno bitno, pored podrške Vlade Republike Srbije, za te inicijative ministra Krkobabića podršku je dao i predsednik Republike Srbije gospodin Aleksandar Vučić, dala je Srpska akademija nauka i umetnosti, dao je srpski patrijarh, ali i celokupna srpska javnost.

Vlada Srbije usvojila je program obnove srpskog sela. Na taj način možemo vratiti mlade ili zadržati postojeće mlade u tim selima. Jedino na taj način izbeći ćemo sadašnju stvarnost, draga gospodo – u gradovima nema šta da se radi, a u selima nema ko da radi. Teški uslovi za život, udaljenost od gradova,

nedostatak puteva, prodavnica, škola, vrtića, pošta, apoteka, ali i svih drugih pogodnosti koje imaju građani u gradovima usložnjavaju život na selu.

Ne bez razloga, gospodin Risto Kostov u listu „Danas“ piše: „Da seljak postane gospodin: nedosanjani san Zaharija Trnavčevića, u režiji Milana Krkobabića“. Citiraću deo članka gospodina Kostova: „Novo, veoma hrabro i sasvim originalno za modernu Srbiju je što ministar Krkobabić već stvara kroki i udara temelje nove agrarne reforme, koja bi ujedno bila i promocija nove socijalne politike i novih vrednosti na selu. Konkretno, za spas sela, za početak dugog procesa oporavka nudi rešenje koje se teško odbija: da mladim ljudima država ponudi od 20 do 50 hektara državne zemlje na besplatnu obradu i još po deset hiljada evra za svakog zaposlenog u poljoprivrednom gazdinstvu“.

Stvaranje uslova za bolji život na selu i zadržavanje mladih na selu ima važnu bezbednosnu ulogu s obzirom na to da je veliki broj napuštenih sela ili sela sa malim brojem stanovnika u pograničnom području. Zamolio bih vas za malo pažnje. Zemlja i žena se ne ostavljaju; napuštena žena je nezaštićena, napuštena zemlja je nebranjena.

Gospodine ministre, molio bih vas još jednom da u potpunosti podržite inicijative gospodina ministra Krkobabića: pre svega razvoj zadrugarstva kao osnova za bolju i produktivniju poljoprivrednu proizvodnju; ustupanje državnog poljoprivrednog zemljišta mladim bračnim parovima; subvencionisanje radnih mesta u poljoprivrednim gazdinstvima, 10.000 po radnom mestu, po principu subvencionisanja radnih mesta u nekim drugim granama, odnosno pri investicijama nekih stranih i naših investitora; obnova i renoviranje domova kulture; obuka na savremenim računarima. Verujem da ste vi na Vladi... I da su odobrena određena sredstva za sve ove aktivnosti.

Ovih dana imali smo priliku da otvorimo dve nove zadruge. Pre neki dan imali smo konferenciju za novinare sa tim zadrugarima, zadrugama; ti ljudi su prezadovoljni ovom inicijativom. Samo tako možemo zadržati mlade ljude na selu, eventualno vratiti neke koji žele da se bave poljoprivredom. Imamo veliki broj stručnjaka iz poljoprivrednog domena: i agronoma, i poljoprivrednih inženjera, i veterinaru, koji željno očekuju da se angažuju po određenim pitanjima u ovakvim slučajevima.

Za formiranje zadruga, samo bih ponovio i pozivam sve zainteresovane građane Srbije koji žive od poljoprivrede, za novoformiranu zadrugu Ministarstvo ili kabinet ministra Krkobabića daje do 50.000 evra, a za stare zadruge do 100.000 evra, koje treba da obnove poljoprivredu i da eventualno zaposle određeni broj ljudi.

Program razvoja zadrugarstva dobio je punu podršku pre svega akademijaskog Odbora za selo SANU, i to je svakako velika stvar. Mislim da se

oko ovih inicijativa gospodina Milana Krkobabića cela država složila, verujem i opozicija i pozicija. Jedino na taj način možemo uspeti da zadržimo naše mlade.

Milan Krkobabić je stalno na terenu od zasedanja Vlade Republike Srbije u Nišu i donošenja odluke da se jugoistočna Srbija, odnosno ovih pet upravnih okruga: Nišavski, Toplički, Pirotski, Pčinjski i Jablanički, posebno tretira. Gospodin Milan Krkobabić je obavio razgovor i obišao sve okruge, razgovarao sa svim predsednicima opština jugoistočne Srbije, a ima ih 41. Napravili su dogovore da će lokalna samouprava takođe da učestvuje sa svojim programima i kapacitetima i u formiranju zadruga, i u obnovi domova, i u podeli zemljišta, tako da moramo shvatiti da je ovo jedan državni projekat, jedan državni zadatak i kao takvog moramo ga podržati.

Pre neki dan obilazio sam Pčinjski okrug, sela u opštinama Preševo, Bujanovac, Vranje i Vranjska Banja, i mogu vam reći da je slika veoma sumorna: klubovi omladine, zadružni domovi, sve je to veoma sumorno i u lošem stanju. Molim, imajući u vidu da je za obnovu domova kulture u kabinetu ministra Krkobabića odobreno osam miliona evra za naredne tri godine, pozivam ministra kulture gospodina Vladana Vukosavljevića da i on sa svojih pozicija obezbedi određena sredstva kako bi pomogli u obnavljanju tih domova. To je jedan od preduslova da zadržimo mlade.

Obnova i oživljavanje srpskog sela – reći ću još jednu rečenicu – u petak, u Nišu, u skupštinskoj sali imamo tribinu na ovu temu, gde će biti prisutni svi predsednici tri okruga: Pirotskog, Nišavskog i Topličkog. Gospodine ministre, ako imate predstavnika koga možete poslati u Niš, sutra u 12 sati, bilo bi nam zadovoljstvo.

Poslanička grupa PUPS će nakon ove rasprave i rasprave u pojedinostima, nakon poboljšanja kvaliteta ovog zakona kroz usvajanje određenih amandmana koje smo predložili, podržati ovaj zakon. Zahvaljujem na pažnji.

PREDSEDNIK: Reč ima narodni poslanik Vladimir Đurić.

VLADIMIR ĐURIĆ: Poštovane kolege poslanici, gospodine ministre, uvaženi građani Srbije, danas imamo na dnevnom redu još jedan od zakona kojima nas Vlada Srbije spasava od pretnji za koje se medijski svesno raspiruju strahovi kod nas. Danas regulišemo uslove pod kojima ćemo, veoma restriktivno, dozvoliti državljanima EU da steknu pravo vlasništva nad našim poljoprivrednim zemljištem onda kada je prodavac poljoprivrednog zemljišta naš, domaći državljanin, dakle fizičko lice, u jednoj takvoj privatnoj transakciji.

Stav naše poslaničke grupe je da smo pre regulisanja ove problematike na zaštiti našeg poljoprivrednog zemljišta mogli uraditi mnogo toga, a nismo. Naime, mogli smo doneti propise kojima bismo našim poljoprivrednim proizvođačima omogućili da pod povoljnim uslovima kupe državno

poljoprivredno zemljište, da se kroz sistem zadruga ekonomski osnaže, da se konkurentski osnaže i da tako konkurentski osnaženi odgovore na te pretnje od grabeži za našim domaćim poljoprivrednim zemljištem.

U pogledu njihove konkurentske snage i njihovog osnaživanja mogli smo pre toga razbiti otkupljivačke i prerađivačke monopole i karte; mogli smo dosledno primenjivati zakone prema raznoraznim zagađivačima kanalske mreže. O tome je bilo reči od strane prethodnih govornika. Naši građani znaju, oni koji žive pored kanalskih mreža, kako izgledaju ti kanali i znaju ko ih zagađuje.

Nažalost, mi smo doneli odredbe Zakona o poljoprivrednom zemljištu o prvenstvu zakupa 30% zemlje na nivou lokalne samouprave na 30 godina u korist pravnih lica i investitora. To prvenstvo zakupa rešava se po posebnoj uredbi. Ta uredba predviđa formiranje komisije u kojoj su tri ministra; odlučivanje je stavljeno toj petočlanoj komisiji u ruke. Ona donosi odluku o dugoročnom zakupu na 30 godina po raznoraznim opštim i posebnim merilima koja su u toj uredbi definisana. Ta komisija procenjuje koja je investicija više opravdana od neke druge, pri čemu nema definisanih brojevanih kriterijuma za jedan ovako širok pojam kao što je ocena opravdanosti. Tu imamo jedno diskreciono odlučivanje na osnovu nekih nejasnih i nepoznatih kriterijuma.

Mi ćemo dati u dugoročni zakup poljoprivredno zemljište po pravu prvenstva zakupa na 30 godina i po određenim posebnim merilima kojima će se rukovoditi ministri u komisiji kada budu odlučivali o tome, a istovremeno nemamo definisano koliko u ukupnom skoru vredi to što je neki investitor visoko rangiran po referencama, ali je npr. tek treći po broju novootvorenih radnih mesta koja će ta investicija doneti. Dakle, imamo pobrojane kriterijume, bez njihovog pondera, bez njihove težine, koliko nam oni zapravo vrede.

Onda, recimo, kažemo – daćemo poljoprivredno zemljište tamo gde je veliki doprinos investicije, pa sada citiram: „na poboljšanju konkurentnosti i na obezbeđivanju stabilnog dohotka i postojanog okruženja na domaćem tržištu“. Na koji način će iko dokazati da neka investicija više doprinosi obezbeđivanju stabilnog dohotka na domaćem tržištu nego neka druga? Ministri iz komisije sada mogu nama postaviti pitanje – na koje ćete vi načine dokazati da neće? Legitimno je pitanje.

Zašto ovo govorim? Zato što pričamo o zakonu kojim branimo naše poljoprivredno zemljište od grabeži, navodno, a istovremeno ovakvim kriterijumima dajemo do 30% zemlje na nivou lokalne samouprave pravnim licima sa investicionim planovima na period od 30 godina. Trideset godina je zaista nekome i životni vek, 30 godina je ozbiljno dug ekonomski ciklus za nekoga, pogotovo za domaćeg poljoprivrednika koji je uzeo kredite da kupi mehanizaciju pa mu je uskraćena mogućnost da kroz javno nadmetanje dođe do

tog poljoprivrednog zemljišta koje je ranije zakupljivao i zbog koga je i uzeo kredite za mehanizaciju. Ostaće mu krediti, izgubiće zemlju.

To što se na javni poziv za prvenstvo zakupa može javiti bilo ko postupak ne čini transparentnim. Javljanje na javni poziv je samo početak postupka, postupak se završava dodeljivanjem pogodnosti dugoročnog zakupa po pravu prvenstva na period od 30 godina tek kada se potpiše ugovor, tada je postupak okončan. Čak i tada postoje još neke obaveze koje slede po ugovoru. Dakle, samo objavljivanje javnog poziva i mogućnost da se svako na njega javi postupak ne čini transparentnim.

Posebno je interesantno kako je problematika prvenstva zakupa tretirana u izveštaju Ministarstva poljoprivrede za prvi kvartal ove godine u delu koji je dala Uprava za poljoprivredno zemljište. Iz tog izveštaja zapravo, kao da se radi o upravi za upravljanje dokumentima, mi ne vidimo kako država gazduje poljoprivrednim zemljištem, koliko je povećan prihod po osnovu zakupa, po kom osnovu: po prvenstvu, po prečem zakupu, po stočarskoj proizvodnji, po javnom nadmetanju, po ovom, po onom. Dakle, imamo izveštaj u kom se nabrajaju brojevi dokumenata po vrstama – obrađeno je toliko i toliko ugovora, toliko i toliko godišnjih programa i planova itd. To je kao uprava za dokumentaciono upravljanje.

Nadalje, pre svih ovih odredaba kojima regulišemo pravo državljana EU nismo rešili navodnjavanje, nismo obezbedili da naše poljoprivredno zemljište dobaci što veću ekonomsku vrednost, bez obzira na klimatske uslove. Za poljoprivredu smo budžetirali svega 2,47% ukupnih budžetskih rashoda i izdataka; 2,47%, ako se uzme član 8. Zakona o budžetu i famozni eksel od 8.000 redova, 43 milijarde dinara u odnosu na 1.916 milijardi dinara, dakle kada se to stavi u odnos, rekao bih da je poljoprivreda budžetski zakinjuta Zakonom o budžetu, jer ona nosi 10–12% našeg BDP-a, zavisno od godine. Očekivao bih od ministra poljoprivrede da se izbori da učešće poljoprivrede u budžetu bude što veće.

Tim istim Zakonom o budžetu predvideli smo samo 68.000.000 dinara za izgradnju sistema za navodnjavanje po osnovu Zakona o potvrđivanju Ugovora o zajmu između Vlade Republike Srbije i Fonda za razvoj Abu Dabija. Dakle, po famoznom sporazumu sa Fondom za razvoj Abu Dabija samo 68.000.000 sam uspeo da pronađem u Zakonu o budžetu na ime finansiranja projekata navodnjavanja. I, opet, u izveštaju Ministarstva za prvi kvartal nisam pronašao informaciju o tome kako taj projekat napreduje.

Vi jeste pokazivali slike određenih investicija za navodnjavanje. To su, kako ste rekli, slike „Al Ravafeda“. Moram da kažem, „Al Ravafedov“ završni račun za 2016. godinu na APR-u još uvek nije objavljen, nema ga, nedostupan je. U 2015. „Al Ravafed“ je imao 217.000.000 dinara gubitka, na APR-u objavljeno.

O realizaciji projekta za navodnjavanje sa Fondom za razvoj Abu Dabija u izveštaju Ministarstva za prvi kvartal nisam našao ništa.

Zakonom o budžetu su predviđeni, dakle zakonom su propisani ciljevi, i vrlo su eksplicitni: da će se formirati jedinica za implementaciju projekta, da će se projektom upravljati u skladu sa dobrom inženjerskom i finansijskom praksom, da će se primenjivati principi međunarodnog javnog nadmetanja, da će se izgradnja ugovarati sa lokalnim nadležnim vodoprivrednim preduzećima i, vrlo eksplicitno, da će biti izgrađeno 80 pumpnih stanica, 14% kanala izgrađeno, rekonstruisano, 92% projektovanih radova realizovano.

To su ciljevi propisani Zakonom o budžetu. Možda je sve to realizovano, ali voleo bih da kao narodni poslanik i svi mi ovde, kolege, imamo to napisano u izveštaju, da taj izveštaj bude dostupan javnosti. Voleo bih da imate samo marketinški problem, kako bih rekao, odnosno da to nije navedeno u izveštaju. Nadam se da je samo to u pitanju.

Druga stvar, nismo zaštitili naše poljoprivredno zemljište od grada, ili jesmo, ali bih voleo da dobijem kontrainformacije o tome. Naime, Zakon o odbrani od grada u članu 15. propisuje da društva za osiguranje 10% premije koju ugovore na ime osiguranja useva treba da izdvoje u korist prihoda budžeta Republike Srbije na ime protivgradnih mera zaštite. To je doprinos Garantnom fondu Udruženja osiguravača i bilo bi korisno čuti kako se tim sredstvima raspolaže i šta je konkretno od tog novca investirano u odbranu od grada, jer ne radi se o malom novcu.

Ako se uzme podatak o tome koliko je osiguranja useva ugovoreno u 2016. godini, sa sajta Narodne banke Srbije, 10% od toga je oko 2,3 miliona evra. Sama kompanija „Dunav osiguranje“ u napomenama uz svoj završni račun navodi da su oni izdvojili u ove svrhe 53.000.000 dinara. Dakle, govorimo o 2,3 miliona evra koji su prikupljeni za odbranu od grada. Pre nekoliko dana smo imali katastrofalnu situaciju u Gornjem Milanovcu, gde je sve bilo belo, pokriveno ledom.

Što se tiče samog zakonskog rešenja, ustavni osnov koji je predlagač naveo, pozvao se na član 97. tačke 9. i 12, dakle održivi razvoj, „Republika Srbija uređuje i obezbeđuje održivi razvoj, sistem zaštite i unapređenja životne sredine, zaštitu i unapređivanje biljnog i životinjskog sveta; razvoj Republike, politiku i mere za podsticanje ravnomernog razvoja“, kao ustavni osnov mogla se navesti i tačka 7. koja propisuje da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje „svojinske i obligacione odnose i zaštitu svih oblika svojine“.

Zakonom o poljoprivrednom zemljištu ono je, u skladu sa članom 1, proglašeno za dobro od opšteg interesa. Ustav takođe reguliše postupanje sa dobrima od opšteg interesa i to je takođe nešto što je trebalo u obrazloženju zakona biti navedeno kao ustavni osnov, da vidimo imamo li ga ili nemamo,

možemo li dozvoliti strancima, državljanima EU, da kupuju zemlju ili ne. Kada je reč o dobrima od opšteg interesa, a poljoprivredno zemljište je jedno od njih, Ustav propisuje da stranci mogu steći pravo koncesije nad prirodnim bogatstvima i dobrima od opšteg interesa, kao i druga prava predviđena zakonom. Dakle, po Ustavu, strana fizička lica mogu sticati pravo svojine nad dobrima od opšteg interesa.

Relevantan je, takođe, član 88. Ustava koji kaže da je korišćenje i raspolaganje poljoprivrednim zemljištem slobodno i da se zakonom mogu ograničiti oblici korišćenja i raspolaganja, tako da ostaje nejasno zašto Vlada nije kompletan ovaj ustavni osnov navela, jer se radi o osetljivoj problematici. Dakle, pretnja je da će naše poljoprivredno zemljište biti razgrabljeno u jednoj sveopštoj kupovini od strane stranaca, koji samo čekaju na granici da 1. jula dođu, kao da ne znamo da su oni sve ove godine bili tu, u formi pravnih lica sa inostranim kapitalom, koja nisu kupila baš malo poljoprivrednog zemljišta.

Iskreno rečeno, postavio bih i pitanje same odredbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju koja je navedena kao osnov i kao naša obaveza iz koje proističe ova odredba zakona. Prevod odredbe člana 63. stav 2, koja stoji na sajtu Privredne komore Srbije, Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju kaže: „U periodu od četiri godine od stupanja na snagu ovog sporazuma Srbija će postepeno usklađivati svoje zakonodavstvo koje se odnosi na sticanje svojine nad nepokretnostima u Srbiji, kako bi državljanima članica EU osigurala isti tretman kao i svojim državljanima.“ U periodu od četiri godine od stupanja na snagu ćemo osigurati isti tretman. S druge strane, predlagač kaže: „U periodu od četiri naredne godine od stupanja na snagu“, citiram, „a taj period ističe 1. septembra ove godine, trebalo je da postepeno usklađujemo naše zakonodavstvo kako bismo državljanima EU osigurali isti tretman“.

Dakle, ako pročitamo ono što je Vlada u obrazloženju napisala i ako pročitamo prevod odredbe Sporazuma sa sajta Privredne komore, nejasno je da li treba 1. 9. da obezbedimo državljanima EU isti tretman ili 1. 9. treba da počnemo da usklađujemo zakon kako bismo im isti tretman, jednog dana, u postupku usklađivanja konačno obezbedili.

Kakvo god da je tumačenje, mi ćemo svakako ovim zakonskim rešenjem iskoračiti čak i ispred nekih aktuelnih punopravnih članica EU.

Mi smo svakako proevropska stranka, ali smatramo da se evropske vrednosti najpre mere u vladavini prava, u temeljenom pregovaranju i čvrstoj borbi za zaštitu sopstvenih interesa, a onda, nakon toga, u doslednom sprovođenju ugovorenog. Ovo kako je napisano u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, kad se pročita prevod i kad se pročita obrazloženje Vlade, zaista ostaje nejasno. Znae kako, propise pišu pravници, ali njih treba da sprovode i

obični građani, privrednici koji su ekonomisti, inženjeri, koji nisu pravnici. Ako su oni nejasno napisani, onda mi kao zakonodavci nismo dobro uradili posao.

Kakvo god da je tumačenje, mi ćemo, recimo, iskoračiti ispred Mađarske, koja je ovde više puta danas spominjana i koja je Ustavom zabranila strancima da kupuju zemlju, ali uredno daje kreditnu podršku svojim novim državljanima koji dolaze iz Vojvodine da kupuju zemlju u Vojvodini; taj problem nema.

S druge strane, interesantniji primer nam je Republika Hrvatska, koja je punopravni član EU i koja je sticanje vlasništva nad poljoprivrednim zemljištem onemogućila ne samo nama koji nismo u EU, nego i strancima koji jesu državljani EU. Mi ćemo na ovaj način naše građane dovesti u neravnotežan položaj, jer će hrvatski državljani, pod nekim (slažem se, vrlo restriktivnim) uslovima, poljoprivredno zemljište moći kupiti u Srbiji, a da srpski državljani to u Hrvatskoj neće moći uraditi ni kada mi postanemo punopravni član EU, a ne može ni do tada. Dakle, to je nešto što nismo dobro izvagali.

Da ne ulazim sad u to da li je to zato što je Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju loše ispregovaran ili nije. Dosta međunarodnih sporazuma je loše ispregovrano. Mogli smo zaštitu od grada i sisteme za navodnjavanje finansirati od rudne rente, po energetskom sporazumu po kom je NIS oslobođen tržišne vrednosti rudne rente, mogli smo. Mogli smo puno toga uraditi, ali nismo. Prosto, nekako taj budžet, to je kao Alajbegova slama, puni se ovako i onako, ali se krčmi na sve strane. Nemamo strateško promišljanje i nismo konzistentni u upravljanju javnim interesom i javnim sredstvima.

Još jedna stvar koja je, po meni, nezgrapna: Zakon o poljoprivrednom zemljištu u pogledu otuđivanja poljoprivrednog zemljišta reguliše samo jedan specifičan deo prometa te vrste nekretnina, da se tako izrazim – situaciju kada je prodavac država, a kupac domaće fizičko lice. To je ono što Zakon o poljoprivrednom zemljištu reguliše. Mi smo sada u tom zakonu i u tom njegovom delu koji reguliše samo to dodali samo još jedan član zakona koji reguliše još jednu podvrstu prometa poljoprivrednog zemljišta: između domaćeg fizičkog lica i državljanina EU, fizičkog lica, pri čemu smo naslov promenili tako da prejudicira kao da ćemo time promet poljoprivrednog zemljišta potpuno regulisati.

Promet poljoprivrednog zemljišta nije regulisan samo Zakonom o poljoprivrednom zemljištu. Regulisan je i Zakonom o obligacionim odnosima, ako hoćete, regulisan je i Zakonom o prometu nekretnina, regulisan je i Zakonom o osnovama svojinskopravnih odnosa, u kom je, uzgred budi rečeno, za prava stranih državljanina da stiču svojinu nad nekretninama predviđeno načelo uzajamnosti. Zašto nismo u predlogu ovog zakonskog rešenja takođe predvideli načelo uzajamnosti?

Vraćam se na primer Republike Hrvatske. Dakle, pravo sticanja svojine nad poljoprivrednim zemljištem nije jednako regulisano ni u svim zemljama članicama EU. Mi uz uslove za sticanje vlasništva nad našim poljoprivrednim zemljištem dajemo državljanima EU, koliko god da su restriktivni, biće neki uslovi, pri čemu... Doći će nam neko iz Hrvatske, u kojoj mi nikako ne možemo kupiti ništa, doći će nam neko iz Mađarske, u kojoj mi nikako ne možemo kupiti ništa. Dakle, načelo uzajamnosti je, po meni, stvar koja ovde ozbiljno izostaje. Mi ćemo pokušati amandmanom to da uradimo.

Konačno, poruka naše poslaničke grupe za ovaj deo načelne rasprave je – nije pretnja Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, nije naše poljoprivredno zemljište nešto na šta će inostrani državljani navaliti, nije ono ni jeftino, nije ni investiciona klima kod nas naročita, pa da će svi da trče ovamo, ali, ponavljamo, nismo dobro ispregovarali Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, mogli smo bolje. Naši izabrani predstavnici nisu adekvatno štitili javni interes i interes građana ove zemlje. Ovo je sada – daj da se uradi šta se uraditi mora, da se spase šta se spasti može.

Toliko za sada od naše poslaničke grupe. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala lepo.

Reč ima ministar.

Izvolite.

BRANISLAV NEDIMOVIĆ: Zahvaljujem, gospođu predsedavajuća.

Poštovane kolege narodni poslanici, želim ukratko da dam par komentara na prethodno izlaganje. Jedino u čemu bih se složio jeste ovo na kraju, a to je da mi sad lečimo posledice lošeg pregovaranja o SSP-u u pogledu liberalizacije trgovine poljoprivrednim zemljištem. To je činjenica i ovo je, u stvari, lek koji imamo u ovom trenutku.

Povezaću to ukratko sa onom pričom koju ste potencirali, vezano za tretman. Tretman i uslovi nisu isto, to treba jasno staviti do znanja. Vi ste u vašem izlaganju još neke stvari pokušali da povezujete, ali ono što je činjenica jeste da mi na ovaj način, regulišući... Radi se o međunarodnom sporazumu između Evropske unije s jedne strane i Republike Srbije s druge strane; sveobuhvatno se posmatra Evropska unija, ne svaka njena članica pojedinačno. To je, kada je reč o fizičkim licima, ovde regulisano, dati su posebni uslovi i maksimalno smo zaštitili srpski interes, koliko god smo mogli, u skladu sa ovako ispregovaranim Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju.

Jedna stvar koju ste pominjali malopre vezana je za investicije i transparentnost postupka davanja poljoprivrednog zemljišta na 30 godina. Moram samo jednu stvar reći, tu se ne radi o investicijama u primarnu poljoprivrednu proizvodnju, nego o onome što na svom kraju ima tzv. *food processing*, odnosno prerađivačku industriju. Postupak je apsolutno

transparentan, od svog početka, sa donošenjem zakona, uredbe, javnog poziva, celog postupka obaveštavanja i zaključenja ugovora. U toku današnje rasprave pričao sam o tome koji su rezultati ovog postupka. Ne znam da li ste bili tu, žao mi je ako niste čuli. U svakom slučaju, u izveštaju koji će biti predat nadležnom odboru biće ti rezultati.

Isto kao za sisteme za navodnjavanje koji se finansiraju iz Abu Dabi fonda; ove godine će biti iskorišćen kapacitet oko petnaest-šesnaest miliona evra od ukupnog kapaciteta koji nam stoji od tog kredita. Jedanaest projekata će biti realizovano na taj način. Tu nema nikakve dileme i niko ništa ne krije, sve će biti transparentno. Isto kao što je bio i ovaj postupak. Ja sam u decembru ovde slušao priče da će sve biti po sistemu dogovaranja – nema nikakvih javnih poziva, svako tu radi šta hoće. Dokazali smo da radimo potpuno transparentno i nema tu nikakve dileme. Hvala vam.

PREDSIEDNIK: Hvala.

Reč ima Vladimir Đurić.

Izvolite.

VLADIMIR ĐURIĆ: Hvala.

Zahvaljujem se na odgovoru. Slažem se sa vašom konstatacijom da nameravate da sprovedete postupak prvenstva zakupa transparentno, ali uredba kojom je on regulisan je, kako bih rekao, donošenje odluka na osnovu neprecizno definisanih kriterijuma. Kako ćete vrednovati projekat koji vam je prvorangiran po broju zaposlenih, a trećerangiran, ako uopšte uspete da rangirate kriterijum, po doprinosu ekonomskom razvoju lokalne zajednice? Kako ćete uopšte kvantifikovati? Šta ćete reći, da ovaj projekat tri kile doprinosi ekonomskom razvoju lokalne zajednice, a ovaj dve i po? Pa onda ćete reći – ako si drugoplasiran po ovom kriterijumu, a prvoplasiran po ovom, onda si generalno prvoplasiran, ili kako?

Temeljno sam čitao uredbu, meni zaista nije jasno kako ćete te tako rastegljivo definisane kriterijume, koji su potpuno kvalitativni, bez ijedne brojke za rangiranje, sprovesti? Jako bih voleo da vidim tu rang-listu. Apelujem da to bude sastavni deo narednog izveštaja Ministarstva poljoprivrede. Jer, znate šta, odredbe u kojima se odluke donose bez kvantitativno opredeljenih i precizno definisanih kriterijuma, duboko su koruptivne. Ne želim bilo koga ovde da optužim za korupciju, ali znate kako kaže poslovice – prilika čini... Da ne rizikujem sad povredu Poslovnika. Hvala.

PREDSIEDNIK: Reč ima Branislav Nedimović.

BRANISLAV NEDIMOVIĆ: Samo kratka opaska na ovo: ne samo da će vam biti dostupan izveštaj u pogledu predmeta koji su odobreni, odnosno nisu odobreni, nego na uvid možete dobiti kompletnu dokumentaciju o svakom predmetu. Analiza svakog projekta...

Samo ću podsetiti, konkuriše se za prostor jedne lokalne samouprave; ukoliko postoje dva projekta koja su na istom prostoru, oni mogu biti kvantifikovani na taj način o kome vi pričate. Imate mogućnost uvida i svakom će to biti dostupno. Isto smo rekli ljudima iz Mreže za restituciju. Nemamo mi šta da krijemo u ovom. Nama je cilj jedan, a to je da dobijemo što više projekata u oblasti prerađivačke industrije i da po jednom hektaru imamo što veću vrednost investicija. Samo to. Biće to u izveštaju, ne treba nijednog trenutka da sumnjate. Ovaj drugi deo ne bih ni komentarisao.

PREDSEDNIK: Reč ima Snežana Bogosavljević Bošković.

SNEŽANA BOGOSAVLJEVIĆ BOŠKOVIĆ: Poštovana predsednice, gospodine ministre sa saradnicima, poštovani poslanici, dame i gospodo, poštovani građani Srbije, tema parlamentarne debate ovog skupštinskog zasedanja izuzetno je važna. Mogli bismo reći da je u samom vrhu prioriternih i visokoosetljivih tema svakog ozbiljnog i odgovornog društva. To je razumljivo, jer poljoprivredno zemljište je dobro od opšteg interesa, ograničen i neobnovljiv prirodni resurs, resurs koji smo nasledili od naših predaka i resurs koji smo pozajmili od naših potomaka.

Poljoprivredno zemljište je osnov srpske poljoprivrede, poljoprivrede koja je decenijama žila kucavica srpske ekonomije i sastavni deo socijalne politike, garant socijalnog mira, sigurnosti i egzistencije velikog dela našeg stanovništva. Tako je bilo nekada, tako je i danas. Danas oko 19% od ukupno zaposlenih u Srbiji, dakle svaki peti, radi u poljoprivredi.

Doprinos poljoprivrede srpskoj ekonomiji i dalje je veliki. Navešću samo neke od pokazatelja: vrednosni udeo poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u ukupnom BDP-u naše zemlje prosečno je oko 10%; prošle godine bio je gotovo oko 15%. U ukupnom izvozu poljoprivredni i prehrambeni proizvodi učestvuju sa oko 22%. Uz to, naša poljoprivreda je jedina grana privrede u Srbiji koja godinama beleži suficit u spoljnotrgovinskoj razmeni, i on iz godine u godinu ima rast. Primera radi, suficit u spoljnotrgovinskoj razmeni poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima 2014. godine bio je nešto veći od milijardu evra, 2015. godine bio je 1.200 milijardi evra, a prošle, 2016. godine rekordnih 1.600 milijardi evra.

Kada se ovim pokazateljima doda i podatak da je ukupna vrednost proizvodnje srpskog agrara 2016. godine bila veća od pet milijardi evra, jasno je da je srpska poljoprivreda na dobrom putu i da će i ubuduće, uz naporan rad i još veća ulaganja, u skladu sa ciljevima i pravcima razvoja sadržanim u strategiji koju smo usvojili 2014. godine, beležiti sve bolje i bolje rezultate.

Poljoprivredno zemljište je naše prirodno bogatstvo, ogroman resurs za razvoj poljoprivrede, ali i sveukupan ekonomski prosperitet države Srbije. Republika Srbija raspolaže sa oko pet miliona hektara poljoprivrednog zemljišta,

od čega oko 3,5 miliona hektara jesu oranice i bašte, voćnjaci i vinogradi, a oko 1,5 miliona hektara livade i pašnjaci.

U pogledu vlasničke strukture, oko 20% raspoloživog poljoprivrednog zemljišta ili oko milion hektara je u javnoj, tj. državnoj svojini, od čega je oko 830.000 hektara, prema podacima Republičkog geodetskog zavoda, zemljište koje je identifikovano u vidu katastarskih parcela, dok je oko 200.000 hektara zemljište koje se još uvek vodi kao društveno, zadružno, zemljište mešovite svojine i slično. Preostalih 80% ili gotovo četiri miliona hektara je u privatnoj svojini, tj. u privatnom vlasništvu fizičkih i pravnih lica.

Zakonska regulativa vezana za zemljišnu politiku do sada odnosila se pretežno na poljoprivredno zemljište u državnom vlasništvu. Tako je, na primer, 2015. godine usvojen zakon kojim se pravno regulišu pitanja zaštite, uređenja i korišćenja isključivo poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu. Novim predlogom zakona iz 2015. godine praktično se dopunjuje pravnim uređenjem nekih pitanja koja se tiču prodaje poljoprivrednog zemljišta, i to sada isključivo poljoprivrednog zemljišta u privatnoj svojini.

Osim toga, želim da istaknem da je bilo mnogo razloga zbog kojih je Vlada Republike Srbije 2015. godine, na predlog Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine, Narodnoj skupštini predložila zakon kao pravni okvir za uvođenje reda u praksu korišćenja državnog poljoprivrednog zemljišta. Podsetiću vas samo na neke razloge, a to su bili: neracionalno korišćenje ovog prirodnog resursa, tj. mali udeo legalno izdatog zemljišta u zakup i veliki deo u takozvanoj sivoj zoni; velike nepravilnosti, neažurnost, zloupotrebe u korišćenju državnog poljoprivrednog zemljišta i, kao posledica svega toga, ogromni ekonomski gubici i za državu i za poljoprivredu. Procenjena šteta tada iznosila je desetine i desetine miliona evra na godišnjem nivou i direktno se odražavala na manja izdvajanja za poljoprivredu kako iz republičkog, tako iz pokrajinskog i budžeta lokalnih samouprava.

Iako su od donošenja tog zakona prošle tek nepune dve godine, pozitivni efekti njegove primene su vidljivi: danas su gotovo sve lokalne samouprave ažurne u donošenju godišnjih programa zaštite, uređenja i korišćenja državnog poljoprivrednog zemljišta; poštuju se rokovi, procedure javnog nadmetanja za izdavanje ovog zemljišta u zakup. Mali poljoprivrednici ravnopravno sa velikima učestvuju na licitacijama i sada imaju mnogo veće mogućnosti da zakupe državno poljoprivredno zemljište nego što je to ranije bilo. Uz to, značajno su povećani prihodi od zakupnina, pa su, zahvaljujući u velikoj meri i tome, već za 2017. godinu mogla da se opredele veća sredstva iz republičkog za agrarni budžet.

Osim navedenog, zakon iz 2015. godine veoma precizno i jasno isključuje svaku mogućnost da stranac kupi poljoprivredno zemljište koje je u

državnom vlasništvu. Sva pravna rešenja iz ovog zakona, a samo na neka od njih sam se osvrnula, zadržana su i u novom predlogu zakona nisu menjana.

Razlozi za nove izmene i dopune Zakona o poljoprivrednom zemljištu o kojima danas diskutujemo, kao što je to detaljno obrazloženo u Predlogu zakona, proizilaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, koji je Srbija potpisala sa državama članicama EU 2008. godine. Potpisivanjem ovog sporazuma Srbija je preuzela, između ostalog, obavezu da od 1. septembra 2017. godine omogućiti građanima EU kupovinu poljoprivrednog zemljišta u Srbiji pod istim uslovima kao i srpskim državljanima. Nema sumnje, ovaj deo Sporazuma izuzetno je loše ispregovaran. Danas žalimo što tadašnji pregovarači nisu sa mnogo više mudrosti i odgovornosti za naše poljoprivredno zemljište dogovorili liberalizaciju trgovine onda kada Srbija postane punopravna članica EU, onako kako su to činile i druge zemlje u procesu pridruživanja.

Umesto toga, potpisivanjem Sporazuma precizirani su rokovi za njegovo sprovođenje. Tako su nam oni koji su neodgovorno pregovarali i potpisali Sporazum, ne mareći za prirodna dobra i resurse, uskratili mogućnost zaštite dostojanstva i ponosa, jer bićemo prva zemlja koja je pre sticanja punopravnog članstva u EU uopšte razmatrala pitanja prodaje poljoprivrednog zemljišta stranim državljanima.

Naravno, opravdano se postavlja pitanje da li smo mogli da izmenimo Sporazum nakon njegove ratifikacije, a poslednja ratifikacija je bila 2013. godine, i na taj način odložimo donošenje ovog zakona. Naravno, mislim na deo koji se tiče poljoprivrednog zemljišta. Nažalost, za izmene Sporazuma, uz eventualno prihvatanje, u tom smislu, pregovora od strane EU, bila je potrebna saglasnost i ponovna ratifikacija od svih 28 država članica Unije. Jasno je da su zbog ovakvih procedura Evropske unije naše mogućnosti da izdejtstvujemo bilo kakve izmene bile minimalne.

Ipak, uprkos tome, nadležne institucije prethodnih nekoliko godina činile su niz napora da se 1. septembar 2017. godine kao rok odloži. Tako je, recimo, Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine 2015. godine, kada sam ja bila na čelu tog ministarstva, uradilo detaljnu analizu preuzetih obaveza Srbije u pogledu liberalizacije trgovine poljoprivrednim zemljištem i, s tim u vezi, detaljnu analizu potencijalnih problema i rizika institucionalnog i zakonodavnog usklađivanja sa odredbama iz Sporazuma. Osim toga, Ministarstvo je pripremlilo i uporedan prikaz različitih zakonskih rešenja kao primera dobre prakse iz zemalja koje su uspele da sačuvaju svoje poljoprivredno zemljište u državnom vlasništvu ili u vlasništvu svojih građana.

Sve to poslužilo nam je kao dobra argumentacija da sporna pitanja trgovine poljoprivrednim zemljištem pokrenemo na Pregovaračkoj grupi 4, koja se bavi pitanjima slobode kretanja kapitala. Zbog iznetih argumenata od strane

predstavnik našeg ministarstva Pregovaračka grupa 4 je za stručnu i nezavisnu ekspertizu angažovala stručnjake dva naša naučna instituta, Instituta ekonomskih nauka i Instituta za ekonomiku poljoprivrede. Verujem da su njihove analize, mišljenja i preporuke koristile sadašnjem ministru i njegovim saradnicima u pripremi predloga ovog zakona.

Dakle, jasno je, Vlada, suočena sa preuzetom međunarodnom obavezom Srbije, rokovima ali i obavezom da zaštiti domaće nacionalne interese, u ovom slučaju da poljoprivredno zemljište ostane u najvećoj mogućoj meri u vlasništvu naših građana i srpskih domaćina, predložila je zakon o kome danas raspravljamo.

Predloženim zakonom pravno se regulišu uslovi pod kojima fizička lica državljanima zemalja EU mogu steći vlasništvo nad poljoprivrednim zemljištem u Srbiji koje je sada u privatnoj svojini naših građana. Propisani uslovi su strogi i za sve one koji budu zainteresovani za kupovinu zemljišta po ovom zakonu biće teško da ih ispune. Uz njih, predloženim zakonom predviđa se i pravo preče kupovine poljoprivrednog zemljišta od strane države Srbije. Predlaže se i formiranje posebne komisije, vladine komisije, koja će se baviti realizacijom ovog prava.

Mi poslanici SPS-a smatramo da je pravo prvenstva kupovine poljoprivrednog zemljišta od strane države Srbije dobro i važno rešenje da se zaštite domaći nacionalni interesi kada je reč o poljoprivrednom zemljištu, jer podržavamo sve mere koje će doprineti da naše poljoprivredno zemljište ostane u vlasništvu naših građana i u vlasništvu srpskih domaćina.

Kao dopunu ovom rešenju predlažemo da Vlada, država formira poseban fond koji će biti isključivo za namenu kupovine poljoprivrednog zemljišta koje bi eventualno naša fizička lica ponudila na prodaju bilo kom stranom državljaninu. Smatramo da ovaj fond može da bude finansiran ne samo iz sredstava budžeta već i iz donacija, poklona i raznih drugih izvora. Sredstvima fonda i korišćenjem prava preče kupovine od strane države Srbije poljoprivredno zemljište bi se sačuvalo, jer bi država poljoprivredno zemljište ponuđeno za prodaju kupovala i ono bi postalo državni resurs.

Naš predlog je da ovako kupljeno poljoprivredno zemljište, koje bi bilo u državnoj svojini, država ponudi na korišćenje, bez naknade, mladim poljoprivrednicima koji žele da ostanu na selu, da uvećaju posed i svoju poljoprivrednu proizvodnju.

Takođe, Poslanička grupa SPS ima još jedan predlog za dopunu zakona, i to u formi amandmana. Naime, smatramo da zakon treba dopuniti odredbom kojom se zabranjuje prodaja poljoprivrednog zemljišta u graničnom pojasu od deset kilometara. Smatramo da bi to bilo izuzetno važna mera bezbednosti i zaštite državnih interesa, zaštite državne granice.

Inače, ovakva zaštitna mera je propisana još uvek važećim Zakonom o poljoprivrednom zemljištu i odnosi se na državno poljoprivredno zemljište i naše građane. Analogno tome, logično je da isto ograničenje, odnosno ista zabrana važi i za poljoprivredno zemljište koje je u privatnoj svojini i koje eventualno može biti predmet prodaje fizičkim licima državljanima zemalja EU.

Verujemo da ovi naši predlozi mogu doprineti poboljšanju kvaliteta zakona, da će ih Vlada ozbiljno razmotriti i naravno da očekujemo da budu prihvaćeni.

Zbog svega navedenog Poslanička grupa SPS će podržati predložene izmene i dopune Zakona o poljoprivrednom zemljištu.

Zahvaljujem na pažnji.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Vladimir Orlić.

VLADIMIR ORLIĆ: Hvala lepo.

Dame i gospodo narodni poslanici, Poslanička grupa SNS podržava predložene izmene i dopune Zakona o poljoprivrednom zemljištu. To smo u toku današnje rasprave već istakli i koristim priliku da to kažem ponovo. Podržavamo predlog zato što ovim predlogom na zaista odličan način postizemo dve dobre stvari istovremeno. Tu nema nikakvih dilema i nema nikakvog biranja između ovoga i onoga i jedne ili druge stvari; mi zaista i jedno i drugo dobro i korisno za ovu državu i za njene građane postizemo u isto vreme.

Prva stvar, ispunjavamo svoju međunarodnu obavezu (pričalo se o tome danas dosta, a biće priče i narednih dana sigurno), koja proističe iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne, te Republike Srbije, s druge strane. Odgovorno ponašanje države podrazumeva poštovanje tih međunarodnih obaveza, upravo suprotno od onoga što su nam snažno sugerisali mnogi sa suprotne strane sale i mnogi koji nisu ni u sali ni u zemlji. Dobro, bio je avgust mesec i provodilo se, što se kaže, od Briona do Libana.

Neki su, čujem, i dalje tamo, brinu se za radnička prava i opšte stanje u zemlji sa egzotičnih plaža, ali ajde sada da se malo radi. Sugerisali su nam da ne treba da se poštuju te obaveze koje proističu iz međunarodnih sporazuma, koristili čak izraze poput „banana države“, „diletantski“ itd. Vidite, upravo to bi moglo da se kaže za one koji te međunarodne obaveze ne razumeju i ne poštuju. Mi ih razumemo, poštujuemo i na ovaj način ispunjavamo kroz predlog poput današnjeg.

S druge strane, vodi se računa o nečemu što je elementarni interes građana ove zemlje, na šta se strašno pozivaju oni koji nikako na rečima ne podržavaju evropske integracije, nikako, ali opet samo na rečima, ne smatraju da

je bilo šta što ima veze sa Srbijom i Evropom u isto vreme za ovu zemlju korisno.

Vidite, te mere zaštite, koje se odnose na uvođenje obaveza za nekoga ko nije državljanin ove zemlje a ima nameru da poseduje kao fizičko lice poljoprivredno zemljište koje proističe iz privatne svojine... Uvođenje određenih uslova koji moraju da budu ispunjeni kao obavezujući uslovi jeste određena mere zaštite. I da, mi i to postizemo ovim predlogom.

Da je predlog odličan, dovoljan dokaz je i tok rasprave. Mogu već sada da kažem, sa velikom sigurnošću, mi ćemo podržati ovaj zakon i mi ćemo za njega glasati nakon što se završi rasprava u pojedinostima, jer je postalo više nego jasno šta možemo da čujemo, odnosno šta ne možemo da čujemo kao bilo kakvu kontraargumentaciju.

Bilo je poprilično zabavno gledati kako se pojedini iz petnih žila natežu da objasne da jesu za evropske integracije ali nisu za to da se ispunjavaju obaveze u tom smislu, ili da jesu za to da se zaštite građani Srbije, ali nisu za to da se usvoji zakon koji upravo treba da sprovede tu zaštitu. Više je nego zabavno gledati kako se određeni upletu kao pile u kučinu, pokušavaju da izvuku zaključak, a toga nema, niti ga uopšte može biti kada se na taj način postupa.

Ali zbog građana koji ovo gledaju, da se razumemo, naš primarni interes uvek je, na prvom mestu, interes Srbije. U tom smislu, interes Srbije jeste i da nastavi svoje evropske integracije i da zaštiti građane Srbije. Kada se taj interes postigne istovremeno na dva koloseka, to je dvostruko dobro. Ko to ne razume, može samo da nastavi da pokušava da pronade odgovarajuće obrazloženje zašto je protiv, ali neće ga naći, videlo se to danas.

Čuli su se danas razni komentari, na primer: da li se može staviti na teret parlamentarnoj većini, pre svega Srpskoj naprednoj stranci u njoj, da li se može staviti na teret Vladi Srbije, da li se može staviti na teret predsedniku države Aleksandru Vučiću sve ono što nije dobro, defakto, u vezi sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju? Dakle, mi poštujemo Sporazum, mi se ozbiljno odnosimo prema svojim obavezama, ali to nije razlog da ne kažemo – ljudi, nije sve to bilo sjajno, bilo je tu ozbiljnih problema.

Ti ozbiljni problemi odnose se na pitanje kako je taj sporazum ispregovaran tada, 2008. godine, kada je pregovaran, i u kom je to obliku potpisan od strane onih kojima se tada žurilo da naprave nešto što će biti dovoljno zvučan rezultat u predizbornom periodu. U toj žurbi zaboravili su štošta, između ostalog i one odredbe koje bi se nazivale zaštitnim klauzulama i koje bi omogućile da se ispune želje svima onima s druge strane koji su nadugačko i naširoko pričali – kako je mogla Hrvatska da odloži primenu kada je reč o pravu na posedovanje poljoprivrednog zemljišta, kako je mogla Slovačka, kako je mogla Poljska. Zato što su oni imali neke ljude koji su taj sporazum

pregovarali ozbiljno, a mi smo imali dosovsku bulumentu u to vreme. Na veliku žalost Srbije, mi smo imali potpune političke amatere, koji nisu uradili nešto što su svi ostali mogli da učine, nisu našli za shodno. Koliko su znali, ili koliko su umeli, to je dovoljan pokazatelj.

Čulo se pitanje, na primer, zašto se ne postupi kao što je učinila Hrvatska. Evo, dovoljan je jedan pogled na sadržaj tog sporazuma kako ga je formirala i potpisala Hrvatska ili, s druge strane, Sporazum kako ga je tada, 2008. godine, formirala i potpisala Srbija, odnosno u njeno ime Božidar Đelić, čuvenim zlatnim penkalom, kojim se verovatno i danas hvali. (Čini mi se da je rekao da u životu neće oprati ruku kojom je to penkalo držao.) Kada pogledate član kojim se definiše upravo ovo pitanje, pitanje kojim se danas bavimo kroz ovaj zakon, u Sporazumu Srbije vidite rečenicu – po stupanju na snagu ovog sporazuma, Srbija će da dopusti državljanima članica EU da stiču svojinu nad nepokretnostima u Srbiji, uz potpunu i celishodnu primenu postojećih postupaka. Tačka, nema ništa dalje u ovoj rečenici; počinje sledeća, koja govori o četiri godine pripreme odgovarajućeg pravnog okvira.

Pogledajte isti član, ne isti redni broj ali član sadržajno isti, kod Hrvatske: tamo vidite da se ne završava rečenica na istom mestu, već ima i neki dodatak, kaže – uz primenu postojećih postupaka, osim za područja i pitanja navedena u dodatku VII. Onda nađete šta je dodatak VII, a tamo kaže – izuzeta područja su poljoprivredno zemljište, u skladu sa zakonom, i područja zaštićena Zakonom o zaštiti prirode.

Kada se to ugradi u Sporazum, onda može, kada isteknu četiri godine od momenta stupanja na snagu, da se razgovara sa Briselom pa da se kaže – mi smo tamo ostavili prostor da razgovaramo, hajde to sada da uradimo, pa se dobije neki dodatni broj godina. Kada se uradi diletantski i štetočinski, kao što je učinjeno 2008. godine, na veliku žalost građana Srbije, u našem slučaju, bude drugačije.

Ali promene se vremena, dođe da se stara o državi neko kome je do interesa građana zaista stalo i ko to ume da ostvari, pa, na primer, formira predlog poput ovoga koji imamo pred sobom danas.

Šta je defakto posledica usvajanja ovakvog zakona? Da ćemo mi te posledice... Oko kojih još ne mogu da se dogovore da li su opšta katastrofa ili nisu ništa bitno, danas jedni te isti ljudi pričaju obe stvari u isto vreme, ali o tome ćemo posebno da razgovaramo. Te posledice će, kakve god bile, da nastupaju za deset godina od danas, usvajanjem zakona. Dakle, počinju da teku rokovi od dana stupanja na snagu zakona, pa tamo neki uslov, pričam opet o tim merama zaštite: da neko, ako nije državljanin Srbije, mora da bude deset godina stalno nastanjen u jedinici lokalne samouprave u kojoj hoće da obavi pravni posao; da se bavi tri godine obradom tog zemljišta koje je predmet posla; da se deset godina nalazi u statusu, bez prekida, registrovanog za bavljenje određenom

delatnošću; da poseduje mašine i određenu opremu, dakle sve to se meri nekim vremenskim okvirima, piše u našem Predlogu zakona koliko, od momenta stupanja na snagu. Deset godina gde god vidite, brojaće se od tog dana.

To je ujedno odgovor na pitanje zašto ovo radimo danas. Pa, kada je bolji trenutak? Da li je trebalo pre četiri godine pa da se u praksi svede na, od momenta stupanja na snagu, šest, jer smo četiri već iskoristili? Gde je tu bilo kakva logika? Pravi trenutak jeste sada. Pravo rešenje jeste ovo. Ovo rešenje već primenjuju zemlje članice, mnoge od njih, u različitim oblicima i sa, listom, kraćim rokovima. Ali ono suštinski jeste poznato i ne bi smelo da bude sporno. Činjenica je da do danas nismo dobili nijedan negativni komentar od strane naših partnera iz Brisela na ovaj predlog. Mislim da i to govori dovoljno.

Sada oni koji nisu, očigledno, ni čitali Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (to se vidi na osnovu onih nemuštih pokušaja da se citira član 135), koji nisu čitali ni Predlog zakona (to se videlo po tome šta su imali da kažu na temu restitucije i ovog zakona), uostalom, nisu čitali ni ta evropska rešenja koja komentarišu (jer da jesu, ne bi rekli za Mađarsku i njen zakon ono što su rekli danas), oko jedne stvari se slažu: nije važno iz kog razloga, bitno je da su protiv zakona, i to zajedno sa svima onima sa kojima dele vrednosti.

Kakve vrednosti? Razgovaraće se i o tome u narednom periodu sigurno, evropske znamo da nisu. Izgleda da su odavno zamenjene za uličarske vrednosti, odnosno za nekakva nadanja da će se politička sreća, ili kakva već sreća, za određene pronaci kroz ulične aktivnosti i osvajanje vlasti na ulici. To nije nikakva evropska vrednost. Biće da tamo nema više interesovanja za bilo šta evropsko ili bilo kakvu vrednost sem gole borbe za vlast, pa i kroz ulicu.

Ljudi koji snose neposrednu odgovornost i za to što se ticalo SSP-a i za njegovu jednostranu primenu, što niko nije tražio od nas, a što se činilo i iz čega postoji određena šteta, to imamo pravo da kažemo, pokušavali su i pokušavaju da sve nevolje koje su se dogodile njihovom zaslugom prebace na vlade koje su ovu Srbiju vodile od 2012. godine naovamo. Zašto? Mislim da je dovoljno objašnjeno u jednoj velikoj misli, nedavno publikovanoj, čoveka koji pripada političkom savetu da li matičnog „žutog preduzeća“ ili neke njegove varijante, to više ne mogu ni ja da ispratim. Ta misao glasi – nije važno šta je tačno, važno je šta je percepcija.

Zbog toga ne čudi što se ponašaju tako kako se ponašaju, na šta su, izgleda, navikli i zašto, izgleda, nisu u stanju da pruže ništa bolje. Dakle, nije važno za šta je ko kriv ili zaslužan, važno je kakav je utisak uspeo da stvori. Pa i onaj koji je 2003, 2005, 2007, 2009. godine dobio priliku da se stara o ovoj zemlji i tada dozvolio da se, recimo, neki tajkuni ili, još interesantnije, strani vlasnici, kroz domaća pravna lica, nađu u poziciji da poseduju zemlju. Danas se na to strašno žale, danas ga to teško pogađa i danas sa tim ne može da živi, a

lično snosi odgovornost, ili zaslugu, kako god hoćete. Ali šta god da je, onda mu smetalo nije; danas mu smeta strašno i pokušava da zaboravi kakva je njegova lična uloga u svemu tome. Tako se ponašaju neodgovorni ljudi.

S druge strane, oni kojima je do zemlje zaista stalo ponašaju se odgovorno i pronalaze rešenje. Pronalaze rešenje, na primer, kao što je ovaj predlog zakona, za koji niko neće moći da pronade ama baš ništa sporno, koliko god mi pričali ovde u načelu sutra ili u pojedinostima u ponedeljak, kada god želite. Ponaša se odgovorno onaj koji se stara o redu i miru, o prilikama u zemlji, ko ne pokušava da izaziva paniku, ko je te dežurne kritičare svega i svačega, željne panike, željne nemira i nereda upozoravao još 2016. godine – nemojte plašiti građane Srbije, niti će ko zemlju da odnese sa sobom, niti bismo mi bili korektan i solidan partner ukoliko bismo svoje obaveze izbegavali. Govorio, upozoravao, nije vredelo.

Posledice, naravno, uvek postoje. Kad nema drugih i težih, a dobro je kad ih nema, političke – zbog toga što su takav odnos prema zemlji pokazivali i zbog toga što su tako uspešni u svom poslu bili, oni danas imaju blistavih, kako ko, neko 1,4%, a neko 2,29%, a kad pomene KiM, to je verovatno zato što je tamo još manje, 2,1%, neki 5%, dakle manje od procenta po uloženom milionu evra na izborima itd. Sve sami fenomenalni rezultati, zasluženi dabome.

Na samom kraju, mi ćemo da pričamo i sutra i opet u pojedinostima šta je tu dobro i korisno, kad je reč o evropskim integracijama, za našu zemlju i naš narod. Ima toga dovoljno.

Pošto se postavilo pitanje šta je, izvan konteksta evropskih integracija, neposredno dobro, uz mere zaštite koje predlažemo danas, za naše građane, još jedan, za slušaoce možda zanimljiv podatak: u studiji koja je izgrađena od strane GIZ-a i Vlade Srbije, odnosno tadašnje Kancelarije za evropske integracije, razmatrani su (taj tekst može da se nađe) različiti mogući scenariji kako da se reši ovo pitanje prava na vlasništvo kada je reč o poljoprivrednom zemljištu. Za svaki od scenarija koji su postojali kao modeli zaključeno je sledeće: koristi su nesporne – veća produktivnost, veći izvoz i veća cena zemljišta. Dakle, biće tu možda i konsekvenci na dostupnost, ali ove tri stvari će sigurno ići u plus. Zavisno od izabranog scenarija, većom ili manjom dinamikom, odnosno intenzitetom, ali biće plus.

Ovaj predlog zakona, kad ga uporedite sa analiziranim scenarijima, predstavlja izbor ponajboljeg iz svake od razmatranih varijanti. To su, dakle, neposredne koristi za naše građane. Onaj ko se odgovorno stara o dodeljenom mu poslu vodi se tim koristima, vodi se analizama, brojevima, rezultatima, empirijskim podacima i onim što neki sa druge strane sale nikada neće moći da shvate – interesom Srbije, jer je ona najvažnija. Hvala vam lepo.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Orliću.

Reč ima narodni poslanik Marijan Rističević.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Zahvaljujem.

Dame i gospodo narodni poslanici, danas sam strpljivo slušao, posebno pripadnike bivšeg režima. Moram reći da sam s nekima od njih delio san devedesetih godina, kada su poljoprivreda i poljoprivrednici, pre svega seljaci i kombinati, kada smo očekivali da će, kada dobijemo demokratiju i tržišnu ekonomiju, kad izdržimo teret vojnih i ekonomskih pritisaka na našu zemlju, da će nam posle promena to neka nova vlada vratiti. Umesto demokratije i tržišne ekonomije, evo, krivci se sami prepoznaju, dobili smo monopol i kriminal. Monopol je rodio korupciju i korupcija je pojela državu. Imate države bez demokratije, ali nema demokratije bez države.

Očekivanja da će poljoprivredi biti nadoknađeno to što je izgubila devedesetih godina bila su uzaludna. Umesto da se to desi, pojavili su se tzv. tajkuni, seljaci iz grada. Njima su prodane ogromne površine poljoprivrednog zemljišta, često i za tri evra. Da vas podsetim na slučaj Kovačice: 164 hektara, plus šećerana, plus oprema, za tri evra. Kada podelimo to, hektare i cenu, dobijemo manje od dva evrocenta. Šećeranu ne računam, opremu ne računam. Njihov jedini račun je bio bankovni račun političara, koji su bili korumpirani, i njihovih saradnika, koji su im navodno kupili faksove pa su zbog toga bili u obavezi da im prodaju tri šećerane za tri evra.

Ovaj gospodin, pripadnik bivšeg režima... Kada smo donosili zakon, prošli, o poljoprivrednom zemljištu (ovaj gospodin što će uskoro da napusti) pokazao sam fotografiju pokojnog premijera i vlasnika „MK grupe”, koji je, gle čuda, kupio tri šećerane po tri evra. Odgovor mladog gospodina meni bio je da ja ovom fotografijom hoću da kriminalizujem pokojnog premijera. Ja nikada nisam tvrdio da je drugi gospodin kriminalac; ja sam tvrdio da je jeftino kupio ono što je bilo naše, sve je postalo njihovo i njegovo, da je samo jeftino kupio tri šećerane za tri evra, da je jeftino kupio ogromne poljoprivredne komplekse.

Kada smo već kod „MK grupe“, čuvenog davaoca kredita Rodiću i „Kuriru“, na poklon, maltene, očigledno da finansira i da pokušava da finansira pad Vlade, moram da kažem – ono što mu nisu prodali, kasnije su odlukama Vlade Mirka Cvetkovića zamenili poljoprivredno zemljište koje je kupio i koje je bilo loše za poljoprivredno zemljište pored auto-puteva. Dao je lošije zemljište, 1.200 hektara, a dobio bolje zemljište. Jedna od tih parcela završila je i za onu čuvenu „Energo–Zelenu“.

To otprilike izgleda ovako: kupite po 300 evra jedan hektar u privatizaciji i onda te sitne parcele i jaruge koje vam se ne dopadaju zamenite za državne, naravno protivzakonito. Verujem da će zakona, dok je ova vlast, ipak biti, da će se ovome stati na kraj i da će počinioci ovakvih stvari biti kažnjeni.

Dakle, udomiš sitne parcele koje si kupio budzašto, a onda dobiješ dobar kompleks pored auto-puta i onda tri hektara prodaš za 700.000 evra, a ceo kombinat, sa sedam hiljada i nešto hektara, platio si dva miliona. Dakle, ono što si kupio za 300 evra preprodaš za sto, dvesta, trista puta veću cenu.

Posle te divlje, predatorske privatizacije, koju su dopunili zamenom zemljišta, dužan sam da kažem ko su ti kojima smo mi, navodno, prodali zemlju (ovo se desilo pre 2012. godine): „MK grupa” – 28.500 hektara, „Delta“ – 25.000 hektara, Matijević – 28.500 hektara, i poslednji je Đorđe Nicović – 18.000 hektara. Stranci vlasnici zemlje u Srbiji do 2012. godine bili su: *Baltic Property Investments*, „Agrokor“ Hrvatska, *CBA* Mađarska, „Žito grupa“ Hrvatska.

Danas oni koji su nas usrećili ovakvim privatizacijama pričaju kako mi prodajemo, navodno, zemlju strancima, oni koji su ispregovarali SSP. Tu računam i Koštuničinu vladu, koja je parafirala taj sporazum, i vladu Borisa Tadića ili Mirka Cvetkovića, koja je potpisala taj sporazum, a Skupština ga ratifikovala.

Šta su oni hteli time? Da ovi koji su kupili jeftino zemlju... Kupili su preko 300.000 hektara za manje od 50 miliona evra, plus objekti pride. Nisu oni kupili samo zemljište već i skladišne kapacitete.

Dakle, onaj veliki Boško „Pernar“, koji je govorio o tome, treba da zna da je pomoću partije koja je to radila, ostataka te partije, ušao u ovaj parlament. Bio je u obavezi da nam kaže da se to desilo tada, da je zemlja prodavana strancima, da je prodavana budzašto, da je 300.000 hektara prodato za 50 miliona evra, manje od 200 evra po hektaru! Gospođa iz Uprave za zemljište zna da je to danas prosečna zakupnina za jedan hektar, godišnje. Oni su to prodali nauvek. Nauvek, za bagatelnu cenu. Ostatak državnog poljoprivrednog zemljišta je uglavnom bio uzurpiran.

Uprava za zemljište je od donošenja ovog zakona, kada je ovde neko mahao štakom, uvećala fond zemljišta koje ste izdali u zakup za 60.000 hektara. Tvrdili su da nema uzurpiranog zemljišta – vi ste, gospođo, tu bili – ali se ispostavilo da ga ima. Našli smo uzurpatore širom Vojvodine i Srbije i uspeali da ubacimo 60.000, a zakupnina za tih 60.000 je deset miliona evra. Sad pitam ove koji su otišli – ko je ubirao tih deset miliona evra godinama, od 2007. godine pa sve dok nismo izmenili zakon 2015. godine? A znamo pod kojim okolnostima smo menjali ovde zakon. Uneli smo u zakon da državno poljoprivredno zemljište ne može da kupuje niko osim domaćih poljoprivrednika, do 20 hektara.

Danas dodajemo ovaj drugi deo – da stranci ne mogu da kupe ni privatno zemljište ukoliko nisu deset godina sa prebivalištem na teritoriji Republike Srbije, ukoliko deset godina nemaju poljoprivredno gazdinstvo, tri godine ne obrađuju zemlju i nemaju kompletnu mehanizaciju. Samo pod tim uslovima fizičko lice stranac može da kupi zemljište.

Što se pravnih lica tiče, gospodo privatizeri, vi meni ličite na one... Ima ono: bez setve nema žetve. A vaša politika, koju ste vodili... Godine 2007, 2008. pokušali ste da legalizujete tu pljačku, da ovi koji su kupili zemlju još više uvećaju svoje bogatstvo. Vi meni ličite na ljude koji su pojeli seme, ne ljude koji su posejali nešto, ljude koji su posejali seme, a danas biste da pojedete i ono što smo mi posejali, da povadite i pojedete.

Kad već prigovarate o tim stranim firmama, pitam vas ko je osnivač „MK grupe“. Čija je to firma? Da li zakoni mogu da deluju retroaktivno? Ta imovina je prodana „MK grupi“. Da vas podsetim ko je osnivač „MK grupe“, vi ste im prodali zemlju, kaže: *Agro Holding AG*, zemlja Švajcarska; drugi osnivač je *Wheat Corn*, Amsterdam, Holandija. Idemo, „Sunoko“, to su oni što su kupili šećeranu, osnivači: *Nord Agri*, Holandija. Idemo dalje, Veterinarska stanica je čak pripadala Kajmanskim Ostrvima; „Karneks“, takođe Kajmanska Ostrva, *Ashmore Carnex Limited*. To su osnivači. Da li očekujete da mi sad poništimo tu vašu privatizaciju? Ja bih to voleo, ukoliko zakoni dozvoljavaju.

Po pitanju pravnih lica, ukoliko to želite, mora da se menja niz drugih zakona. Ali hoćete li da kažete da ste vi do sada imali to loše rešenje? Mi samo ispravljamo vaše greške. Vi ste SSP usvojili. Vi ste ga ispregovarali, ne mi. Mi otklanjamo tu grešku, zato što su neke zemlje koje su pregovarale ispregovarale dvanaest godina, jedanaest godina. Mi smo imali sreću da Litvanija malo zakasni, pa je to došlo do 1. septembra ove godine. I tih deset godina koje uvodimo je ono što vi niste uradili. Molim vas da nam oprostite sve vaše greške.

S tim u vezi, svim građanima koji su preživeli monopole, korupciju, kriminal i bivši režim želim da kažem da treba da dobiju nagradu za životno delo, jer preživeti takav jedan udruženi zločinački poduhvat... A ja tvrdim da je on izvršen po pitanju poljoprivrede i poljoprivrednog zemljišta, kombinata i zadruga, jer kad su kupili kombinata, kupili su otkupne stanice i sisaju i dalje krv seljacima na slamčicu. To je proizvod vašeg rada, mi to sad moramo da otklonimo. Kupili su skladišne kapacitete, da ubiraju skladišninu i vrše manipulaciju. Još nešto, proterali su stoku sa svih farmi; stočarstvo je gotovo nestalo. A radnike koji su brinuli o stoci otpustili su. Onda je klanična industrija ostala bez sirovina, pa ste i tamo otpustili radnike. Tako je nestalo 400.000 radnih mesta. Ali ste zato u javni sektor zaposlili 781.000 ljudi.

Zato tvrdim da je sve što ste uradili u poljoprivredi i prerađivačkoj industriji bio udruženi zločinački poduhvat. Sem nagrade za životno delo, koju treba da dobiju građani koji su preživeli takav jedan režim, vama ću da uručim, pripadnicima bivšeg režima raznih boja, jednu medalju za hrabrost. Ne zato što se ničeg ne bojite, već zato što se ničeg ne stidite, parafraziram Dučića. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Prelazimo na listu.

Reč ima narodni poslanik Jahja Fehratović.

Izvolite.

JAHJA FEHRATOVIĆ: Poštovani predsedavajući, uvaženi ministre sa predlagačima, dame i gospodo narodni poslanici, izmene i dopune Zakona o poljoprivrednom zemljištu o kojima danas raspravljamo veoma su važan mehanizam, od koga očekujemo da će položiti dobre rezultate i početi otklanjati katastrofalne posledice delovanja prethodnih režima u ovom sektoru.

Naročito se to katastrofalno delovanje Demokratske stranke u ovom segmentu osetilo u sandžačkim gradovima prilikom privatizacije poljoprivrednih giganata, ali ne samo njih. Nekadašnji radnici preduzeća „Vojin Popović“ iz Novog Pazara, a posebno Poljoprivrednog kombinata „Pešter“, i danas, više od deceniju od tih privatizacija kojima je kumovao režim DS i tadašnji lokalni sandžački režimi, nisu uspeali da ostvare svoja prava. Zato ću iskoristiti priliku da vam prenesem neke od sugestija koje su nama narodnim poslanicima Bošnjačke demokratske zajednice Sandžaka uputili radnici ovih kombinata.

Naime, PIK „Pešter“ privatizovan je 2006. godine; tada je jedan od povratnika iz Kanade postao vlasnik 70% kapitala, a radnicima je ostalo svega 30% udela kao manjinskim vlasnicima. Na taj način došao je u posed 1.200 hektara zemljišta, sa svim pratećim objektima, za svega 630.000, odnosno 525 evra po hektaru, uz obavezu da se isto isplati u ratama na šest godina. Reč je o zemljištu koje je ranije konfiskovano od seljaka i predato PIK „Pešteru“ na upravljanje, dakle, predmet je dalje restitucije.

U periodu koji sledi novi vlasnik je zemljište, koje je moralo biti vraćeno seljacima, uz blagoslov lokalnih i tadašnjih republičkih vlasti pretvarao u građevinsko zemljište i prodavao trećim licima, poput katastarske parcele 118 u Sjenici, tzv. Medare ili, recimo, prodaje 55 hektara na lokalitetu Divlja rijeka za svega 114.000 dinara po hektaru.

Ovo poljoprivredno zemljište pretvoreno je u urbanističko, građevinsko i nad tim prethodno prodatim zemljištem uglavnom su uzimani hipotekarni krediti kod Fonda za razvoj i tadašnje „Agrobanke“. Isti je takođe prodao zemljište koje je Ministarstvo poljoprivrede dalo učenicima srednje, Tehničko-poljoprivredne škole u Sjenici na korišćenje. Naravno, pored sve te prodaje, ostao je dužan radnicima PIK „Pešter“ preko 26 mesečnih zarada, uz to da im nisu uplaćivani porezi, doprinosi, nisu im overene zdravstvene knjižice, nemaju pravo na lečenje, ni na socijalnu pomoć.

Dakle, sve ovo se dogodilo zahvaljujući lošim privatizacijama, najviše u vreme kada je Demokratska stranka sprovodila te strašne i loše privatizacije, pogotovo u sandžačkim gradovima. Ovo je prilika da se takve stvari isprave i ujedno apel vama, ministre, da pomognete da se preostalim radnicima PIK „Pešter“ bar uplate socijalna davanja i overe zdravstvene knjižice.

Ono što je još karakteristično i što bi trebalo u narednom periodu uraditi jeste – upravo na tom poljoprivrednom zemljištu u Sjenici napravljena su tri nacionalna prirodna parka, što je takođe ugrozilo poljoprivredne proizvođače jer na tom zemljištu se sada ne mogu uzgajati neke vrste kultura. To dovodi do još teže situacije u odnosu na njihov životni standard i u odnosu na ugroženost koju su imali jer im nije vraćena zemlja koju im je komunistički režim oteo a kasnije Demokratska stranka budzašto prodala. Ljudi na Pešteri su ostali bez osnovnih prihoda i mogućnosti da svoje porodice ishrane i da na taj način omoguće da se normalno živi na tom području, koje je inače uvek ugroženo, bilo u zimskom bilo u letnjem periodu.

Zato je ovo dobra prilika da se ovim ispravkama Zakona uredi ovaj segment, da se ovi zaboravljeni radnici pomognu i da se na primeru Pešteri naučimo kako da više nikada naše poljoprivredno zemljište ne dovedemo u ovakvu poziciju. Hvala.

PREDSEDNIK: Reč ima narodni poslanik Zoran Živković.

ZORAN ŽIVKOVIĆ: Hvala lepo.

U najavi ovog zasedanja i ovog zakona je priča, marketinška kampanja da se ovim sprečava da stranci kupuju srpsku zemlju. To je, ministre, ono što ste hteli da kažete srpskoj javnosti i u periodu pre današnjeg dana i u današnjoj raspravi. To naprosto nije tačno i vi to znate. Ja cenim vaš napor da naterate sebe da govorite neistinu, ali to vam slabo ide, ipak ste vi malo drugačiji od nekih drugih kolega koje imate u svojoj vladi.

Dakle, cilj ovog zakona je, kaže vlast Aleksandra Vučića, da se spreči da stranci kupuju srpsku zemlju. Da li to može da bude ostvareno ovim zakonom o izmeni zakona? Naravno da ne može.

Prvo, ovde imamo nenadležnog ministra, pitanje svojine teško da je u nadležnosti Ministarstva poljoprivrede; to može da bude Direkcija za imovinu, možda Ministarstvo pravde, možda Ministarstvo finansija, ali ne znam kakve veze ima poljoprivreda sa vlasništvom nad poljoprivrednim zemljištem. Tu su vas gurnuli u jednu nezgodnu poziciju.

Šta se dešava? Dan-danas, kao i pre godinu dana, kao i posle ovog zakona, svaki stranac iz bilo koje države da dođe, da li je to EU, da li je to Rusija, da li su to arapske zemlje, bilo ko, Hrvatska, može da dođe u Srbiju i da kupi srpsku zemlju. Kako? Tako što osnuje firmu sa uloženi deset, pedeset, sto evra i onda to postaje domaći privredni subjekt, koji može po pozitivnim zakonskim propisima da kupuje zemlju. To znači da Tompson, poznati ustaški pevač iz Hrvatske, može da dođe u Srbiju, osnuje firmu sa 100% stranim kapitalom, tu firmu nazove „Volim Srbiju“ i da sa tom firmom „Volim Srbiju“ učestvuje u prometu poljoprivrednog zemljišta. Da li to možete da sprečite ovim zakonom? Ne, ne možete.

Haradinaj, Tači i Pacoli, vaši stari i novi koalicioni partneri i u kosovskom parlamentu i u nekim drugim privrednim poslovima, mogu da kupe kao fizička lica. Oni ne moraju čak da daju ni tih pedeset evra, jer vi njih knjižite kao državljane Srbije. Znači, sutra može da dođe Pacoli, Haradinaj, Tači i da vam kupi PKB da ne trepne.

Isto važi za bilo koji kvadratni metar, a kamoli hektar poljoprivrednog zemljišta u privatnoj svojini. Prema tome, ovaj zakon o izmeni zakona je farsa, to je samo još jedno dizanje pozitivne panike. Imali smo u nedelju problem sa Makedonijom, danas se spasava srpska zemlja, a nadam se da do ponedeljka nećemo imati najezdu skakavaca ili neki vulkan koji će biti sprečen aktivnostima vlade Aleksandra Vučića.

Šta je problem srpske poljoprivrede, to je tema, ali ne za ovaj zakon. Ovaj zakon nema veze sa poljoprivredom, iako se zove poljoprivredno zemljište; to ima veze sa svojinom, ponavljam, a ne sa poljoprivredom.

Problem je, recimo, u nesretnim raketama za protivgradno delovanje. To smo imali godinama unazad, to je stara tema, da li treba da ih ima, da li ne treba, da li to treba da finansiraju lokalne samouprave, da li treba da bude deo MUP-a, da li treba da bude neko posebno telo.

U svakom slučaju, novac potreban za potpunu spremnost postojećeg sistema za protivgradno delovanje na godišnjem nivou je između šest i osam miliona evra, zavisi od toga da li se kupuju domaće rakete, koje su malo skuplje ili neke uvozne, koje su malo jeftinije. Nema veze, neka se kupuju domaće, dobro je. Neka bude osam miliona. Šteta u Topoli i okolini u jednom danu je bila, po proceni komisija koje su tamo osnovane, između trideset i pedeset miliona evra za jedan dan. A sedam bednih miliona je osmi deo onoga što ova država iz naših džepova baca za nešto što se zove „Er Srbija“, samo za to.

Prema tome, to je problem koji vi treba da rešite, kao i neke druge probleme koji će stvoriti uslove da u Srbiji počne ozbiljna poljoprivredna proizvodnja.

Malopre pričate o proizvodnji hrane. To nije vaš resor. To nema veze s vama, ministre, vi ste zaduženi za primarnu poljoprivrednu proizvodnju. Da, jeste, tako je, možete da se mrštite koliko god hoćete. Za ovo drugo potrebno je stvoriti adekvatne uslove. Da li se ti uslovi stvaraju tako što imate povlašćene firme? Da li je „Tenis“, da li su neki Arapi, da li su neki Turci, da li su neki, otkud znam, ovi Rusi, beli Rusi, crni Rusi, ne znam, ali tako se ne pravi ambijent, tako vam niko normalan neće doći u državu da investira.

Ako možete da date beogradsko priobalje po leks specijalisu, ako možete da date desetine hiljada hektara dogovorom „Tenisa“ i Vučića, dogovorom nekog Arapina i Vučića, onda to nije atmosfera i ambijent u kojem možete da gradite ni

primarnu poljoprivrednu proizvodnju, a kamoli onaj sekundarni deo – gotov proizvod. To je jasno kao dan.

Zato prestanite da lažete narod. Ovim zakonom se ne rešava ništa. Ovim zakonom i dalje sutradan Tompson, Haradinaj, Tači, Pacoli, izaberite još deset vama prijatnih, dragih imena vaših prijatelja, mogu da kupe zemlju u Srbiji kad god hoće. Voleo bih da mi neko kaže kako ćete to da sprečite. Ako postoji način da se ovim zakonom ili bilo kojim drugim zakonom spreči tako nešto, ja vam čestitam.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima ministar Nedimović.

BRANISLAV NEDIMOVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajuća.

Poštovani narodni poslanici, ne želim uopšte da govorim na ovakav način i ovim jezikom kakvim je malopre govoreno, i to iz jednog prostog razloga – jer smatram da neko ko je bio predsednik Vlade Srbije u jednom trenutku mora da zna koje su nadležnosti kog ministra, bar to.

Ministarstvo poljoprivrede, pored toga što je zaduženo za primarnu poljoprivrednu proizvodnju, zaduženo je i za tržište poljoprivrednih proizvoda i za prehrambenu industriju. Dakle, stvaranje uslova za što veću dodatnu vrednost. Uzmite Zakon o ministarstvima. Možete vi da klimate glavom koliko god hoćete, to vam je tako.

Sušтина čitave priče u poljoprivredi jeste da je sve povezano: i poljoprivreda, i prerađivačka industrija, i trgovina poljoprivrednim proizvodima. Uopšte me sad ne čudi zašto smo izgubili kontinuitet u prerađivačkoj industriji posle 2000. godine. Kada niste razumeli ovo, sve mi je jasno, zašto nam se sve ovo desilo.

Ovim zakonom... Meni je žao što niste pravnik; iskreno, ne znam šta ste po zanimanju, ne želim uopšte da ulazim u to. Sticajem okolnosti, ja sam išao na pravni fakultet, završio ga, pa nešto znam o svojinsko-pravnim odnosima i znam šta koji zakon može da reguliše. Da, upravo ovaj Zakon o poljoprivrednom zemljištu reguliše pitanje svojine, pored drugih zakona koji predstavljaju krovne zakone: Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa, Zakona o nasleđivanju, Zakona o prometu nepokretnosti. Pretpostavljam da je trebalo da čujete da postoje posebni zakoni koji na određen način regulišu specijalna pitanja. Upravo je o tome ovde reč.

I još jedna stvar, ovim zakonom se baš štiti interes srpske poljoprivrede i srpskog poljoprivrednog zemljišta.

Morate da znate da postoji još jedna stvar, čisto sad kao mala škola prava – međunarodni sporazumi moraju da se poštuju. Možete sad i vi da klimate glavom koliko god, kao što sam i ja malopre, apsolutno isto pravo, ali ima jedna druga stvar: morate da znate da postoji Zakon o ratifikaciji Sporazuma o

stabilizaciji i pridruživanju, član 53, koji jasno govori u pogledu odnosa pravnih lica koja postoje. Sad možete da izigravate, izvrćete to na koji god hoćete način, ovu stvar, koliko god da je teška i bolna, ne ulazim u to zašto je ispregovrano loše, ali moramo ovo da uradimo, krajnje je vreme i to ćemo uraditi. Vi možete da pomognete da se štite srpski interesi, ali, koliko vidim, ne želite. Hvala vam puno.

PREDSEDNIK: Prvo da dam repliku Vladimiru Orliću, pa ću vama dati repliku ministru. Može tako?

VLADIMIR ORLIĆ: Hvala, gospođo predsednice.

Jeste, neobično je. Gospodine ministre, razumem da ste zapanjeni, ali vidite sada, mislim da razumete sa čim se mi srećemo ovde na redovnoj bazi, stalno se dešava: nije tu čovek ceo dan, ne sluša raspravu, ne zna šta smo već rekli. A da bez slušanja zna o čemu se radi, previše očekujemo.

Dakle, šta smo sve razumeli da se ne razume sa druge strane? Na primer, čime se konkretno bavi ovaj zakon; npr. razlika između fizičkih i pravnih lica; npr. razlika između vlasništva i zakupa, danas smo se naslušali konfuzija na tu temu; npr. činjenica da kada se ratifikuje međunarodni sporazum, on postaje deo domaćeg prava i onda u našem pravnom sistemu bude negde taman ispod Ustava i to je onda obaveza. Nije samo potpuno amaterski i diletantski ignorisati međunarodnu obavezu, nego je isti takav odnos prema našim zakonima, odnosno našem pravnom sistemu, ne znam, nešto čime čovek koji je narodni poslanik stvarno da se pohvali ne može.

E sad, kad to kaže lice koje samo sebe proglašava za budućeg glavnog edukatora svih opozicionih aktivista, mogu samo da kažem – mi smo mirni, pred nama su dobri dani. Mi kao predstavnici parlamentarne većine nemamo za šta da brinemo ako će takvi znalci da edukuju sve žive iz opozicije.

Da pominje, i to sa velikom strašću i velikim žarom, Haradinaja i ekipu oko njega, čovek koji ih je u više navrata branio, za koje se lično zauzimao samo da bi optužio svoju zemlju Srbiju, pa čak i ako to znači da je na strani tih i takvih, to nije ni za kakvo čuđenje. Začudilo me, moram da priznam, njegovo višestruko pominjanje Tompsona.

Dakle, da se formira preduzeće u Srbiji, po srpskim zakonima, a da iza njega stoji strani kapital, to postoji odavno. Pa, evo, Todorčić je, beše 2003. godine, tako radio sa „Frikomom“, 2005. sa „Dijamantom“.

(Predsednik: Vreme.)

Poslednja rečenica, gospođo predsednice.

Možda nije suština u poreklu kapitala, nego u želji gospodina da mu Tompson dođe i peva na ispraćaju u vojsku.

PREDSEDNIK: Reč ima narodni poslanik Zoran Živković.

ZORAN ŽIVKOVIĆ: Bio sam ubeđen, i dalje sam na tom stanovištu, da su studenti pravnog fakulteta, posebno ovi koji su ga završili, ozbiljni, inteligentni ljudi, i nekoliko loših primera neće promeniti taj moj stav.

Žao mi je što se neki ovde uporno, ali nažalost vrlo uspešno, prave glupi, pa onda ne znaju gde su bili 2000. godine, gospodine ministre, u kojoj ste vi stranci bili, za koje ste propise tada glasali, direktno, indirektno, da li ste tada bili za privatizaciju, da li ste tada učestvovali preko svoje stranke u onome što se dešavalo. Ako niste, voleo bih da se malo podsetite. Možda se to ne uči na pravnom fakultetu, ali to je jedan lep običaj mladih ljudi, posebno ako su Sremci.

Dakle, ni jedan ni drugi – ni ministar nenadležan za ovu oblast, ni ne znam kako se zvaše – nisu mi dali odgovor kako će sprečiti svoje koalicione partnere Haradinaja, Tačija i Pacolija, a usput i onog, kako se zvaše, ustašu Tompsona da kupe srpsku zemlju. To je bilo moje pitanje. Da li sam na to pitanje dobio odgovor, građani Srbije jasno vide.

Prema tome, uz to da ću da preskočim da komentarišem laž da sam bilo kad podržavao ili pozitivno govorio o bilo kome od navedenih... To možete da lažete svog predsednika stranke, možete da lažete nekog potpredsednika, nekog malog ili nekog malo manjeg, ali ne možete da lažete građane Srbije. O vašem patriotizmu i gde ste vi čuvali Srbiju i srpsku zemlju – tamo više nema ni Srba, ni srpske zemlje. To će se desiti i sa poljoprivrednim zemljištem u Srbiji ako vas građani Srbije ne spreče da to nastavite da radite, a prvu priliku za to imaju na beogradskim izborima.

PREDSEDNIK: Reč ima narodni poslanik Vladimir Orlić, replika, pa Branislav Nedimović.

VLADIMIR ORLIĆ: Hvala lepo.

Šta je tu sve sporno i šta je tu sve čudno, mi smo temu praktično samo načeli, o ovome možemo danima, toliko tu materijala ima. Činjenica, na primer, da neko sebe proglašava za štošta evropsko, a nastupa onako kako smo imali prilike da čujemo malopre, to je u najmanju ruku čudno, naravno, ukoliko je uopšte iskreno.

Kako beše, slobodan protok kapitala treba da bude neka evropska vrednost, je l' tako, a onda postane sporno kada se tako nešto u praksi dešava. Hajde iz bilo koje zemlje, ne moramo da se držimo Hrvatske, mada još jednom razumem, neko ima potrebu da napravi odličnu žurku kada bude išao u vojsku pa zbog toga pominje Tompsona danas, to sam razumeo, ali ne mora Hrvatska, bilo koja zemlja. To je granica šovinizma, da neko govori – ne dolazi u obzir nikako, biće Sodoma i Gomora, a ovamo je, s druge strane, veliki Evropljanin.

Koliko su veliki Evropljani, još jednom, pokazuje se na osnovu njihovih dela i njihovih reči. Nema tu ni „e“ od evropskih vrednosti, to su odavno postale uličarske vrednosti, i kroz rečnik, i kroz manire i kroz naviku neku tešku,

neobjašnjivu navadu da se uvek bude protiv sopstvene države samo da bi se na taj način pokušalo politički profitirati. To je, dakle, sve ono što nije evropsko i što govori da čovek koji sebe smatra nekim Evropljaninom nije iskren u tome. A koliki je ko patriota, mislim da i to najbolje vide naši građani.

Ako ćemo da se merimo tim nekim kategorijama, recimo da bih ja mogao da kažem da je nivo patriotizma koji primećujem kod onih koji uporno žele i izazivaju replike otprilike tu negde da bi mogli da naprave zajednički izlet sa prijateljima Boška „Pernara“ i onima koji su sa njima delili listu, pa da posete jedan interesantan spomenik u Jasenovcu ovih dana.

PREDSIEDNIK: Hvala vam.

Reč ima ministar.

Izvolite.

BRANISLAV NEDIMOVIĆ: Samo još jedno kratko pojašnjenje. Da ste bili sa poljoprivrednim proizvođačima, da ste se kretali među njima, da idete svaki dan sa njima, shvatili biste koliko je ovo njima važno i koliko je njima neophodno da ove izmene Zakona na ovakav način budu donete. Jako mi je žao što ne možete da prepoznate tu potrebu, što baš na ovakav način štitimo interese srpske poljoprivrede.

PREDSIEDNIK: Mislim da srpski parlament zaslužuje da se vratimo na temu, da ne slušamo o Tompsonu i Pacoliju.

Reč ima narodni poslanik Marijan Rističević.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Zahvaljujem.

Dame i gospodo narodni poslanici, moj kolega poljoprivrednik, u redu je, nastupao je. Postoji ona Ajnštajnova izreka da su svemir i ljudska glupost beskonačni. Za svemir nije bio siguran, ali verovatno da je bio vidovit i posle Živkovićevo izlaganja je bio sasvim siguran da je ljudska glupost beskonačna.

Ne znam da li on poznaje Haradinaja, Pacolija, Tompsona, ne znam da li bolje peva od Tompsona, ali bolje pije, to je sigurno.

Sada da vidite kako je on bio strani investitor. Nama zameraju na zakupu od 30 godina. Ta vinarija mog kolege poljoprivrednika, koji nešto hoće, ne zna ni on šta hoće, dobila je zakup poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini na 40 godina. Zakonom iz 2015. godine investicioni programi se daju na 30 godina. Njegova zakupnina je bila 50 evra godišnje, a mi smo potpisali, gospođa iz Uprave za zemljište zna, najmanju cenu od gotovo 200 evra. Znači, on je plaćao 50, investitori 200; on na 40 godina, a oni na 30 godina.

Idemo dalje. Investitor mora, po promenama zakona iz 2015. godine, da uloži, da bi zakupio ta 52 hektara, minimum 500.000 evra. Da li je tako, ministre? Mora da da državi 500.000 evra, odnosno da uloži u investicioni program. I, obavezno, ako je više hektara u pitanju, još tri hiljade. Pa ako je u

pitanju, recimo, onih 7.000, „Agrounija“, morao bi da uloži 21 milion evra u preradu, što kod njih nije bio slučaj.

Gle čuda, moj kolega poljoprivrednik nije uložio 500.000 evra, već je uzeo 500.000 evra. Nije to sve. Pošto je predmet restitucije bilo to zemljište, sada ga treba platiti. O tome je govorio lider radikala. Sada treba platiti 500.000 evra, jer ne možemo da vratimo to predmetno poljoprivredno zemljište. Mora sirotinja da doplati još 500.000 evra zato što to zemljište ne može da se vrati prethodnim vlasnicima. Znači, moj kolega poljoprivrednik nas je koštao milion evra. Ni Pacoli, ni taj dole, kako se zove, Tompson, ni Haradinaj nisu nas koštali koliko nas je koštao kolega poljoprivrednik, koji je napustio sednicu.

Slušali smo ovde kako trutovi pričaju o pčelama, kako ovi investitori ovakvi pričaju o stvarnim investicijama i stvarno ne znam gde će nama da bude kraj. To je potvrda onoga što sam rekao u prethodnom izlaganju, a još ću vam izneti i... Samo trenutak... Moj kolega poljoprivrednik, koji je bio strani investitor, njegova vinarija je bila registrovana, *Vinemont Ventures S.A., Wickham's Cay, Tortola, Road Town, Devičanska Ostrva*. Ko ne veruje nek proveriti. Danas nam on priča o investicijama, danas nam on priča o kupovini i prodaji zemljišta. Samo da vas podsetim, tu vinariju je prodao „MK komercu“. To je očigledna povezanost, a ugovor je potpisao direktor „MK komerca“, to ovi iz Ministarstva znaju, o navodnom zakupu na 40 godina. Šta reći na kraju, sem onoga da on pripada onoj družini najhrabrijih ljudi na svetu, ne zato što se ničeg ne boji, već zato što se ničeg ne stidi. Hvala.

PREDSEDNIK: Imamo još malo vremena.

Reč ima Ivan Kostić.

IVAN KOSTIĆ: Poštovani narodni poslanici, građani Srbije, gospodine Nedimoviću, dosta stvari se ovde čulo i ne bih hteo da ponavljam, iako čvrsto stojim iza stava naše poslaničke grupe da je glavni uzrok ovakvog zakona SSP. To će vreme pokazati. Sigurno je da postoji način, iako se ovde od mnogih pravnika čulo da ne postoji, da se SSP suspenduje. To je neistina koja se ovde provlači već nekoliko puta.

Smatramo da je u suštini ovaj zakon jedan marketinški trik prema dve ciljane grupe: prema EU, i prema seljacima i narodu u Srbiji. Zbog čega ovo tvrdim? Vi ste ovde u članu 3 (član 72) rekli da „državljanin države članice Evropske unije poljoprivredno zemljište u privatnoj svojini, polazeći od Sporazuma, može steći pravnim putem“. Šta je sa državljanima drugih država? Šta je sa državljanima Rusije? Šta je sa državljanima Turske? Šta je sa državljanima iz Azije, Afrike? To je jednostavno jedna nedoumica koja stvara sumnju da su ove izmene Zakona pravljene samo da bi se ugodilo Evropskoj uniji i da bi se nastavile obaveze prema EU, koje vi redovno i zdušno ispunjavate. To je jedna stvar koja nikakvog smisla nema ovde u zakonu.

Takođe, na ovaj način želite našim biračima i ljudima koji se bave poljoprivredom da kažete kako ste vi, u stvari, uveli restriktivne mere, što je istina, i to vidimo prema nekim poslanicima koji su proevropske orijentacije, koji se protive ovakvom načinu prodaje zemlje strancima. Međutim, na ovaj način nikakve promene nećete doneti u trenutnom stanju na tržištu zemljišta, jer dve osnovne stvari koje niste uspeli da rešite pre donošenja ovoga zakona jesu problem restitucije i problem zadružne zemlje.

Vi se stalno ovde pozivate na to da su SSP i neke odluke u proteklih sedam-osam godina doneti kada vi niste bili na vlasti. Ja vam sada kažem da za vreme vaše vladavine postoje pravosnažne presude kojima se određenim zadrugama u Vojvodini vraća zemlja, a oni ne mogu da je upišu u katastar. Ko je za to odgovoran, da li prethodna ili ova vlast, koja nije uradila ništa suprotno od onoga što je radila vlast Demokratske stranke?

Slažem se sa narodnim poslanicima koji su kritikovali način kako je prodavano zemljište, kako su prodavani poljoprivredni kombinati, ali šta je urađeno u proteklih pet godina da se te stvari isprave? Ništa. Znači, konkretno nijedna mera od kada je SNS na vlasti nije urađena da se preispitaju loše privatizacije. Sada dolazi na tapet prodaja PKB-a.

Tu je u pravu gospodin Živković koji kaže – kome će pripasti 5.400 hektara društvene zemlje koja je trenutno u vlasništvu PKB-a, da li će opet doći neko strano privatno lice pod nekom firmom koja je registrovana u Srbiji i postati vlasnik tog zemljišta. Znači, suštinski se nikakve stvari ne menjaju, vi nastavljate politiku, što vidimo i po prodaji „Energoprojekta“. Tako će se prodati i PKB. Mi naše državne resurse rasprodajemo i dajemo, da li tajkunima ili stranim vlasnicima, a ne dajemo našim poljoprivrednim proizvođačima.

Ovde smo imali jedan predlog, da li će taj predlog Poslanička grupa SPS dostaviti – zašto se na određeni vremenski period, bez zakupa, ne da zemlja poljoprivrednim gazdinstvima? Da li ćete to uraditi i na taj način dokazati da se zaista zalažete za to da zemlju dobiju naši poljoprivredni proizvođači, da se subvencionise njihova proizvodnja i da oni jednoga dana postanu jak srednji sloj?

Što se tiče „Tenisa“, u Rumuniji su 2007. godine najavljivani kao veliki investitori, dobili su 46.000 hektara zemlje. Nisu utovili nijednog tovljenika, iako su zbog toga dobili državnu zemlju u Rumuniji, a dobijali su ogromne subvencije za organsku proizvodnju pšenice i na taj način sticali ogromno bogatstvo.

Tako da politika koju SNS vodi u proteklih pet godina, a po ovome što sada vidimo i u ovom zakonu, neće doneti nikakvu dobrobit za srpske poljoprivredne proizvođače. Hvala.

PREDSIEDNIK: Reč ima ministar Nedimović.

BRANISLAV NEDIMOVIĆ: Poštovana gospodo predsedavajuća, poštovani poslanici, želim da se skoncentrišem na dve stvari iz ovog vašeg

izlaganja. Jedna je vezana za građane koji imaju državljanstvo drugih država, o čemu ste malopre pričali, a tiče se ovog člana 72đ gde se govori o građanima koji su državljani EU. Član 85. Ustava kaže da strana pravna ili fizička lica mogu, u skladu sa posebnim zakonom ili međunarodnim sporazumom, sticati to pravo. To znači da se na državljane drugih država može primenjivati isti ovakav tretman pod uslovom da se postigne međunarodni sporazum između Srbije i te druge države, a taj sporazum mora da prođe kroz ratifikaciju u Narodnoj skupštini Republike Srbije. Tu nema ništa sporno.

Što se tiče priče o poljoprivrednom zemljištu i zakupu poljoprivrednog zemljišta, „Tenis“ je, kao i svi drugi aplikanti, imao javni poziv, aplicirao, potpuno identičnu proceduru prošao. Da li će biti završen taj postupak, videćemo ovih dana; u pogledu dve lokacije doneta je odluka komisije, ostalo je da se jedinice lokalne samouprave izjasne o tome. Vezano za još tri aplikacije, postupak još nije gotov. Kao što postoji pravilo raskidnih uslova za sve druge investitore, postoji i za ovog investitora. Nikakve subvencije niko ne dobija u pogledu organske proizvodnje; ovo što ste govorili koristeći primere Rumunije ne postoji.

Morate na jednu stvar da obratite pažnju: u Rumuniji je došlo do potpune liberalizacije poljoprivrednog zemljišta odmah i oni su imali potpuni haos u pogledu poljoprivrednog zemljišta. Da bismo sprečili bilo kakvo nastajanje istog, sličnog, bliskog haosa ili problematične situacije, mi smo izašli sa predlogom izmena i dopuna Zakona o poljoprivrednom zemljištu.

Malopre ste se osvrnuli na koleginicu iz Socijalističke partije Srbije, vezano za mlade poljoprivrednike, odnosno za domaća lica. Po postojećem Zakonu o poljoprivrednom zemljištu lica koja imaju manje od 30 hektara zemljišta imaju pravo da kupe državnog zemljišta do 20 hektara. Podzakonskim aktima ćemo to regulisati i dati to pravo u skladu sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu. Hvala.

PREDSEDNIK: Reč ima Vladimir Orlić, replika, dve minute.

VLADIMIR ORLIĆ: Hvala lepo.

Mada mi sad otprilike dođe da kažem hvala i onome ko je repliku izazvao što je baš lepo pružio prostor da nastavim tamo gde sam malo prerano završio maločas. Odličnom podrškom, razmenom podrške sa čovekom sa kojim sam razgovarao maločas, hvala što je potvrdio da sam bio potpuno u pravu kada sam govorio o tome da je nivo patriotizma ali i evropejstva između njih potpuno identičan, da tu nikakve razlike nema i da sam sa dobrim razlogom preporučio da možda zajednički naprave neki izlet, možda baš do jednog spomen-područja u Jasenovcu, ima tamo nešto zanimljivo da se vidi.

(Gordana Čomić: Na šta ovo liči? Ovo nema smisla.)

E sad, što se tiče... Objasniću šta tačno ako treba.

Što se tiče tog patriotskog odnosa, sada citiram sledeće – da je čovek koji je inače šef udruženja, grupe, šta je već, onih koji vole da izazivaju replike sam rekao, ne tako davno, ima sedam dana, da u „žutom preduzeću“ ima puno patriota (dakle, to je taj nivo, to je taj odnos), da je sam rekao, možda pet dana pre toga, da između njega, odnosno njih i neuspešnog dosovskog kandidata Jeremića nema nikakve razlike u, citiram, „nacionalnom i patriotskom smislu“. Dakle, to je sve potpuno jednako, po njihovom sopstvenom priznanju, upravo kao i odnos prema evropskom.

Da ja ne bih sad to evropsko objašnjavao na nivou nekih vrednosti, hajmo na nivou koji će sigurno razumeti – kada bude znao da mi kaže npr. koji je nivo subvencija iz evropskih zemalja stigao u Srbiju, koji je procenat, koji je broj radnih mesta, koji je nivo (neka bude u apsolutnim vrednostima) bespovratne pomoći iz tog prostora stigao u Srbiju, možemo da pričamo dalje. Siguran sam da će onaj koji suštinu ekonomije vidi u „naštampajmo para u tom i tom iznosu“, kada bude saznao te stvari, sam sebi pružiti najbolje moguće odgovore na brojna pitanja. Hvala lepo.

PREDSIEDNIK: Reč ima Gordana Čomić.

GORDANA ČOMIĆ: Zahvaljujem.

Pozivam se na kršenje čl. 27. i 103; dakle, pozivam se na pravo da intervenišem sa povredom Poslovnika, sa nadom da nismo svi pažljivo slušali narodnog poslanika dok je u replici koristio svoje retoričke veštine. Reći – pokupite se vas dvojica pa idite do Jasenovca, ima tamo nešto zanimljivo da se vidi, nedopustivo je. Nas svih radi. To nije retorika, to nije ni oratorstvo, to nije čak ni elementarna veština da se bude ciničan, sarkastičan ili kakav god stilski u replici.

Potpuno sam sigurna da, zbog umora i zbog toga što je već šest sati i radimo toliko, nismo svi pažljivo slušali. Ja jesam. Zbog toga vas molim ne da se o ovome glasa nego želim da zaista sve zamolim da pažljivo slušamo i da se uzdržimo od takvih ciničnih duhovitosti u pokušaju da nekome ko nam je politički protivnik stavimo do znanja koliko smo superiorni u šalama kojima nije mesto u Narodnoj skupštini.

Sa punim uvažavanjem za slobodu govora, reći „idite u Jasenovac, tamo ima nešto zanimljivo da se vidi“ nije sloboda govora. Tu nema dveju strana, tu nema stila; to je, jednostavno, sramota.

PREDSIEDNIK: Hvala.

Zaista nisam čula izgovorene reči, što me ne opravdava. Ne mogu da podržim ako je izgovoreno to što ste rekli. Svakako tražim da se do sutra ujutru uverim u istinitost vaših navoda. Mislim da niste bili zlonamerni, nego dobronamerni, zbog Parlamenta Republike Srbije, da zaista vodimo računa kakve reči izgovaramo. Onda ćemo ujutru razgovarati o tome ako je potrebno, kada

utvrdimo šta je tačno poslanik Orlić rekao. Ako je došlo do nesporazuma, očekujem da takve ružne nesporazume nemamo ovde u Parlamentu, zbog svih nas.

Vladimir Marinković je odustao od diskusije.

Saša Radulović?

Vladimir Đukanović?

Balša Božović?

Mislím, kako čítam i kako poslanici nisu prisutni, da je najbolje, a i zbog umora, kako je to rekla poslanica Gordana Čomić, da ovim prekinemo i nastavimo sutra ujutru sa radom, jer ću ovako završiti listu, što nije korektno.

Počinjemo od broja devet. Hvala.

(Sednica je prekinuta u 18.05 časova.)